

PELLERVON KIRJASTO N:o 9, II.

pellervo kirjasto

OSUUSKASSA

KÄSIKIRJA.

=====
TOINEN VIHKO.
=====

OSUUSKASSAN HOITO

=====
HELSINKI 1907
PELLERVO-SEURA.

OSUUSKASSAN JÄSENET!

Välttämätön ehto taloudellisen hyvinvointinne edistämiseksi on ammatillisen sivistyksen kohottaminen.

Tähän tarkotukseen sopiva maamiehen sivistysväline on

PELLERVO-LEHTI,

joka vuoden 1907 alusta alkaen kahdesti kuussa pyrkii tarjoamaan neujonsa osuustoiminnan ja maanviljelyksen, karjanhoidon sekä meijerihoidon ja yleensä koko maatalouden alalta.

Pitäkää siis huolta, ettei ainakaan keltään osuuskassanne jäseneltä puutu Pellervo-lehteä!

Tehkää Pellervo-lehden tilaukset yhdessä, niin saatte lehden halvemmalla!

Pellervo-lehden tilaushinnat ovat:

1 mk. 50 penniä vuosikerralta, mutta

Tilattaessa vähintään:

5 vuosikertaa
25 "
50 "
100 j. n. e.

Maksaa kukin vuosikerta:

1 mk. 40 p:ää
1 " 30 "
1 " 20 "
1 " 10 "

Osuuskuntien perustajat ja osuustoimintaväki!

Käyttäkää hyväksenne Pellervon lentolehtisiä, joita nyt jo on ilmestynyt:

- N:o 1. Säästäväisyyttä, joka tulee kalliiksi. (2 pain.).
" 2. H. G., Osuuskassa. (2 pain.).
" 3. J. G. Lagus, Mitä hyötyä on osuusmeijeristä? (2 pain.).
" 4. H. G., Me osuustoimintaväki — toistemme palvelijoita.
" 5. Ph. Suuronen, Kaksitoista neuvoa osuuskauppojen perustajille.
" 6. V. Mäkelä, Viljanmyynti yhteistoiminnaksi!
" 7. E. A. Malm, Turvepehkuosuuskuntia perustamaan!
" 8. Paavo Brummer, Yhteisiä puimakoneita hankkimaan!

sillä niistä saatte halvimmalla hyödyllistä opastusta osuustoiminnan eri aloilla.

Lentolehtiset N:ot 1—4 sekä 6 ja 8 maksavat 5 p. kpl., 25—99 kpl. à 3 p., 100 kpl. tai enemmän à 2 p.; N:ot 5 ja 7 5 p. kpl., 25—99 kpl. à 4 p., 100 kpl. tai enemmän à 3. p.

PELLERVON KIRJASTO

No 9, II.

Pellervo-Seura

Pellervo-Seura

II. 4

Kalvinus Ept.

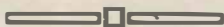
OSUUSKASSA

KÄSIKIRJA.

TOINEN VIHKO.

OSUUSKASSAN HOITO

JULKAISTU PELLERVO-SEURAN TOIMESTA.

**PELLERVON
ARKISTO**

HELSINKI 1907
PELLERVO-SEURA.

ASSAKASSA

AMMUNA

OHUASSA

HELSINKI 1907

KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖ SANA

V. 1902 lopulla julkaisi Pellervo-Seura osuuskassojen perustajille ja johtomiehille ohjeeksi kirjasen: „Miten osuuskassa perustetaan ja hoidetaan I“, joka antaa neuvoja osuuskassan perustamiseen kuuluvissa seikoissa ja tekee selkoa niistä periaatteista, joiden pohjalle kassan liikkeen tulee rakentua. Keväällä 1903 ilmestyi tämän kirjasen toinen painos melkein samanlaisena kuin ensimmäinenkin. Kun siihen aikaan ei vielä ollut minkäänlaista kokemusta osuuskassojen hoidosta omassa maassa, jäivät kirjasessa annetut käytännölliset toimintaohjeet verrattain puutteellisiksi, ja sentähden laativat Keskuslainarahaston johtaja, tohtori *Hannes Gebhard* sekä sen hallituksen jäsenet, agronomi *Viktor Fagerström* ja lakit. kandidaatti *Ph. Suuronen* kirjalle kassojen hoidon käytännöllistä puolta esittävän lisävihkon, joka ilmestyi painosta lokakuulla 1904. Tätäkin oli kumminkin pidettävä ainoastaan aineskokoelmana käsikirjan parannettua laitosta varten sekä kiireimpien tarpeiden tyydyttäjänä aikaan, jolloin perustusta laskettiin osuuskassojen toiminnalle.

Pohjana tälle uudelle, osuuskassojen hoitoa käsittelevälle kirjalle, jonka ovat tehneet Keskuslainarahaston johtaja, tohtori *Hannes Gebhard*, johtajan apulainen *Viktor Fagerström* ja konttoristi *Yrjö Kontuniemi* sekä Pellervon neuvoja *Ilmari Arvola*, on ollut edellämainittu lisävihko ja osittain myöskin osuuskassakäsikirja N:o 9, I „Miten osuuskassa perustetaan ja hoidetaan“. Kun kirjaa laadittaessa on noudatettu näissä kirjasissa esitettyjä, kaikissa osuuskassoissa hyviin tuloksiin johtaneita periaatteita sekä käytännöllisiin ohjeisiin nähden otettu huomioon se kokemus, mikä Suomen osuuskassojen tähänastisesta toiminnasta on saatu, toivomme, että kassojen johtomiehet siitä voivat löytää tyydyttävän vastauksen niihin kysymyksiin, joita kassan hoito heille asettaa.

Mitä tässä kirjassa on esitetty, on jokaisen kassansa menestyksestä huolehtivan osuuskassan hallituksen jäsenen tärkeätä tietää. Suotavaa sentähden olisi, että kirja hankittaisiin kaikille osuuskassojen hallitusten jäsenille.

Helsingissä kesäkuulla 1907.

Pellervon Toimisto.

SISÄLLYS:

	Siv.
I. Osuuskassan toiminnan alottaminen	1
1) <i>Kassa-osuuskunnan ensimmäinen varsinainen kokous</i>	1
Osuuskassan ilmoittaminen kaupparekisteriin — 1. Osuuskassan kokouksissa pidettävän pöytäkirjan malli — 2. Pöytäkirjoja varten erityinen kirja — 4. Ottolainauksen korkein määrä — 4. Antolainauksen korkein määrä — 5.	
2) <i>Ensimmäisen arviolaskun laatiminen ja korkokannan määrääminen</i>	6
Arviolasku — 6. Korkokannan ja provisionin määrääminen — 11. Omien varojen kokoaminen — 13.	
II. Osuuskassa ja Keskuslainarahasto	14
Keskuslainarahaston luotto — 14. Keskuslainarahaston ehdot — 16. Luotonhakemus — 21. Luottosopimus — 23. Lisäluoton hakeminen — 26. Osuuskassassa Keskuslainarahaston puolelta tapahtuvat tarkastukset — 27.	
III. Lainaustili	32
1) <i>Lainanantomuodot</i>	33
Velkakirja — 33. Konttokuranttilainat — 37. Konttokuranttilainasopimus — 38.	
2) <i>Vakuudet</i>	43
Lainat ilman vakuutta — 44. Mieskohtainen takaus — 44. Kiinnitys — 45. Arvopaperipantit — 45. Tavara-pantit — 46.	
3) <i>Lainojen myöntämisessä huomioon otettavia seikkoja</i>	47
Lainanhakijan mieskohtainen kelvollisuus — 47. Lainatarkotukset — 48. Lainojen suuruus — 50. Laina-aika — 52. Lainojen nostaminen erissä — 57. Lainojen takaisinmaksaminen lyhennyksillä ja maksuerät — 60. Pöytäkirjan laatiminen lainojen myöntämisestä — 63. Lainojen takaisinmaksun valvominen — 63. Laina-ajan pidentäminen — 64. Eri korko eri lainoille niiden ajan mukaan — 65.	

	Siv.
4) <i>Säästökassaliike</i>	65
IV. Osuuskassan hallituksen tehtävät	67
Hallituksen jäsenten tutustuminen tehtäväänsä — 67.	
Lainojen myöntäminen — 68. Lainarahojen tilaaminen Keskuslainarahastolta — 70. Ilmoitukset myönnettyistä lainoista — 70. Kassan tarkastus — 71. Vakuuksien tarkastus — 72. Jäsenten laiminlyömisten valvominen — 73. Lainojen käyttämisen silmälläpito — 73. Uusien jäsenten ottaminen — 77. Pääsymaksun suorittaminen etukäteen — 78. Asiain käsittely hallituksen kokouksissa — 79.	
V. Kirjanpitäjän tehtävät	82
Perehtyminen kassan yleiseen toimintaan — 82. Kirjanpito — 83. Asiakirjojen ja kirjeiden allekirjoittaminen — 83. Jäsen- ja eroamisilmoitukset sekä velkakirjat — 83. Pöytäkirjan kirjoittaminen — 84. Saapunneiden kirjeiden käsitteleminen — 84. Kirjeenvaihto — 85. Asiain valmistelu hallituksen ja osuuskunnan kokouksiin — 85. Asiain valmistaminen tilintarkastusta varten — 86. Keskuslainarahastolle ja viranomaisille annettavat ilmoitukset — 87.	
VI. Tehtävät vuoden vaihteessa ja vuosikokouksessa .	88
1) <i>Tilinpäätöstä koskevat tehtävät</i>	88
Arvopaperien ja saatavien arvioiminen — 88. Kaluston kuoleetus — 89. Tilinpäätöksen tarkastaminen — 90.	
2) <i>Vuosikertomus</i>	92
3) <i>Arviolaskun tekeminen ja liikkeen suunnittelu tulevalle vuodelle sekä korkokannan määrääminen</i> .	94
4) <i>Ilmoitukset Keskuslainarahastolle</i>	97
Ote tilinpäätöksestä — 97. Ilmoitus jäsenmäärästä ja korkokannasta — 97. Ilmoitus hallituksen kokoonpanosta — 97. Ilmoitus myönnettyistä lainoista — 97.	
5) <i>Ilmoitukset viranomaisille</i>	98
Aakkosluettelo — 98. Ilmoitus hallituksen muutoksista — 98.	
6) <i>Vuosikokous</i>	98
Kuulutus — 99. Vuosikokouksien pöytäkirjan mallit — 100.	
7) <i>Vuosivoiton käyttäminen</i>	103

	Siv
VII. Osuuskassan elämän vilkastuttaminen	106
A. Taloudellinen puoli	106
Maanviljelystarvikkeitten yhteisostot	106
Käteisellä maksamisen edullisuus — 107. Maksetta-	
vien suoritus Keskuslainarahaston kautta — 109.	
Osuusmeijerin perustaminen	110
Sonnyhdistyksen perustaminen	111
Oriyhdistyksen perustaminen	111
Kotieläinten vakuutus	112
Turvepehkuosuuskunnan perustaminen	113
Neuvojen tilaaminen	113
Yhteisiä koneita	113
Höyrypuimakone	114
Viljanlajittelija	114
Kylvökone	115
Viljanmyynti	115
B. Henkinen puoli	116
Pellervo-lehden tilaaminen	119
Lainakirjasto	120
Neuvojen tilaaminen	120
Osuuskassaitamia	120
Loppusanoja	121

I.

Osuuskassan toiminnan alottaminen.

1) Kassa-osuuskunnan ensimmäinen varsinainen kokous.

Kun osuuskassan säännöt ovat vahvistetut ja saapuneet kassalle, on osuuskunnan hallituksen ensimmäinen tehtävä ryhtyä osuuskunnan rekisteröimistä tarkoittaviin toimenpiteisiin. Osuuskunnan puolesta ei nimittäin saa ryhtyä liiketoimiin, ennenkuin se on kaupparekisteriin merkitty. Miten tämä tapahtuu, siitä saapi ohjausta: „*Osuuskunnat ja kaupparekisteri*“-nimisestä kirjasta, joka saadaan Pellervon Toimistosta.

Osuuskassan ilmoittaminen kaupparekisteriin.

Niinpien kuin osuuskassa on ilmoitettu kaupparekisteriin, vaikka itse rekisteriin merkitseminen ei vielä olisi ehtinytkään tapahtua, voidaan kuitenkin jo pitää sääntöjen 20 §:n määräämä kassa-osuuskunnan ensimmäinen varsinainen kokous, jossa vahvistetaan sääntöjen 12 §:ssä mainittu ohjesääntö kassan hallitukselle sekä päätetään 13 §:ssä mainituista asioista, ellei näitä asioita ole jo perustavassa kokouksessa suoritettu.

Osuuskassan kokouksissa pidettävän pöytäkirjan malli. Jotta osuuskunnan kokousten pöytäkirjat tulisivat tehtyä kunnolleen ja lain vaatimusten mukaisiksi, laadittakoon ne seuraavan mallin mukaan; mallissa mainitut pykälät tarkottavat niitä päätöksiä, jotka ovat tehtävät osuuskassan ensimmäisessä varsinaisessa kokouksessa.

Vuonna 19..... kuun
 p:nä kokoontuivat
 osuuskassan jäsenet kutsumuksen nojalla, joka kassan sääntöjen §:n mukaan oli [julkaistu sanomalehden N. N. n:ossa; julistettu N. N. pitäjän kirkossa sunnuntaina kuun ja päivänä; ollut naulattuna kassan kokoushuoneen seinälle kuun p:stä alkaen kokouksen alkuun asti; kuun p:nä lähetetyllä kirjallisella ilmoituksella annettu kaikille kassan jäsenille tiedoksi] varsinaiseen [ylimääräiseen] osuuskunnan kokoukseen N. N. taloon pitäjän kylässä, käsittelemään alempana kerrottavia, kutsumuksessa mainittuja asioita. Saapuville olivat tulleet jäsenet (luetellaan kaikki jäsenet nimeltään) Kokouksen avasi kassan hallituksen puheenjohtaja [varapuheenjohtaja] N. N. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin N. N. ja pöytäkirjan tekijäksi N. N. Tähän vielä merkittyä, ettei kutsumuksen tiedoksi-antamiseen nähden, siitä kysyttäessä, mitään muistutusta tehty, käsiteltiin asiat niinkuin seuraa:

§.

Hallitukselle hyväksyttiin ohjesäännöksi Pellervo-Seuran laatimat malliohjeet seuraavilla muutoksilla:
 (Luetellaan kaikki muutokset).

§.

Sen luoton ylimmäksi rajaksi, jota jäsen saa kassasta nauttia, määrättiin vuodeksi 19
(.....) markkaa.*)

§.

Korkein määrä, jonka yli kassan lainaksi ottamat ja säästökassavarat v. 19 eivät saa nousta, päätettiin olemaan (.....) markkaa.

J. n. e.

Jos pöytäkirja samassa kirjoitetaan ja tarkistetaan, kirjoitetaan sen loppuun näin:

Paikalla tarkistettu ja hyväksytty.

Kokouksen puolesta:

N. N.

Ammatti ja asuinpaikka.

N. N.

Ammatti ja asuinp.

N. N.

Ammatti ja asuinp.

N. N.

Ammatti ja asuinp.

Pöytäkirjan tekijä.

Mutta jos pöytäkirjaa ei voida paikalla tarkistaa, on kokouksessa valittava 2 pöytäkirjan tarkistajaa ja siitä kirjoitettava erityinen § näin:

§.

Tätä pöytäkirjaa yhdessä puheenjohtajan kanssa tarkistamaan, joka tapahtuu ssa
na kuun p:nä, valittiin kassan jäsenet N. N. ja N. N.

*) vertaa siv. 6.

Kun sitten pöytäkirja on valmistunut, kirjoittavat tarkistusmiehet sen loppuun tällaisen todistuksen:

Edellä olevan pöytäkirjan olemme tarkistaneet ja havainneet sen kaikin puolin yhtäpitäväksi
 osuuskassan kokouksessa p:nä kuuta
 19... tehtyjen päätösten kanssa. Vakuutetaan. — Paikka,
 aika.

N. N.

Kokouksen puheenjohtaja.

N. N.

N. N.

Pöytäkirjoja
 varten eriy-
 tyinen kirja.

Kokouksissa tehtyjä pöytäkirjoja ei koskaan pidä kirjoittaa irtonaisille paperiarkeille, sillä semmoisina ne eivät pysy tallella ja järjestyksessä eivätkä siisteinä, vaan on osuuskassan ja hallituksen kokouksien pöytäkirjoja varten hankittava erityinen sidottu kirja. Erittäin käytännöllistä on, että kirjan toisesta puolesta alotetaan osuuskassan yleisten kokousten ja toisesta puolesta hallituksen kokousten pöytäkirjat. Siten tullaan toimeen yhdellä kirjalla.

Tällainen kirja voidaan hankkia lähikaupungin kirjakaupasta tai tilata Pellervön Toimistosta.

Ottolainauk-
 sen korkein
 määrä.

Sattuneiden väärinkäsitysten johdosta huomautet-
 takoon, että päätös: „korkeimmasta määrästä, jonka
 yli kassan lainaksi ottamat ja säästökassavarat eivät
 saa nousta“, on niin muodostettava, että se tulee sisäl-
 tämään ylimmän rajan ei ainoastaan sille laina-
 määrälle, jota mahdollisesti pyydetään Keskuslaina-
 rahastosta, vaan kassan ottolainaukselle yleensä.
 Tämä raja on tarpeellinen niin hyvin varmuutena
 kassan jäsenille kuin myöskin selvyytensä lainananta-
 jille, koska siitä näkyy, miten korkeaan määrään
 kassan jäsenet ovat valtuuttaneet hallituksen teke-
 mään velkaa jäsenten yhteisellä vastuulla.

Tätä rajaa määrätessä on muuten muistettava, että korkein ottolainamäärä asetetaan jonkun verran suuremmaksi sitä määrää, joka liikettä alottaessa tai yleensä päätöstä tehtäessä katsotaan tarvittavan ja joka ajkotaan pyytää Keskuslainarahastolta. Voi nimittäin sattua, että kassan liike kehittyy nopeammin kuin ensin osattiin aavistaa ja että uusia jäseniä liittyy kassaan niin paljon, että ensin ajateltu liikepääoma käy pieneksi. Ottolainamäärän raja ei silloin estä kassan hallitusta hankkimasta lisää liikepääomaa kassalle.

Niinikään on muutamissa kassoissa väärin ymmärretty sanat: „sen luoton ylin raja, jota jäsen saa kassasta nauttia“ sillä tavoin, että on varsinaisessa kokouksessa ruvettu määräämään, kuinka paljon saa lainaksi antaa kullekin jäsenelle erikseen. Tarkotus on, että kokouksessa määrätään yksi yhteinen summa, jota suurempaa lainaa ei saa kellekään jäsenelle myöntää, esimerkiksi 200, 500, 1,000 markkaa.

Muutamissa kassoissa on kokemus osottanut olevan käytännöllistä määrätä, että muutamille jäsenille voidaan erikoistapauksissa ja erityistä vakuuttavastaan myöntää joksikin aikaa tavallisen luoton lisäksi ylimääräistä luottoa, jos kassan liikepääomasen sallii, ilman että muitten jäsenten tavallinen luontotarve siitä tulee kärsimään, tai jos Keskuslainarahastosta tätä erikoistarvetta varten saadaan lisäluotto. Tällainen poikkeustapaus on sattunut, kun muutamit kassan jäsenet ovat pyytäneet erityistä lainaa yhteisen höyrypuimakoneen hankkimista varten.

Jotta osuuskassan hallitukselle tällaisissa tapauksissa kävisi mahdolliseksi myöntää jäsenelle lisäluot-

Antolainauksen korkein määrä.

toa ja ettei osuuskunnan päätös korkeimmasta antolainamäärästä sitä estäisi, voidaan osuuskunnan kokouksessa päätös siitä tehdä seuraavassa muodossa:

§.*)

Sen luoton ylimmäksi rajaksi, jota jäsen saa kasasta nauttia, määrättiin vuodeksi 19 markkaa; kuitenkin olkoon hallituksella valta poikkeustapauksessa ja asiata erittäin harkittuaan myöntää jäsenelle luottoa aina markkaan saakka.

2) Ensimmäisen arviolaskun laatiminen ja korkokannan määrääminen.

Arviolasku.

Ennenkuin ryhdytään liikettä alottamaan, tulee nyt, ellei sitä jo perustamistilaisuudessa ole tehty, laatia arviolasku liikkeen kannattavaisuudesta kuluvalle ja seuraavalle vuodelle, selvyyden vuoksi molemmille erikseen, ellei liikkeen alottaminen tapahdu aivan vuoden lopulla. Tämä arviolaskun tekeminen on välttämätön, jotta osattaisiin asettaa „suu säkkiä myöten“, kuten on tapana sanoa.

Kuluvalle vuodelle on arviolasku tehtävä seuraavan kaavan mukaan:

*) vertaa siv. 3.

	Smk.
<i>Kassan tulot:</i>	
Osuusmaksujen ensi erä Smk. 140: —	
Lainaksi toivotaan . . . „ 5,000: —	
Korko 8 kk:lle Smk:sta 2,000: —	
à 6 % Smk. 80: —	
Korkotappio 10 % (à 4 %) „ 5: 30	74: 70
Provisionia lainausliikkeestä à — %	
Provisionia yhteisostoista:	
Smk. 2,000: — à 1 %	20: —
Tappio	13: 63
Yhteensä	108: 33

	Smk.
<i>Kassan menot:</i>	
Perustamiskustannukset	30: —
1 Keskuslainarahaston osake Smk. 100: —	
Ottolainauskorko 8 kk:lle Smk:sta 2,000: —	
à 4 %	53: 33
Posti- y. m. hoitokuluja	25: —
Kassanhoitajan palkkio	
Yhteensä	108: 33

Kuten näkyy, ei tässä ole varsinaisiin tuloihin laskettu osuusmaksuja eikä lainoja, koska osuus-
kunnan on niistä asianomaisille vastaisuudessa tili
tehtävä; niinikään ei ole menoihin laskettu sitä 100

markkaa, jolla Keskuslainarahaston osake lunastetaan, sillä sehän on vaan kassan varojen tallettamista. Vaikka lainaksi toivotaan 5,000 mk., ei koko tätä summaa ensimmäisenä vuotena, etenkin jos vuosi on vajaa, pidä ottaa huomioon kustannusarviossa, vaan ainoastaan osa siitä, nim. sen verran kuin arvellaan alussa menevän lainaksi. Tulopuolella on vielä tehty 10 %:n vähennys niistä koroista, joita lainaksi otetuista varoista pitää maksaa; se on tapahtunut siitä syystä, ettei voi otaksua, että osuuskassan onnistuisi aina pitämään kaikki rahansa jäsenille lainattuina, vaan on päinvastoin luultavaa, että osa niistä silloin tällöin tulee kassassa jouten makaamaan. Ja kun niistäkin osuuskassan täytyy itse maksaa korkoa, niin syntyy siitä korkotappiota.

Arviolaskusta näkyy, että kassan liike tuottaa tappiota ensimmäisenä vajanaisena vuotena, vaikka ei ole maksettu mitään palkkiota kassanhoitajalle tai yhteisostojen toimitsijamiehelle. Jos sellainen olisi ollut aikeessa, pitäisi se tietysti ensimmäiseksi poistaa, ja jos ei voida saada luotettavaa miestä (naista) alkuaikoina palkatta hoitamaan kassaa, niin sen liikkeen alottaminen on lykättävä siksi, kunnes asia voidaan järjestää tavalla tahi toisella.

Mutta oletamme, että kassanhoitaja saadaan palkatta.

Pitääkö siis jättää kassan liikkeen alottaminen yllä oletetussa tapauksessa, kun se tuottaa 13 markan tappion?

Ei suinkaan vielä. On näet huomattava, että perustamiskustannuksiin on mennyt 30 markkaa ja niitähän ei välttämättömästi tarvitse liikkeen ensi vuotena kaikkia saada kuoletetuksi. Kun perustamis-

kustannukset tässä ovat tappiota suuremmat, niin osottaa se, että liike itse asiassa on kannattanut. On sen vuoksi tarkastettava, millaiseksi kassan asema tulee, jos se samoilla edellytyksillä vielä toimii koko seuraavan vuoden.

Seuraavan vuoden arviolasku:

	Smk.
<i>Kassan tulot:</i>	
Osuusmaksujen kaksierää Smk. 280: —	
Lainattua pääomaa. . . . „ 5,000: —	
Korko Smk:sta 5,200: — à 6 % Smk. 312: —	
Korkotappiota 10 % (à 4 %) „ 20: —	292: —
Provisionia yhteisostoista:	
Smk. 3,000: — à 1 %	30: —
Yhteensä	322: —

	Smk.
<i>Kassan menot:</i>	
Tappio edelliseltä vuodelta	13: 63
Ottolainauskorko Smk:sta 5,000: — à 4 %	200: —
Posti- y. m. hoitokuluja	30: —
Yhteisostoista toimitsijamiehelle	30: —
Voitto	48: 37
Yhteensä	322: —

Näemme siis, että toimittuaan koko seuraavan vuoden samoilla edellytyksillä kuin ensimmäisenä vajanaisena vuonna, paitsi että jäsenille lainattu

pääoma on suurempi, kassa saapi edellisen vuoden tappion poistetuksi ja pääsee jo voiton puolelle. Mutta heikkoa kassan elämä kuitenkin on, etenkin kun ottaa huomioon, että kirjanpitäjälle kustannusarviossa ei ole laskettu eri palkkiota. Siitä näkee myös, miten tärkeätä osuuskassalle ensi vuosina on saada palkaton kirjanpitäjä. Useimmassa tapauksessa saadaankin alussa kassan kirjanpitoa palkatta hoitamaan joku asiata harrastava henkilö, sillä tämä toimi on, ainakin niin kauvan kuin liike pysyy pienempänä, verrattain vähätöinen. Jos kirjanpitäjälle ei tarvitse maksaa palkkiota, vaikuttaa se luonnollisesti siihen, että kassan tulo- ja menoarviota suunnitellessa voidaan tyytyä pienempiin tuloihin.

Yhteisostojen toimitsijamiehelle maksettava palkkio on luonnollisesti aina saatava yhteisostoista kassan hyväksi kannetusta välityspalkkiosta eli provisionista. Tämä välityspalkkio on määrättävä ainakin niin suureksi, että se riittää toimitusmiehen palkaksi, mutta mieluummin niin suureksi, että siitä joku määrä jää yli kassan hyväksi. Missään tapauksessa toimitusmiehen palkkaan ei saa käyttää korkotuloja varsinaisesta lainausliikkeestä, vaan pitää yhteisostojen kannattaa itsensä.

Miten ovat kassan asiat järjestettävät, jos kirjanpitäjällekkin maksetaan palkkio ja kassan omien varojen kartuttamisesta samalla tahdotaan pitää huoli? Tämä on erittäin otettava huomioon sellaisissa osuuskassoissa, missä yhteisostoja ei voida toimittaa, eikä kassa siis niiden kautta voi saada mitään syrjätuloja eli voittoa. Ensiksikin voidaan ajatella, että kassa, oltuaan jonkun vuoden toimessa ja osotettuaan kykenevänsä toimimaan siten, että sille voipi uskoa enem-

män luottoa, lisää jäsenmääräänsä ja hankkii isomman liikepääoman. Mutta tämä keino edellyttää, että kassan hoidossa jo on saavutettu jonkun verran kokemusta ja että osuuskassaan liittyy uusia, täysin luottokuntoisia jäseniä. Sillä ymmärrettäväähän on, että kassa menettelisi hyvin kevytmielisesti, jos se liikkeen kannattavuuden toivossa rupeaisi hankkimaan jäsenikseen sellaisia henkilöitä, jotka eivät luottoa ansaitse tai eivät kykene lainarahoja tosihyödykseen käyttämään. Tätä keinoa onkin käytettävä varovaisesti.

Toinen ja parempi keino on se, että lainoista koron lisäksi otetaan joku määrätty *provisioni* kerta kaikkiaan, esim. 1 % kustakin lainasta, huolimatta laina-ajan pituudesta. Tätä keinoa on paljon käytetty Saksassa ja siihen on meilläkin jo ryhdytty esim. Karjalassa varsin hyvällä menestyksellä.

Korkokannan ja provision määrääminen.

Kuitenkin tapaa muutamissa osissa maata vielä paljon vastenmielisyyttä tätä keinoa vastaan. Osittain johtuu tämä vastenmielisyyys siitä jokseenkin yleisestä käsityksestä, että provisionin ottaminen muka olisi vääryyttä, koronkiskomista. Tämä on kuitenkin väärä käsitys. Provisioni on ymmärrettävä lainauksesta johtuvien hoitokulujen korvaukseksi, ja kauppapankkeissa se on aivan yleistä. Jokainen lainanottaja tulee sen kautta suhteellisesti siihen, missä määrin hän käyttää kassaa ja siis tuottaa työtä kirjanpitäjälle, ottamaan osaa tästä johtuvien kulujen korvaamiseen. Sitä paitsi tulee muistaa, että provisionin maksaminen omalle kassalle ei ole samaa kuin korkean koron tai hyvityksen kantaminen koronkiskurille, sillä oma, yhteinen kassahan siitä hyötyy, ja kun kassa hyötyy, niin se voipi vastaisuudessa sitä tehokkaammin hyödyttää jäseniään.

Toiseksi johtuu tuo vastenmielisyys provisionin kautta lisättyä korkeampaa korkoa vastaan siitä käsityksestä, että maanviljelyksen ei muka kannattaisi maksaa siihen pannusta pääomasta sellaista korkoa. Mutta tämäkin käsitys on väärä. Ei tietysti voi kalliita pääomia kaikkeen panna. Maan ostoon tai asuinrakennusten rakentamiseen ei kannata ottaa kallis-korkoista lainaa. Sitä vastoin voipi itse maatalouden hoito, jos sitä tehdään järkipäisesti, kannattaa varsin hyvin korkeitakin korkoja. Tästä muutamia esimerkkejä:

1. Jos myypi pois sellaisen lehmän, joka ei ole tuottanut kuin ruokansa tai ainoastaan jonkun markan vuodessa puhdasta tuloa ja ostaa lainarahalla sijaan lehmän, joka maksaa 100 markkaa enemmän, mutta tuottaa vuodessa samalla ruokinnalla vaikkapa vaan 50 markkaa puhdasta voittoa eli siis 50 markkaa enemmän kuin tuo ensimmäinen lehmä, niin silloinhan 1 markan provisioni lainasta, joka tekee voittoa tuottavan lehmän oston mahdolliseksi, ei tunnu missään.

2. Jos on saanut kyläänsä osuusmeijerin, joka maksaa 10 penniä maitolitralta ja ostaa kahdelle lehmälleen 100:n markan lainarahalla väkirehuja, jotka vaikuttavat sen, että lehmät lypsävät 1,400 litraa enemmän, niin silloinhan voittaa puhdasta tuloa 40 markkaa eli 40 %; eikö silloin kannata maksaa omalle kassalleen 1:n markan provisionia?

3. Tai jos rupeaa 50:llä markalla, jotka on kassasta lainannut, osalliseksi yhteiseen kylvökoneeseen, joka vuosittain säästää siemenviljaa 10—20 markan arvosta, eikö silloin kannata maksaa 50 penniä kerta kaikkiaan koron lisäksi?

Näistä esimerkeistä, jotka ovat otetut tosielämästä, käytännöllisten maanviljelijäin kokemuksista, pitäisi jo kyllin selvästi voida nähdä, että tuo puhe, ettei maanviljelys muka kannattaisi yhtä hyvin kuin mikä muu elinkeino tahansa maksaa tavallista korkoa lainarahoista, ei pidä paikkaansa.

Jos kassan tulo- ja menoarviota suunnitellessa arvellaan, että kassan jäsenet eivät kykene lainojaan käyttämään sillä tavoin, että ne tuottavat kunnollista voittoa, eivätkä siis voi osuuskassalle maksaa sellaista korkoa, että sen liike kannattaa itsensä ja edistyy, tai jos kassalla ei ole muita mahdollisuuksia saada liikettänsä kannattavaksi, niin silloin on paras jättää liikkeen alottaminen tuonnemmaksi: *Parempi ilman kuin että on huono osuuskunta*, sanoo osuuskassan luoja Raiffeisen.

Mutta antolainauskorkoa ei ole asetettava ainoastaan sen verran ottolainauskorkoa korkeammaksi, että saadaan tulot töintuskin vastaamaan menoja.

Omien varojen kokoaminen.

Päinvastoin: Osuuskassojen yhtenä päämääränä tulee olla saada omat varansa, ja eritoten vararahasensa nopeasti kasvamaan, niin että kassasta tulee vakavarainen laitos, joka herättää luottamusta ulospäin ja voipi helposti saada tarvittavaa lisäluottoa ja joka tulevaisuudessa saattaa tulla toimeen etupäässä omilla varoillaan sekä myöntää tuleville sukupolville nykyistä huokeampia lainoja, sillä niitä nykyisten maanviljelijäin jälkeläiset tulevat tarvitsemaan paljoa enemmän kuin heidän isänsä. Juuri näistä syistä ovatkin kaikkein useimmat kassat pitäneet antolainauskorkonsa 6 %:na ja useat sen lisäksi lainoista ottaneet provisionia, vaikka v. 1906 Keskuslainarahastolle maksettava korko alennettiin 4 1/2:sta 4:ään %:iin.

II.

Osuuskassa ja Keskuslainarahasto.

Keskuslaina-
rahaston
luotto.

Voidakseen alottaa liikettään, tarvitsee osuuskassan lainata itselleen pääomaa. Mutta lainat sekä yksityisiltä että tavallisista rahalaitoksista tulevat osuuskassalle epäedullisiksi ei ainoastaan sen vuoksi, että niille on maksettava verrattain korkea korko, vaan varsinkin siitä syystä, että osuuskassan täytyy pitää niiltä kerran saadut rahat, katsomatta siihen, saapiko kassa vuorostaan ne aina jäsenilleen lainatuiksi, jota paitsi aina voipi olla se vaara tarjona, että osuuskassalta vaaditaan laina takaisin.

Näitten hankaluuksien poistamiseksi Suomen osuuskassoilta, perustivat muutamat asianharrastajat ja pikkuviljelijäin ystävät *Osuuskassojen Keskuslainarahaston*. Tältä rahalaitokselta voivat osuuskassat saada itselleen n. s. *konttokuranttiluoton*.

Tämä Keskuslainarahaston luotto tarkoittaa sitä, että osuuskassalla on oikeus tarpeen mukaan tilata rahoja Keskuslainarahastolta määrättyyn rajaan saakka ja maksaa ne tahi osa niistä takaisin, kun niiden tarve lakkaa, ilman edelläkäypää irtisanomista. Korkoa osuuskassan ei tietysti tarvitse maksaa koko luottomäärästä, vaan ainoastaan niistä rahoista, jotka sillä kulloinkin on ulosotettuna Keskuslainarahastosta.

Sanotun määrän rajojen sisällä voi osuuskassa tilata rahoja suuremmissa tai pienemmissä erissä. Luottoa käyttäessä ei kuitenkaan pidä pyrkiä siihen, että rahoja otetaan ulos mahdollisimman suurissa summassa, sillä siten tehdään pian loppu myönnetystä luotosta. Päinvastoin on myönnettyä luottoa käytettävä säästävästi: lainoja myönnettävä kassan hallituksen tarkan harkinnan mukaan kuhunkin tarkotukseen ainoastaan tarvittava määrä ja vasta silloin, kun jäsen todellisesti tarvitsee ja voi käyttää rahat ilmoitettuun tarkotukseen.

Jos osuuskassaan joko sen kautta, että lainoja on maksettu takaisin tai tehtyjen säästöönpanojen kautta taikka muuten on karttunut rahoja enemmän kuin mitä lähimmässä tulevaisuudessa otaksutaan tarvittavan, niin on paras heti lähettää jouten olevat rahat Keskuslainarahastoon. Täällä hyvitetään silloin osuuskassan tiliä vastaavalla summalla eli, toisin sanoen, merkitään kirjoihin, että osuuskassa on lyhentänyt (maksanut takaisin) samaansa lainaa lähetetyllä summalla. Tämän lyhennyksen kautta ei osuuskassalle myönnetty luotto vähene, vaan pysyy se entisellään. Jo käytetty osa luotosta tietysti vähenee, ja samalla käyttämättä oleva osa suurenee panoa vastaavalla summalla.

Esimerkiksi: Osuuskassalle on Keskuslainarahastosta myönnetty luottoa Smk. 5,000: —. Tätä luottoa vastaan on osuuskassa vähitellen tilannut rahoja 3,500 markkaa ja tulee sen siis tästä summasta maksaa korkoa Keskuslainarahastolle. Käyttämättä oleva luottomäärä on Smk. 1,500: —, josta ei mitään korkoa makseta. Osuuskassan jäsenet maksavat takaisin lainojaan yhteensä Smk. 700: —, josta summasta samalla myönnetään uusia lainoja Smk. 200: —. Osuuskassaan jää

silloin käyttämättä Smk. 500: —, josta summasta osuuskassan on maksettava korkoa Keskuslainarahastoon, vaikka se ei osuuskassalle tuota mitään korkoa. Mutta jos tämä summa heti lähetetään Keskuslainarahastolle, jossa se silloin merkitään kirjoihin, niin osottavat nämä, että osuuskassalla vielä on luotostaan käyttämättä Smk. 2,000: — sekä että osuuskassan ei tarvitse maksaa korkoa Keskuslainarahastolle muuta kuin Smk:sta 3,000: —, koska osuuskassa on maksanut takaisin Smk. 500: — ja koska panoille lasketaan sama korko kuin otoillekin. Luottoa käytetään tämän jälkeen aivan samalla tavalla kuin ennen: tarvittaessa nostetaan rahoja ilman mitään irtisanomista, käyttämällä vain tavallista rahantilauskirjettä.

Näin menetellen ei osuuskassa siis kärsi mitään korkotappiota.

Jos osuuskassa aikoo hankkia itselleen lainan Keskuslainarahastolta, tulee kassan hallituksen Keskuslainarahastolta pyytää sitä varten tarpeelliset kaavat. Tähän, ynnä alempana mainittuihin valmistuspuuhiin, hallitus voipi varsin hyvin ryhtyä heti sen jälkeen, kun kruununvoudille on asiakirjat rekisteri-ilmoitusta varten jätetty, huolimatta siitä, että itse rekisteröiminen ei vielä olisikaan tapahtunut, sillä mihinkään varsinaisiin sitoumuksiin hallitus ei kuitenkaan tule, ennenkuin Keskuslainarahasto on luoton myöntänyt, mikä tapahtuu vasta sen jälkeen, kun se on Teollisuushallituksesta saanut tiedon, että osuuskassa on rekisteriin merkitty.

Ne ehdot, jotka Keskuslainarahaston hallintoneuvosto on toistaiseksi asettanut luoton myöntämiselle osuuskassoille, ovat seuraavat:

Keskuslaina-
rahaston
ehdot.

Voidaksensa saada ja nauttia luottoa Osuuskassojen Keskuslainarahastosta, tulee osuuskassan olla perustettu Osuustoimintalain mukaisesti ja on sen hallinnossa ja liiketoimessa noudatettava niitä ohjeita, joita Keskuslainarahasto antaa. Viimeksimainituksessa katsannossa ovat toistaiseksi seuraavat määräykset vaarinotettavat:

1 §.

Osuuskassan tulee tarkotukseensa, järjestysmuotoonsa, hallintoonsa ja liiketoimensa harjoittamiseen nähden ottaa huomioon, että:

1) osuuskassa on perustettu jäsentensä rajoittamattomalle lisämaksuvelvollisuudelle;

2) kassan toimintapiirinä on määrätty, ei varsin laaja alue maaseutua, esim. muutamia lähekkäin olevia kyliä tahi pieni, taajaan asuttu kunta;

3) kassa ei maksa jäsenilleen suurempaa voitto-osuutta kuin 5 % heidän suorittamistaan osuusmaksuista;

4) kassan toimimiehet, paitsi kirjanpitäjä, ovat palkattomia; ellei kirjanpitäjäksi ole saatavissa täysin sopivaa henkilöä ilman palkkaa, tahi sittenkuin kassan liike on kasvanut niin suuritöiseksi, ettei voida kohtuudella vaatia ketään palkatta sitä hoitamaan, tulee toimen hoitajalla olla määräpalkka ilman mitään liikevaihdon tai vuosivoiton suuruudesta riippuvaa lisäystä (tantiemia);

5) kassasta annetaan lainoja ainoastaan sen omille jäsenille vissää, ilmoitettua tarkotusta varten, jonka toteuttaminen on omansa kohottamaan lainanottajan elinkeinoa;

6) jos lainanottaja käyttää kassasta saamiensa rahoja muuhun kuin ilmoitettuun tarkotukseen, eikä kassan hallitus muutosta hyväksy, on laina viivyttelämästä perittävä takaisin;

7) kassan puhdas voitto, mikäli sitä on jälellä, sittenkuin säädetty määrä on vararahastoon siirretty ja jako-osuudet suoritettu, on pantava joko vararahastoon tai erityiseen käyttörahastoon, jonka varat ovat käytettävissä yhteisten edistyspyrintöjen tahi osuustoimintayritysten hyväksi.

2 §.

Saadessansa luottoa Osuuskassojen Keskuslainarahastosta osuuskassa antautuu Keskuslainarahaston hallituksen valvonnan alaiseksi ja sitoutuu sallimaan sen koska tahansa tarkastaa osuuskassan hallintoa ja tilejä.

Osuuskassan kirjanpito-, tili- ja velkakirjojen tulee olla Keskuslainarahaston hallituksen hyväksymien mallien mukaiset.

3 §.

Luottoa haetaan Osuuskassojen Keskuslainarahaston hallitukselta kirjallisesti. Hakemuskirjan tulee olla hallituksen kaikkien jäsenten ja kirjanpitäjän omakätisesti allekirjoittama ja sisältää:

1) sitoumus tarkasti noudattamaan näitä lainaus- ehtoja sekä niitä ohjeita ja huomautuksia, joita Keskuslainarahasto antaa;

2) ilmoitus, onko kassalla lainoja muualta ja miten paljon yhteensä a) jäseniltä, b) muilta, sekä mihin määrään kassalla on jo suoritettuja osuusmaksuja, vararahastoa ynnä säästökassavaroja hallussaan;

3) sitoumus kutakin myönnettyä 5,000 markan luottomäärää kohti lunastamaan 1 kappaleen Osuuskassojen Keskuslainarahasto-Osakeyhtiön osakkeita.

Hakemusta tulee seurata:

a) Keskuslainarahaston antaman kaavan mukaan tehty luettelo osuuskassan jäsenistä, sisältävä ilmoitukset kunkin jäsenen nimestä, asuinpaikasta, ammatista, vuosituloista viimeisen kunnallistaksoituksen mukaan, sekä mitä raha-arvoa kunkin jäsenen koko omaisuuden, velat pois luettua, kassan hallituksen tunnollisen arvion mukaan on katsottava edustavan;

b) ote osuuskassan kokouksen pöytäkirjasta, sisältävä päätöksen siitä korkeimmasta määrästä, jonka yli kassan lainaksi ottamat ja säästökassavarat yhteensä eivät saa nousta; siitä korkeimmasta määrästä, joka kassasta saadaan jäsenelle lainaksi antaa; sekä siitä, että kassa on hyväksynyt Keskuslainarahaston antaman mallin mukaisen ohjesäännön hallitukselleen ja kirjanpitäjälleen; jos siihen on muu-

toksia tehty, ovat ne selvästi pöytäkirjanotteessa ilmoitettavat.

4 §.

Jos Keskuslainarahaston hallitus edellisessä §:ssä mainittujen asiakirjain ja muuten tuntemiensa olosuhteiden nojalla havaitsee osuuskassan luottoa ansaitsevaksi, myönnetään pyydetty luotto siinä määrin kuin rahaston vakuuden ja kassan yleisen luotontarpeen harkitaan sallivan. Keskuslainarahaston hallituksen päätös ilmoitetaan kassan hallitukselle kirjallisesti.

5 §.

Myönnetty luotto on osuuskassan käytettävänä konttokuranttilainan muodossa, kunnes se jommaltakummalta puolen irtisanotaan.

Luottovälipuheesta kirjoitetaan erityinen, kaavanmukainen luottosopimus.

6 §.

Osuuskassan hallituksen tulee vuosittain, ennen tammikuun loppua, lähettää Keskuslainarahastolle kaavanmukainen ote kassan tilistä ja tilinpäätöksestä.

7 §.

Jos jäsen kuoleman kautta tai muusta syystä poistuu osuuskassasta, on hallituksen heti annettava siitä tieto Keskuslainarahastolle. Osuuskassan hallituksessa tapahtuneista henkilömuutoksista on niinkään viipymättä Keskuslainarahastolle ilmoitettava.

8 §.

Jos osuuskassan kokous on päättänyt muuttaa kassan sääntöjä, otto- tai antolainauksen korkeinta määrää, taikka jos kassan hallituksen ja kirjanpitäjän ohjesääntöä on muutettu, on sitä koskevasta päätöksestä heti annettava Keskuslainarahastolle tieto.

9 §.

Osuuskassan hallitus on velvollinen Keskuslainarahaston lähettämälle tarkastajalle näyttämään kaikki tilikirjansa ja niihin kuuluvat liitteet, kirjevaihtonsa ja hallituksen kokouksissa tehdyt pöytäkirjat, sekä antamaan hänelle muita kassaa koskevia tietoja.

10 §.

Keskuslainarahaston hallituksella on oikeus jonkun edustajansa kautta ottaa osaa keskusteluihin osuuskassan kokouksessa, mutta ei päätöksiin.

Kun ehtojen 3:ssa §:ssä mainitaan, että osuuskassan tulee sitoutua ottamaan ainakin 1 kappaleen Osuuskassojen Keskuslainarahasto-Osakeyhtiön osakkeita kutakin myönnettyä 5,000 markan luottomäärää kohti, niin se tapahtuu siinä tarkoituksessa, että tämä laitos vähitellen tulisi osuuskassojen omaksi. Myönnettyyn luottomäärään nähden tulee osuuskassan siis lunastaa itselleen Keskuslainarahaston osakkeita seuraava määrä:

Kun myönnetty luotto on *alle* 10,000 mk. yksi osake; kun luottomäärä on 10,000 mk., mutta ei vielä nouse täyteen 15,000 mk., 2 osaketta; kun luottomäärä on 15,000 mk., mutta ei nouse täyteen 20,000 mk., kolme osaketta; j. n. e.

Erityisesti on huomattava, että Keskuslainarahasto ei voi myöntää osuuskassalle lainaa näitten osakkeitten lunastamiseen yhtä vähän kuin muihinkaan kassan perustamiskustannuksiin, vaan ovat ne maksettavat kassan omilla s. o. tavallisesti suorite-
tuista osuusmaksuista keräytyneillä varoilla. Jos jäsenet sääntöjen mukaan eivät ole velvolliset ensi vuonna maksamaan tarpeellista määrää osuusmak-

suja, täytyy lainanhakemisen Keskuslainarahastolta jäädä toistaiseksi, ellei kassassa ole sellaisia jäseniä, jotka suostuvat heti suorittamaan tarpeellisen määrän. Nämä eivät tule siitä mitään korkovahinkoa kärsimään, jos kassaa hoidetaan järkevästi, sillä sääntöjen mukaanhan sisäänmaksetuille osuusmaksuille on laskettava määrätty korko.

Sittenkuin kaikki ehtojen 3 §:ssä mainitut asiakirjat on saatu kuntoon, tehdään luotonhakemus Keskuslainarahastosta saadun kaavan mukaan seuraavaan tapaan:

Luotonhakemus.

Osuuskassojen Keskuslainarahastolle Helsingissä.

Kalliolan osuuskassa hakee täten Osuuskassojen Keskuslainarahastolta *viidentuhannen (5,000)* markan suuruisia luottoa, sitoutuen tarkasti noudattamaan ei ainoastaan Keskuslainarahaston yleisiä lainausehtoja, vaan myöskin niitä ohjeita ja huomautuksia, joita Keskuslainarahasto katsoo tarpeelliseksi kassalle antaa, ja oheenliittää siinä tarkotuksessa:

a) Keskuslainarahaston antaman kaavan mukaan tehdyn luettelon osuuskassan jäsenistä, sisältävä ilmoitukset kunkin jäsenen nimestä, asuinpaikasta, ammatista, vuosituloista viimeisen kunnallistaksoituksen mukaan, sekä mitä raha-arvoa kunkin jäsenen koko omaisuuden, velat pois luettua, kassan hallituksen tunnollisen arvion mukaan on katsottava edustavan:

b) otteen osuuskassan kokouksen pöytäkirjasta, sisältävä päätöksen siitä korkeimmasta määrästä, jonka yli kassan lainaksi ottamat ja säästökassavarat yhteensä eivät saa nousta; siitä korkeimmasta määrästä, joka kassasta saadaan jäsenelle lainaksi antaa; sekä siitä, että kassa on muuttamatta (erällä pöytäkirjanotteessa mainituilla muutoksilla) hyväksynyt Keskuslainarahaston antaman mallin mukaisen ohjesäännön hallitukselleen ja kirjanpitäjälleen.

Samalla saa osuuskassa ilmoittaa, että kassalla tätä nykyä on

1) Suoritettuja osuusmaksuja Smk.	
2) Vararahastossa	”
3) Säästökassavaroja	”
4) Muita lainoja	”

Siinä tapauksessa, että pyytämämme luotto myönnetään, sitoutuu osuuskassa lunastamaan itselleen *yhden* kapaleen Osuuskassojen Keskuslainarahasto-Osakeyhtiön osakkeita.

Jaakkimassa 15 p:nä lokakuuta 1906.

Kalliolan osuuskassa:

Kalle Kohonen.

Hallituksen puheenjohtaja.

Arpo Pennanen.

Hallituksen varapuheenjohtaja.

Asa Kaksonen.

Matti Soikkeli.

E. Juntunen.

J. Penttala.

Kirjanpitäjä.

Luotonhakemuksen tulee olla *kaikkien hallituksen jäsenten ja kirjanpitäjän omakätisesti allekirjoittama*. Jäsenluettelossa olevat tiedot jäsenten puhtaasta omaisuudesta tulee samojen henkilöitten niinkään omakätisillä nimikirjoituksilla oikeiksi vahvistaa. Sitä vastoin tulee *kunnallislautakunnan esimiehen* oikeiksi todistaa antamansa tiedot jäsenten tuloista viimeisen kunnallistaksoituksen mukaan ja todistuksensa kunnan sinetillä vahvistaa.

Ennenkuin Keskuslainarahasto ryhtyy osuuskassan luotonhakemusta käsittelemään, ottaa se sel-

koa siitä, missä määrin kassa on luottokuntoinen s. o. millaisiksi sen hallituksen jäsenet ovat kotipaikallaan tunnetut, missä määrin he ovat asiaan perehtyneet ja miten he pystyvät asioita hoitamaan. Erityisesti on suotavaa, että kassa ei tule Keskuslainarahastolta luottoa pyytämään, ennenkuin se on saanut sellaisen kirjanpitäjän, joka paikkakunnalla on tunnettu täysin luotettavaksi ja täsmälliseksi omien asiainsa hoidossa, joka luonteeltaan on semmoinen, että hän pystyy vaatimaan tarkkuutta muilta, jonka taloudellinen asema on varma ja joka omaa sellaisen sivistysmäärän, että hän pystyy kirjoja tyydyttävästi hoitamaan; häneltä on siis vaadittava enemmän kirjoitustyöhön harjaantumista, kuin että hän töintuskin pystyy kirjaimia² kokoon panemaan. Itsestään selvänä on pidettävä, ettei kirjanpitäjä saa olla jonkun yksityisen liikkeen asiamiehenä ja että hänellä ei ole sellaisia sivutoimia, jotka voivat estää häntä toimimasta osuustoimintahengessä osuuskassan hyväksi.

Näistä vaatimuksista kirjanpitäjään nähden on tarkoin pidettävä kiinni, sillä luoton saanti voi usein suuressa määrässä riippua siitä, minkälainen henkilö kirjanpitäjä on.

Niinpian kuin Keskuslainarahasto on saanut täydelliset asiakirjat, tyydyttäviä tietoja kassasta sekä varmuuden siitä, että se on rekisteröity, myöntää se kassalle harkinnan mukaan luottoa. Sen jälkeen lähetetään osuuskassalle 2 kappaletta valmiiksi kirjoitettua luottosopimusta, joista kassan tulee palauttaa toinen varustettuna tarpeellisilla allekirjoituksilla Keskuslainarahastolle takaisin, samalla kun se ensi kerran tilaa rahoja.

Luottosopi-
mus.

Luottosopimus.

Osuuskassojen Keskuslainarahasto

myöntää täten *Kalliolan* osuuskassalle *viidentuhannen (5,000)* Suomen markan suuruisen konttokuranttiluoton käytettäväksi niin kauvan, kunnes se jommaltakummalta puolen irtisanotaan *kuuden (6)* kuukauden kuluttua lakkaavaksi seuraavilla ehdoilla:

1) Otot tapahtuvat siten, että osuuskassan hallitus lähettää Keskuslainarahastolle kirjallisen tilauksen ja rahat lähetetään osuuskassalle kassan määräämällä tavalla. Rahojen saavuttua on kassan viipymättä lähetettävä Keskuslainarahastolle kuitti.

Niin kauvan kuin Keskuslainarahaston hallitus vaatii, tulee osuuskassan lähettää Keskuslainarahastolle kaavanmukaiset tiedot myöntämistään lainoista.

2) Jokaisesta otetusta määrästä maksaa osuuskassa korkoa *neljä (4)* sadalta lähettämispäivästä alkaen, ja kassan hyväksi luetaan samoin *neljä (4)* sadalta kustakin tehdystä panosta, rahojen saapumispäivän jälkeisestä arkipäivästä alkaen.

Jos Keskuslainarahaston hallitus päättää muuttaa korkokantaa, ilmoitetaan päätös osuuskassan hallitukselle. Muutos astuu voimaan *kuuden (6)* kuukauden kuluttua.

3) Jokaiselta pääittyneeltä kalenterivuodelta annetaan osuuskassan hallitukselle tili. Ellei tiliä vastaan tehdä muistutusta tammikuun kuluessa, josta osuuskassan hallituksen on Keskuslainarahastolle heti tieto annettava, katsotaan se hyväksytyksi. Tilivuoden kuluessa kasvanut korkomäärä on maksettava ennen seuraavan tammikuun loppua.

4) Jos osuuskassalle jäsentensä takaisin maksamista lainoista kertyy Keskuslainarahastosta lainattuja varoja enemmän kuin mitä se sillä kertaa voi jälleen jäsenillensä lainaksi antaa, ovat liikenevät varat sijoitettavat Keskuslainarahastoon osuuskassan velan lyhennykseksi.

5) Keskuslainarahasto saakoon, jos se huomaa osuuskassan maksukyvyyn käyneen epävarmaksi tai sen hallin-

nossa ilmenneen epäsäännöllisyyttä, tahi jos kassa on jättänyt koron määräaikana maksamatta taikka muuten laininlyönyt, mitä lainaehdot määräävät, toistaiseksi tai lopullisesti kieltää kassalta luoton käyttämisen sekä jälkimmäisessä tapauksessa samalla määrätä kassalle annetut varat korkoineen yhdenkin kuukauden kuluessa takaisin maksettaviksi.

6) Jos osuuskassan hallitus on tahallansa väärin ilmoittanut asianlaidan, josta oikea tieto on Keskuslainarahastolle tarpeen osuuskassan luottokelpoisuuden arvostelmissa tai sen toiminnan asianmukaisessa valvomisessa, pidetään luottosopimus rikottuna ja kassalle annetut varat ilman irtisanomista heti takaisin maksettaviksi langenneina, jos Keskuslainarahasto vaatii.

7) Jos luottosopimus ilman 5 tai 6 kohdassa mainittua syytä Keskuslainarahaston puolelta irtisanotaan, päättää rahaston hallitus, onko konttokuranttivelka kokonaan takaisin maksettava heti irtisanomisajan kuluttua, vai saako maksu tapahtua vuotuiserissä enintään viiden (5) vuoden kuluessa.

8) Kun luottosopimus on irtisanottu, lakkaa osuuskassan oikeus ottojen tekemiseen.

9) Jos osuuskassa tämän sopimuksen kestäessä puretaan, katsotaan sopimus lakanneeksi ja konttokuranttivelka on silloin joutunut maksettavaksi ilman irtisanomista.

Helsingissä 30 p:nä lokakuuta 1906.

(Keskuslainarahaston hallituksen allekirjoitus).

Kalliolan osuuskassa ilmoittaa täten suostuvansa kaikkiin tämän sopimuskirjan määräyksiin ja sitoutuu niitä tarkoin noudattamaan.

Jaakkimassa 12 p:nä marraskuuta 1906.

(Osuuskassan hallituksen allekirjoitus).

Luottosopimuksen alle kirjoittavat ne henkilöt nimensä, jotka ovat sääntöjen mukaan oikeutetut merkitsemään osuuskassan toiminimen ja joista on tehty ilmoitus kaupparekisteriin. Siis kassan puheen-

johtaja tai hänen sijassaan varapuheenjohtaja yhdessä kirjanpitäjän kanssa.

Nämä allekirjoitukset ovat oikeiksi todistettavat ja tämä todistus allekirjoitusten oikeaperäisyydestä kirjoitetaan lyhyesti näin:

N. N:n ja N. N:n nimikirjoitukset omakätisiksi todistavat (Paikka ja aika):

N. N.

N. N.

(Ammatti tai arvo ja kotipaikka).

(Ammatti tai arvo ja kotipaikka).

Todistajien tulee kumpaisenkin olla *paikkakunnalla vakinaisesti asuvia ja kirjoitustaitoisia*, jota paitsi toisen heistä tulee olla *henkilö*, joka hoitaa jotakin *valtion, kirkon tai kunnan luottamustointa tahi virkaa*. Sellaisia henkilöitä ovat kruununvouti, nimismies, pappi, kunnallislautakunnan esimies, lukkari-urkuri, kansakoulunopettaja y. m. Myöskin sopii toiseksi todistajaksi joku tunnettu maanviljelysseuran tai Pellervon konsulentti.

Tässä yhteydessä annettakoon jo muutamia viitteitä lisäluoton hakemisesta.

Keskuslainarahasto ei aina katso voivansa myöntää vasta-alkavalle kassalle niin paljon luottoa kuin se jäsenmääräänsä ja jäsenten tuloihin ja omaisuuteen nähden voisi saada. Mutta jos kassaa hoidetaan hyvin, voipi se jonkun ajan perästä ehkä saada lisäluottoa. Samaten jos kassan hallitus ja kirjanpitäjä ovat luotettavia ja jäsenmäärä on lisääntynyt, voipi se jo verrattain pian saada lisäluottoa. Lisäluottoa haetaan samalla tapaa ja saman kaavan mukaan kuin ensimmäistäkin luottoa.

Tämän lisäluoton hakemuksen mukaan ei tarvitse panna uutta jäsenluettelo, ellei vuosi ole ku-

lunut siitä kuin viimeinen lähetettiin ja ellei sanottavia muutoksia ole tapahtunut. Mutta jos kassaan on liittynyt sellainen määrä uusia jäseniä, että niiden tulotaksoitus voipi vaikuttaa lisäluoton myöntämiseen, on niistä lähetettävä luettelo, samalla tavalla laadittu ja todistettu kuin ensimmäinenkin.

Jos osuuskassan kokouksessa on päätetty muuttaa otto- ja antolainauksen korkeinta määrää, on tästä liitettävä oikeaksi todistettu pöytäkirjanote.

Jos kassan hallituksessa ja kirjanpitäjän virassa on tapahtunut muutoksia sen jälkeen kuin Keskuslainarahastolle viimeksi annettiin niistä tieto, on asiakirjoihin liitettävä ote sen kokouksen pöytäkirjasta, jossa vaali toimitettiin, sekä tieto siitä, milloin muutoksista on annettu ilmoitus kruununvoudille kaupparekisteriin merkitsemistä varten.

Jos ainakin yksi kesä on kulunut siitä kuin ensi luotto saatiin, on lisäluoton hakemukseen liitettävä sellainen kertomus lainojen käyttämisen tarkastamisesta, josta IV luvussa mainitaan, ellei sitä jo ennen ole lähetetty tai ellei Keskuslainarahasto jo ole lakannut sellaista vaatimasta.

Jos on joku erityinen tarkoitus, mihin lisäluottoa aiotaan käyttää, niin voipi se lisäluoton myöntämistä helpottaa, jos se hakemuksessa mainitaan ja lähemmin selitetään.

Ottamalla luottoa Keskuslainarahastosta on osuuskassa alistunut sen valvonnan ja tarkastusten alaiseksi. Näitä tarkastuksia Keskuslainarahasto toimeenpanee virkamiestensä tai muitten asiaan perehtyneitten henkilöitten kautta. Ne tapahtuvat tavallisesti kirjanpitäjän kotona, mutta voidaan niitä myöskin toimeenpanna n. k. kirjanpitokursseilla, joihin useam-

Osuuskassassa Keskuslainarahaston puolelta tapahtuvat tarkastukset.

pia kirjanpitäjiä kokoontuu tilikirjoineen ja niihin kuuluvine tililiitteineen. Kun tarkastus tapahtuu kirjanpitäjän kotona, kestää sitä tavallisesti kauvemmin ja on se samalla neuvontatoimitus kassaliikkeen hoidon kaikissa puolissa; silloin on suotavaa, että kassan hallituksen jäsenetkin, mikäli mahdollista, ovat osan ajasta läsnä. Tällaisia tarkastuksia pyritään pitämään ainakin kerran vuodessa, mutta kun asiat vaativat tai jos matkoissa muutoin sopii, toimitetaan niitä useamminkin.

Jotta kassan hallitus ja kirjanpitäjä voisivat varustautua näitä tarkastuksia varten, pannaan tähän se kaava, jonka mukaan tarkastuksista annetaan kertomus Keskuslainarahaston hallitukselle.

Osuuskassojen Keskuslainarahasto.

Kertomus osuuskassassa p:nä kuuta 190 toimitetusta tarkastuksesta, jonka Keskuslainarahaston puolesta piti

Edellisen tarkastuksen piti p:nä kuuta 190

I.

1) Kassa laskettiin heti; rahaa oli Smk.
 Rahatilin saantopuoli tilikirjojen mukaan „
 „ antopuoli „ „
 Kassassa oli rahaa liikaa „ „
 „ „ „ liian vähän „ „

2) Tasattiinko erotus ja miten?

3) Onko osuuskassan rahoja tarkoin pidetty erotettuna kirjanpitäjän omista rahoista ja muista kassoista?

4) Miten kirjanpitäjä selitti erotuksen syntyneen? Missä oli syy tarkastajan mielestä?

5) Onko suurempia rahaeriä pitemmän aikaa kassassa pidetty käyttämättä? Kuinka suuria? Kuinka kauvan?

II.

6) Oliko kirjanpitäjä merkinnyt erät kirjoihin, tarkoin noudattaen aikajärjestystä?

7) Olivatko kaikki erät merkityt kirjoihin tarkastuspäivään saakka?

8) Oliko hän ne merkinnyt oikeille tileille?

9) Olivatko päiväkirjan erät yhtäpitävät hallituksen päätöksiä kanssa?

10) Onko maksuja suoritettu ilman että siitä hallituksessa on päätetty? Mitkä?

11) Ovatko kaikki menoerät todisteilla vahvistetut: velkakirjat muodollisesti kunnossa (asianomaisesti täytetyt, lainatarkotus ja nosto- sekä takaisinmaksuehdot tarkoin määrätyt, allekirjoitetut, todistetut ja takaussitoumus täydellinen)?

12) Ovatko sisäänkirjoitus- ja osuusmaksut jäsenkirjassa ja päiväkirjassa yhtäpitävät?

13) a) Oliko puheenjohtaja merkinnyt velkakirjoihin myönnetyn lainamäärän? b) Olivatko velkakirjat kuitatut? c) Kukin nostettu raha-erä erikseen?

14) Olivatko korot ja provisionit oikein lasketut?

15) Olivatko yhteenlaskut ja siirrot toimitetut oikein?

16) a) Onko tilinpäätös toimitettu ajoissa? b) Onko siinä omin neuvoin tultu toimeen? c) Mitä erehdyksiä on tehty?

17) Minkälaisessa kunnossa olivat kirjat ulkoasuunsa nähden?

III.

18) Onko hallitus täysilukuinen?

19) Onko hallitus pitänyt huolta siitä, että kruununvoudille on tehty laissa määrätyt ilmoitukset (uusista jäsenistä, eroamisilmoitukset, muutokset hallituksessa, aakkosluettelo)?

20) Olivatko jäsenilmoitukset ja eroamisilmoitukset kunnossa?

21) Onko hallitus pitänyt johtosäännöissä määrätyt kokoukset?

22) Ottolainat: Keskuslainarahastolta? Keltä muilta, ehdot?

23) Onko otto- ja antolainauksessa pysytty osuuskunnan määräämien rajojen sisällä?

24) Onko lainoja myöntäessä otettu huomioon Keskuslainarahaston antamia ohjeita?

25) Onko lainat myönnetty kassan ja lainanottajan etua valvomalla (laina nostetaan ja maksetaan erissä; laina-aika ja takaisinmaksuehdot tarkoituksenmukaiset j. n. e.)?

26) Onko lainoja myöntäessä otettu huomioon, että lainanottaja itse suorittaa osan työstä eikä siis tähän osaan tarvitse enempää kuin korkeintaan „leipäpalkan“?

27) a) Onko hallituksen puolesta lainain käyttämistä tarkastettu?

b) Tulos?

c) Onko sitä pöytäkirjaan merkitty?

d) Onko ryhdytty toimenpiteisiin?

28) Onko lainoja myönnetty muuta vakuutta vastaan kuin takausta? Mitä? Oliko vakuus tyydyttävä?

29) a) Onko vanhentuneita velkakirjoja?

b) Ovatko jäsenet maksaneet lainojaan ja muita maksujaan määräaikoina?

c) Onko kirjanpitäjä ilmoittanut tästä hallitukselle?

d) Onko asia käsitelty hallituksessa?

30) Onko lainoja uudistettu? Missä muodossa?

31) a) Onko myönnetty pitennystä maksuajassa? b) Onko se merkitty hallituksen pöytäkirjaan? c) Ovatko takausmiehet suostuneet edelleen takaukseen?

32) Onko eroavilta jäseniltä sanottu lainat irti?

33) Onko kassan pitänyt ryhtyä pakkokeinoihin lainain takaisin saamiseksi?

IV.

34) Onko yhteisostoista päätetty hallituksessa ja päätöksiä seurattu?

35) a) Onko ammattitarvetavarain yhteisostot merkitty päiväkirjaan?

b) Onko niistä pidetty eri tilikirjaa?

36) Onko kassa harjottanut kulutustarpeiden yhteisostoja? Onko kassan varoja käytetty niihin?

37) Ovatko yhteisostot muuten olleet hyvin järjestetyt ja onnistuneet?

V.

38) Olivatko kaikki erät hoitokuluissa tarpeelliset?

39) Maksetaanko palkkaa muille kuin kirjanpitäjälle; Kelle, mistä ja minkä verran?

40) a) Onko hallitus kuukausittain tarkastanut kassaa? b) Onko siitä tehty ilmoitus hallituksen pöytäkirjaan?

c) Onko puolivuositarkastus tapahtunut? d) Onko mitään huomattavaa näistä tarkastuksista?

41) Onko vuosikokouksessa käsitelty kaikki siinä käsiteltävät asiat?

42) Keitä oli läsnä tässä tarkastuksessa?

43) Pidettiinkö sen yhteydessä hallituksen tai osuuskunnan kokous? Onko siitä mitään huomauttamista?

VI.

44) Tarkastajan antama yleinen lausunto osuuskassasta sekä ehdotukset toimenpiteiksi tarkastuksessa esiintyvien epäkohtien johdosta.

45) Kuinka kauvan tarkastusta kesti?

III.

Lainausliike.

Lainausliike on pidettävä pohjana osuuskassan sisäiselle kehitykselle. Siitä, miten se osuuskassassa järjestetään, riippuu, tuleeko ja missä määrin kassa vastaamaan tarkotustaan jäsentensä luotto-olojen parantajana ja taloudellisen aseman kohottajana. Saa- vuttaakseen tämän päämaalinsa on ennen kaikkea pidettävä mielessä, että osuuskassan tulee lainaus- liikkeessään pyrkiä siihen, että se järjestetään paikallisolojen mukaiseksi ja sellaiseksi, että se, samalla kun se vastaa lainanottajain elinkeinoa ja taloudel- lista toimeentuloa sekä lainatarkotuksia, kasvattaa heitä järjestettyyn taloudenpitoon, säästäväisyyteen ja täsmällisyyteen raha-asioissa sekä poistaa väärin- käytökset luoton alalla.

Jo alusta alkaen tulee osuuskassan hallituksen, jolle lainausliikkeen yksityiskohtainen järjestäminen on uskottu, tehdä itselleen selväksi, että osuuskassan tarkotus ja tehtävä on jotain enempiä kuin pelkkä rahan lainaaminen. Lainaraha tai luoton käyttämi- nen on, jos mikään, kaksiteräinen miekka. Oikein annettuna ja käytettyinä on se onneksi; tarkotuksetta annettuna ja väärin käytettynä vahingoksi. Tulevatko

osuuskassan antamat lainarahat tuottamaan onnea vai vahinkoa, riippuu suurimmaksi osaksi osuuskassan hallituksesta ja siitä, miten se kassan lainausliikettä järjestäessä ja hoitaessa osaa ottaa juuri mainittuja näkökohtia huomioon ja sovelluttaa ne paikallisoloihin.

Lainausliikkeessä on kassan hallituksen siis oltava erittäin tarkka. Miten siinä on meneteltävä ja mitä kaikkea siinä on otettava huomioon, siitä annetaan seuraavassa ohjeita.

1) Lainanantomuodot.

Lainanantomuodot, joita osuuskassa käyttää, ovat kahta lajia, nimittäin lainat velkakirjaa vastaan ja konttokuranttilainat. Paitsi niitä yleisiä ohjeita, joita osuuskassan hallituksen johtosäännön II luku (Kassan liikkeestä) antaa velkakirja- ja konttokuranttilainojen myöntämisestä, on hallituksen otettava huomioon, että velallisten antamien velkakirjojen ja konttokuranttisopimusten tulee olla asiallisesti ja laillisesti pätevään muotoon laaditut.

Velkakirja. Velkakirjat ovat kirjoitettavat alempana seuraavien kaavojen mukaan, joista kaava a) käytetään lyhempiäaikaisia, yhdellä kertaa takaisin maksettavia lainoja varten ja kaava b) pitemmäksi ajaksi myönnettyjä lainoja varten, jotka suoritetaan takaisin useammassa erässä. Koska lainanottajan on täytettävä ainoastaan ne lainaa koskevat ehdot, jotka ovat velkakirjassa luetellut, on välttämätöntä, että, paitsi tavallista saantitunnustusta ja takaisinmaksusitoumusta, myöskin *lainan tarkoitus, maksuerät ja nii-*

Velkakirja.

1. Rahat ovat käytettävät

2. Velka maksetaan takaisin (.....) vuoden ku-
luessa seuraavissa erissä ja seuraavina aikoina:

3. Velalle luetaan korkoa
(.....) sadalta vuodessa, joka on maksettava kunkin vuo-
den kuun p:nä, jota paitsi velan
lyhennystä suoritettaessa maksetaan lyhennyserälle tuleva
korko edellisestä koronmaksupäivästä sen suorituspäivään asti.

4. Jos minä velan tahi osan siitä maksamatta ollessa
syytä taikka toisesta menettäisin jäsenoikeuteni kassassa tahi
kassan hallituksen luvatta käyttäisin velaksi saamiani rahoja
muuhun kuin ylempänä mainittuun tarkotukseen, samoin
jos en korkoja säännöllisesti suorittaisi, on velka korkoi-
neen yhden kuukauden kuluttua takaisin maksettava, jos
kassan hallitus vaatii.

5. Osuuskassan hallituksella on valta milloin hyvänsä
irtisanoa velka (.....) kuukauden
kuluttua maksettavaksi.

Vakuutetaan p:nä kuuta 19.....

Nimikirjoituksen oikeaksi todistavat:

Ylempänä olevan velkasumman Smk., sille
juoksevan⁰/₀:n koron säännöllisestä maksamisesta
sekä mahdollisten ulosottokulujen korvaamisesta, menevät

allekirjoittaneet kumpikin omasta ja toistensa puolesta takaukseen, niinkuin omasta velasta.

Nimikirjoitukset oikeiksi todistavat:

Konttokuranttilainat. Tämä lainamuoto voi tulla Käytäntöön ainoastaan kehittyneemmissä oloissa. Tällaisia lainoja otetaan, jotta kassan jäsenellä olisi varmasti saatavana rahoja aina silloin, kun hänen elinkeinonsa tarvitsee käteistä liikepääomaa. Konttokuranttiluottoa myönnettäessä määrätään vissi, korkein lainasumma, josta vakuus on annettava, kuten tavallisesta lainasta. Tämän perusteella saa lainanottaja tehdä ottoja ja panoja hänelle sopivissa erissä. Kuitenkaan eivät otot luonnollisesti saa nousta yli kontrahdissa määrätyn korkeimman summan. Kirjanpitäjän työn helpottamiseksi lienee syytä määrätä, että sekä otot että panot ovat tehtävät tasaisissa kymmenmarkkoissa. Kontrahdissa määrätään se korko, jonka lainanottajan tulee suorittaa ottamistaan rahoista, sekä myöskin se korko, jonka kassa suorittaa, jos hän tälle tilille asettaa varoja säästöön (josta lähemmin tuonnempana). Lainanottaja suorittaa nimittäin korkoa vain niistä summista, jotka hän on tililtä ottanut, ja tämä korko lasketaan aina ottopäivästä maksupäivään saakka. Samalla tavoin lasketaan korko panoille, panon tapahtumispäivästä seuraavaan ottopäivään. Konttokuranttilainalle soveltuu kassan yleinen antolainauskorko.

Konttokuranttilainasta tulee lainanottajan, paitsi tavallista korkoa, vuosittain suorittaa esim. $\frac{1}{2}$ % myön-

Konttokuranttilainat.

netyn luoton määrästä korvaukseksi siitä tavallista suuremmasta vaivasta, jota tämänlaatuiset lainat tuottavat kirjanpitäjälle.

Konttokuranttitiliä voi kassan jäsen sitä paitsi käyttää sellaisia talletuksia varten, jotka hän tahtoo pitää tarpeen tullen heti saatavissa. Kuta ajattelevammaksi maanviljelijä käy, sitä enemmän tulee hän viemään käteiset rahansa kassaan siellä säilytettäviksi tulenvaaraa, varkaita ja tarpeetonta tuhlaamista vastaan ja samalla tuottamaan itselleen vähitellen vuoden kuluessa tähän saakka aavistamattoman ja helposti ansaitun, vaikkakin tosin pienen tulon. Koska otot tapahtuvat ilman irtisanomista, tulee kassan aina pitää joku pienempi osa luotostaan Keskuslainarahastossa käyttämättä myönnettyjen konttokuranttilainojen varalle ja sitä paitsi ehkä käteistä rahastoa, jonka suuruus määrätään sen kokemuksen perusteella, minkä kassa vähitellen saavuttaa panojen ja ottojen väliseen suhteeseen nähden. Näin ollen ei korkokanta konttokuranttitilille pannuista talletuksista voi olla yhtä korkea kuin säästökassatilillä olevista. Tallettajain ei sen vuoksi tule pitää konttokuranttitilillä sellaisia säästöjä, jotka voivat seisoa pitemmän aikaa. Tällaisille on säästökassatili edullisempi. Sitä vastoin käytetään konttokuranttitiliä satunnaisia säästöjä varten, joita pian taaskin voidaan tarvita. Näistä maksaa kassa koron, joka yllämainitusta syystä on laskettava talletuskorkoa alhaisemmaksi, eikä missään tapauksessa 4 % suuremmaksi.

Konttokuranttilainasopimus.

Niinkuin edellisestä on käynyt ilmi, on osuuskassan jäsenelleen myöntämästä konttokuranttilainasta laadittava kirjallinen sopimus, jossa kaikki lainaeh-

dot ovat määrättävät. Sopimusta tehdään kaksi alempana olevan kaavan mukaista yhtäpitävää kappaletta, joista toisen kassan hallitus pitää huostassansa, toinen annetaan konttokurantin käyttäjän noudatettavaksi.

Koska osuuskassa ei voi valvoa konttokuranttilainan käyttämistä samalla tavalla kuin se pitää silmällä velkakirjalainojen oikeisiin tarkoituksiin käyttämistä, niin on paikallaan, ettei konttokuranttilainasopimusta yleensä tehdä pitemmäksi kuin yhden vuoden ajaksi. Tämän ajan kuluttua voidaan sopimus uudistaa edelleen vuodeksi, jos konttokurantin käyttäjä sitä haluaa ja kassan hallitus huomaa lainan olleen hänen elinkeinolleen hyödyksi.

Sopimuskaavan muut määräykset käyvät ylempänä sanotusta selville; niitä kohtia, jotka koskevat konttokuranttilainan kirjanpitoa, käsitellään tämän käsikirjan kirjanpito-osassa.

Konttokuranttilainasopimus.

..... osuuskassa
myöntää täten

tässä alempana nimitettyä vakuutta vastaan

(.....) Suomen markan suuruisen konttokuranttilainan käytettäväksi p:stä kuuta 19 päivään kuuta 19 seuraavilla ehdoilla:

1) Sopimusta tehtäessä saa konttokuranttilainan hakija käytettäväkseen vastakirjan sekä suorittaa kirjanpitomaksuna (.....) prosenttia myönnetyn luoton koko määrästä.

2) Konttokurantin käyttäjä kuittaa tililtä otot vastakirjaansa, joka on rahoja nostettaessa kassanhoitajalle näytettävä, ja antaa niistä vaadittaessa osuuskassalle eri kuitin; panot kuittaa osuuskassan kirjanpitäjä samoin vastakirjaan.

3) Otot saa konttokurantin käyttäjä tehdä ilman irtisanomista, ja suorittaa osuuskassa ne viimeistään kymmenen päivän kuluessa; kuitenkin saakoon osuuskassa rahanpuutteen sattuessa suorittaa otettavan määrän puolikuukausittain vähintään 100 markan erissä.

4) Pienin pano, jonka konttokurantin käyttäjä saa tilille tehdä, on kymmenen markkaa.

5) Konttokurantin käyttäjä maksaa korkoa
 (.....) sadalta vuodessa kustakin tililtä otetusta määrästä siitä päivästä lukien, jona otto tapahtuu, ja laskee osuuskassa konttokurantin käyttäjän hyväksi korkoa samoin (.....) sadalta vuodessa kustakin velan lyhennykseksi tehdystä panosta panon tapahtumispäivästä lukien. Jos panot nousevat ottoja suuremmiksi, maksetaan niistä korkoa (.....) sadalta.

Jos osuuskassan hallitus päättää muuttaa korkokantaa, antaa se päätöksestä konttokurantin käyttäjälle heti tiedon.

6) Konttokuranttivuoden päätyttyä antaa osuuskassa konttokurantin käyttäjälle tilin. Jos tämä ei 14 päivän kuluessa sen saatuaan tee tiliä vastaan muistutusta, katsotaan hänen se hyväksyneen.

7) Jos konttokurantin käyttäjä tämän sopimuksen kestäessä kuolee tahi hänen omaisuutensa luovutetaan konkurssiin, katsotaan sopimus lakanneeksi, ja on konttokuranttivelka yhden kuukauden kuluessa sen jälkeen korkoineen ja kuluineen suoritettava, jos osuuskassan hallitus niin päättää.

8) Konttokurantin käyttäjän tulee konttokuranttivuoden loppuessa suorittaa osuuskassalle konttokuranttivelkansa korkoineen. Jos se laiminlyödään, on konttokurantin käyttäjä velvollinen suorittamaan tililtä ulkona olevalle määrälle kuuden (6) prosentin vuotuisen koron sekä korvaamaan kaikki osuuskassan kustannukset lainan valvomisesta ja hausta.

9) Jos osuuskassan hallitus huomaa konttokuranttia varten asetetun vakuuden arvon alenneen tai jos muut seikat siihen antavat aiheita, voi osuuskassan hallitus irtisanoa joko koko myönnetyn luoton tai jonkun osan siitä, ja tulee konttokurantin käyttäjän sellaisessa tapauksessa, yhden kuukauden kuluessa irtisanomisesta, tehdä vaadittu suoritus, jollei hän sitä ennen ole asettanut osuuskassan hallituksen hyväksymää lisävakuutta, eikä hänelle sen nojalla ole myönnetty oikeutta nauttia alkuperäistä luottoa.

10) Kun konttokuranttilaina on irtisanottu, lakkaa konttokurantin käyttäjän oikeus ottojen tekemiseen.

Tätä sopimusta on tehty kaksi yhtäpitävää kappaletta, joista toinen on annettu konttokurantin käyttäjän noudatettavaksi.

..... p:nä kuuta 19.....
 osuuskassa.

.....
 Hallituksen puheenjohtaja.

.....
 Kirjanpitäjä.

Allekirjoittan ilmoitta täten suostuvansa kaikkiin tämän sopimuksen määräyksiin ja sitoutu niitä tarkoin noudattamaan.

Kaikesta siitä, mitä tämän sopimuksen mukaan tulee olemaan osuuskassalle velkaa pääomaa ja korkoja, sekä kuluista, joita osuuskassa sen johdosta saattaa tulla kärsimään, ole hyväksyen jälempänä seuraavat, pantatusta omaisuudesta osuuskassassa voimassa olevat yleiset määräykset, osuuskassalle jättän allamainitun vakuuden, joka tunnustetaan.

..... p:nä kuuta 19.....

.....
 Omakätise allekirjoitukse todistavat:

Määräyksiä konttokuranttilainan panttina olevasta omaisuudesta.

Osuuskassan hallitus on oikeutettu, vaan ei velvollinen, milloin tarpeelliseksi katsoo, konttokurantin käyttäjän kustannuksella toimittamaan pantattujen tavarain vartioimista sekä velvoittamaan konttokurantin käyttäjän, uhalla, että konttokuranttivelka muutoin on heti takaisin maksettava, ryhtymään tarpeellisiksi havaittuihin toimenpiteisiin panttiesineiden suojelemiseksi pilaantumiselta tahi muulta vaaralta. Niinikään on osuuskassan hallitus oikeutettu, vaan ei velvollinen, pitämään huolen pantattujen tavarain vakuuttamisesta palovahingon varalta. Osuuskassan hallituksen edustajalta älköön missään tapauksessa kiellettäkö pääsyä pantattujen tavarain säilytyspaikkaan.

Kun velkakirja tahi muu arvopaperi on konttokuranttilainan panttina, olkoon lainanottajan asiana ryhtyä kaikkiin niihin toimenpiteisiin, jotka lainan ollessa maksamatta ovat tarpeen arvopaperiin perustuvan oikeuden säilyttämiseksi.

Milloin panttia vastaan myönnettyä konttokuranttilainaa ei suoriteta määräaikana, on osuuskassa oikeutettu, konttokurantin käyttäjää kuulustamatta, laissa hakematta ja panttia myytäväksi julistamatta, muuttamaan pantin rahaksi sillä tavalla, minkä hallitus sopivimmaksi katsoo ja saadusta hinnasta korvaamaan itselleen sekä konttokuranttivelan korkoineen että kaikki pantin takia kärsimänsä kulut kuin myöskin lainhaku- ja oikeudenkäyntikustannukset. Ellei pantti tähän riitä, on velallisen suoritettava puuttuva määrä.

Vakuus:

Takaussitoumuksen kaava konttokuranttilainaa varten.

Sitoumus kirjoitetaan konttokuranttisopimukseen.

Edellä olevan sopimuksen kautta N. N:lle myönnetyn — — (000) Suomen markan suuruisen konttokuranttilainan takaisin maksamisesta korkoineen kuin myöskin mahdollisista lainhakukustannuksista sekä muiden sopimuksen eh-

tojen täyttämistä, takaavat allekirjoittaneet omasta ja toisensa (toistensa) puolesta, kuten omasta velasta, vakuutetaan. Paikka ja aika.

N. N.

N. N.

(ammatti tai arvonimi ja asuinpaikka).

Että takaajat N. N. ja N. N. omakätisesti ovat kirjoittaneet nimensä edelläolevan sitoumuksensa alle, todistavat samassa läsnä olleina:

N. N.

N. N.

(ammatti tai arvonimi ja asuinpaikka).

2) Vakuudet.

Kokemus tavallisissa pankkiliikkeissä todistaa jo, että jos lainattaessa kiinnitetään huomiota yksinomaan siihen rahassa mitattavaan varmuuteen, siihen aineelliseen varmuuteen, minkä lainanhakija tarjoaa, kärsitään usein suuriakin tappioita. Etevä pankinjohtaja kiinnittää näin ollen aina huomiota myöskin siihen, millainen lainanhakija itse on, millainen hänen luonteensa ja yksityinen elämänsä on. Sen ohella pannaan suurta huomiota siihen, millaisia hänen ammattikykynsä ja taloudenhoitotapansa ovat. Vieläkin suuremmassa määrässä tulee osuuskassan kiinnittää huomiota tähän näkökohtaan. Osuuskassassa on ensi sijassa pidettävä silmällä lainanhakijan *mieskohtaista kelvollisuutta*. Siellä täällä ulkomailla lainaavat useat osuuskassat rahoja ilman mitään vakuutta, jopa ilman takaustakin, ehdottomasti kelvollisiksi henkilöiksi tunnetuille jäsenilleen; onpa jo meillä Suomessakin sellaisia kassoja, jotka myöntävät lainoja ilman mitään vakuutta erittäin huolellisiksi tunnetuille, jopa joku kassa kaikillekin jäsenillensä. Kaikki osuuskassat taas empimättä hylkäävät ne lainahakemukset, joita

tekevät esim. juopot tai muussa suhteessa heikko-
luontoiset henkilöt.

Lainat ilman
vakuutta.

Lainat ilman vakuutta. Kuten sanottu, on ole-
massa osuuskassoja, joissa jäsenten luottamus „pank-
kiinsa“ ja toisiinsa on niin suuri, että kassa voi an-
taa lainoja ilman vakuuksia. Tämä on se ihannetila,
johon kaikkien kassojen on pyrittävä. Kohta alussa,
kun kassan toiminta on uutta ja outoa ja etenkin
jos jäsenten valinnassa ei ole oltu kylliksi tarkkoja,
niin että kaikkiin ei täydellisesti voi luottaa, voi kui-
tenkin olla varovaisinta, ettei tällaisia lainoja myön-
netä. Kassan lainanantajien saamisten varmuus ei
tosin vähene, vaikka kassa antaakin vakuudettomia
lainoja: ovathan kassan jäsenet rajattomaan lisämak-
suun sitoutuneet, mutta jäseniä itseänsä voi pelottaa
se mahdollisuus, että he kaikki saattavat joutua kär-
simään yhden velallisen huolimattomuuden ja maksu-
kyvyttömyyden tähden. Mutta heti, kun jäsenet on
opittu tuntemaan luotettaviksi ja kun kassa on käy-
nyt jäsenilleen niin tarpeelliseksi, että he todella kat-
sovat sen olemassaolon menestyksensä ehdoksi ja
sentähden tekevät parhaansa, varjellakseen sitä ja sen
kautta toisiaan vahingoilta, myöntäköön osuuskassa
lainoja ilman vakuutta. Se helpottaa kassan käyttä-
mistä ja herättää jäsenissä itseluottamusta.

Kun lainat myönnetään ilman vakuutta, tulee
hallituksen luonnollisesti olla kahta huolellisempi ja
tarkempi lainojen myöntämisessä.

Vakuudet, joita vastaan osuuskassa saattaa lai-
noja myöntää, ovat seuraavat:

Mieskohtai-
nen takaus.

Mieskohtainen takaus. Tässä tapauksessa on ta-
kausmiesten mieskohtainen kunnollisuus ja täysiva-

raisuus tarkoin punnittava sekä pidettävä silmällä, että he omakätisesti ja tunnettujen todistajain läsnäollessa ovat tehneet takaussitoumuksensa.

Kiinnitys kiinteään omaisuuteen. Kun lainoja myönnetään kiinteistöön saatavaa kiinnitystä vastaan, on omaisuuden arvo tarkoin punnittava ja laina rajoitettava summaksi, joka kaikkina aikoina voidaan avoimessa kaupassa epäsuotuisissakin oloissa kiinteistöstä saada. Ennenkuin laina myönnetään, on siis omaisuuden arvosta otettava selko asiantuntijain toimittaman tutkimuksen kautta. Koska kiinnityksen antaminen vaatii verrattain suuria menoja lainantottajalta ja osuuskassan sitä vastaan myöntämä luotto useimmassa tapauksessa tulee olemaan pieni, ei tätä vakuusmuotoa ole syytä käyttää muuta kuin ehkä erityisissä tapauksissa.

Kiinnitys.

Arvopaperipantit. Myöskin tässä tapauksessa on pantti tarkoin arvioitava ja laina määrättävä arvopaperien myyntiarvon mukaan. Jos panttina on yksityisten yritysten osakkeita, on arvioitaessa kiinnitettävä huomiota näiden yritysten tilaan ja voiton mahdollisuuksiin. Hyvässä luottamuksessa ei mitään panttia saa ottaa vastaan. Osakkeet, joiden merkitty arvo on satoja markkoja, voivat usein olla kokonaan arvottomia.

Arvopaperipantit.

Osakkeita eri kauppaja- ja teollisuusyhtiöissä ei yleensä olisi hyväksyttävä vakuudeksi, koska osuuskassan hallitus useimmissa tapauksissa ei voine arvostella niiden arvoa. Sitä vastoin on osakkeita vanhemmissa pankki- ja vakuutusyhtiöissä yleensä pidettävä varmoina. Mutta myöskin niihin nähden olisi sitä varovaisuutta noudatettava, että lainaa ei myönnetä niiden täyteen arvoon asti.

Säästökassakirjapantit. Jos säästökassakirja on säännöllisessä järjestyksessä, voidaan empimättä myöntää koko säästösumman suuruinen laina. Tavallisesti asetetaan laina kuitenkin hieman alhaisemmaksi, esimerkiksi yhdeksäksi kymmenesosaksi talletetusta summasta.

Henkivakuutuskirjapantit. Ne lainat, jotka tällaista vakuutta vastaan voidaan myöntää, määrää vakuutuskirjan takaisinostoarvo eli se summa, jonka vakuutusyhtiö maksaa kirjasta, jollei vakuutusta pitkitettäisi, vaan sen annettaisiin raueta. Ennenkuin laina myönnetään, on siis siltä vakuutusyhtiöltä, joka on kirjan antanut, hankittava kirjallinen tieto sen takaisinostoarvosta siihen aikaan, jolloin laina myönnetään. Tämä takaisinostoarvo on aina paljon pienempi kuin se vakuutussumma, joka on kirjaan merkitty.

Tavarapantit.

Tavarapantit. Koska useat tavarat ovat sen laatuista, että ne helposti pilaantuvat, kun niiden säilyttäminen on hankalaa ja ne sopivan säilytyspaikan puutteessa saattavat joutua hukkaan, jota paitsi niiden hinnoissakin tapahtuu melkoisia vaihteluja, *on osuuskassan mahdollisuuden mukaan kartettava lainojen myöntämistä tavarapantteja vastaan.* Poikkeuksen tästä voi kassa kuitenkin tehdä, kun jäsen lainan vastineeksi tarjoaa kassalle viljaa, jonka vastaanottaminen ja parempaan myyntiaikaan säästäminen saattaa tuottaa kassoille ja siten myöskin niiden jäsenille melkoista hyötyä, kuten esimerkit muutamien Etelä-Pohjanmaan kassojen kauransäästölainoista ovat osoittaneet. Mutta tällöinkään ei kassan pidä myöntää lainaa pantiksi annetun viljan (tai tavarain) täyteen arvoon asti, vaan ainoastaan niin paljon, että pantti hintojen mahdollisesti aletessakin vastaa lainamäärää.

Viljaa tai siementä ei muuten pidä ottaa pantiksi muuta kuin siinä tapauksessa, että yhteismyynti sen kautta saadaan aikaan. Viljaa vastaanotettaessa on tarkastettava, että se on täysiarvoista.

Ne ehdot, joilla osuuskassa myöntää lainoja panttia vastaan, olipa pantti mitä laatua hyvänsä, ovat osuuskassan yleisessä kokouksessa määrättävät. Mitä tällaisten ehtojen tulee sisältää, nähdään konttokuranttisopimuskaavan loppuun painetuista *määräyksistä konttokuranttilainan panttina olevasta omaisuudesta* siv. 42.

3) Lainojen myöntämisessä huomioon otettavia seikkoja.

Lainoja myöntäessään tulee kassan hallituksen ottaa tarkasti huomioon, mitä on säädetty kassan sääntöjen 14 §:ssä sekä hallituksen johtosäännön 15—17 §§:ssä. Samaten on mielessä pidettävä, mitä osuuskassan yleinen kokous viimeksi on päättänyt siitä korkeimmasta määrästä, minkä kassa voi yhdelle jäsenelle lainaksi antaa.

Täydennykseksi siihen, mitä mainituissa kohdissa sanotaan, esitettäköön tässä vielä seuraavaa.

Lainahakemuksia käsiteltäessä otetaan ensin kysymyksen alaiseksi lainanhakijan kuntoisuus ja voipiko siihen nähden hänelle lainan myöntää. Tässä ei saa kiinnittää huomiota yksistään siihen, että lainasta asetettu vakuus on siksi riittävä, että laina voidaan siihen luottaen antaa. Eikä lainaa missään

Lainanhakijan mieskohtainen kelpoisuus.

tapauksessa pidä myöntää, jos on päteviä syitä epäillä, että lainanottaja ei tule täyttämään lainaan kuuluvia sitoumuksia tai että takuumiehet saavat maksaa lainan. Se olisi nimittäin häpeäksi koko kassalle ja etenkin sen hallitukselle. Koska jäsenen arvosteleminen tässä suhteessa on arkaluontoinen asia, on parasta, että hallituksen jäsenet, päästäkseen siitä selville, tekevät itselleen kysymyksen: „Jos tuo jäsen tulisi pyytämään lainan minulta, antaisinko hänelle lainan omista rahoistani ilman takausta?“ Jos tähän kysymykseen vastaa myöntävästi, niin voidaan lainanhakija pitää luoton arvoisena. Mutta jos kysymys panee ajattelemaan: „En minä omista rahoistani antaisi, mutta kun on kysymyksessä vaan kassan rahat ja hänellä sitä paitsi on täysin pätevät takuumiehet, niin saakoon lainan, takuumiehethän siitä vastaavat!“, silloin on paras hylätä lainahakemus, koska epäily osottaa, että luotetaan takuumiehiin eikä lainanhakijaan itseensä, kuten pitäisi.

Kun lainanottajan mieskohtaisesta kelpoisuudesta on päästy selville, ryhdytään itse lainaa ja sen yhteydessä olevia seikkoja arvostelemaan.

Lainatarkotukset.

Mitä lainatarkotuksiin ensin tulee, niin on osuuskassojen, mikäli mahdollista, kohdistettava liikkeensä sellaisten lainojen myöntämiseen, jotka tarkottavat maatalouden harjoittamisessa ja parantamisessa tarvittavan lyhempiaikaisen luoton (liikeluoton) tyydyttämistä. Nämä lainat ovat lainanottajan kannalta katsottuna tuottavaisuuteensa nähden edullisimmat, ja saa hän niistä usein pianikin hyötyä. Aina on pidettävä mielessä, että osuuskassan tarkotus etupäässä on edistää jäsentensä elinkeinoa ja että muihin tarkotuksiin tarvittavia lai-

noja on myönnettävä vasta toisessa sijassa. Sellaisiin tarkotuksiin kuin kiinteistön hankkimiseen ja laajempiin maanparannuksiin, jotka vaativat suurempaa ja pitempiä aikaista luottoa, ei osuuskassan sitä vastoin pitäisi myöntää lainoja ainakaan niin kauan kuin liikepää-oma on pieni, eikä siitä niin ollen joudu vähääkään sidottavaksi tällaisiin tarkotuksiin. Alussa on muuten paras supistaa lainatarkotuksien luku ensin tuotaviin ja lainanottajia ensin hyödyttäviin, ja vasta kun jonkun verran kokemusta on saavutettu, vähitellen lisätä lainatarkotuksien lukua.

Osuuskassan hallituksen tulee ehdottomasti pitää kiinni siitä, että lainatarkotus mainitaan velkakirjassa. Kuta tarkemmin lainatarkotus määrätään, sitä parempi. Niinpä olisi esim. maanviljelykseen myönnettyihin lainoihin nähden määrättävä paikka, missä työ on tehtävä, työn laatu sekä miten paljon työtä on suoritettava (miten suuri pinta-ala saatava viljelyskuntoon; miten monta metriä ojaa kaivettava, j. n. e.). Muihin lainatarkotuksiin nähden on menettävä samoin. Sillä kuta tarkemmin lainatarkotus on määrätty, sitä paremmin tulee vähemmänkin huolellinen lainanottaja sen täyttäneeksi ja sitä helpompi on hallituksen tarkastaa, että laina on oikein käytetty.

Aivan ylimalkaisesti ilmoitettua lainatarkotusta, kuten „maanviljelykseen“, „taloustarpeisiin“, „karjan parantamiseen“ j. n. e., ei pidä hyväksyä. Sillä niihin sopii miltei mikä tarkotus tahansa. Lainanhakijalta on aina vaadittava, että hän tarkoin on ajatellut, mihin hän rahoja tarvitsee.

Jos hallitus joskus asianhaarain pakosta on myöntänyt lainoja sellaisiin tarkotuksiin, joita ilman

muuta ei voi pitää lainanottajan maataloutta edistäväenä tai joiden tarpeellisuudesta voi syntyä epäilystä, sopii rahoja tilatessa tai lainoista ilmoittaessa Keskuslainarahastolle lyhyesti mainita ne asianhaarat, jotka lainaa myöntäessä on otettu huomioon.

Missään tapauksessa ei pidä sallia, että lainatarkotuksen ilmoittamisessa kierrellään. Se on aina suoraan ilmoitettava. Eikä siinä mitään peittelemistä ole, jos se ei tarkoita turhuutta. Jokainen kuitenkin käsittää, että maanviljelijällä on muitakin rahantarpeita kuin yksin taloutensa parantamista tarkoittavat.

Lainojen
suuruus.

Mutta ei sillä hyvä, että osuuskassan hallitus on täysin selvillä siitä, mihin tarkotukseen kassasta lainatut rahat käytetään. Hallituksen tulee myöskin katsoa, että pyydettyt lainat suuruudeltaan ovat ilmoitettujen tarkotusten mukaiset sekä harkintansa mukaan rajoittaa lainamäärät kohtuullisiksi summiksi. Kuhunkin tarkotukseen on myönnettävä ainoastaan sen verran luottoa kuin sen suorittamiseen välttämättömästi tarvitaan. Osuuskassa ei voi koskaan kannattaa hyvin suuria yrityksiä. Mutta sen tarkotuksenahan onkin auttaa ja tukea juuri pieniä elinkeinoja. Sen vuoksi tuottaa se enemmän hyötyä ja työskentelee parhaiten oman päämääränsä puolesta, jos se jakaa varansa useihin pieniin lainoihin. Tämä on välttämätöntä eräästä toisestakin syystä. Jäsenet hän ovat kaikki vastuunalaisia kassan sitoumuksista. Tämä vastuunalaisuus on luonnollisesti kepeämmin kannettavissa siinä tapauksessa, että sitoumukset ovat lukuisia ja pieniä, kuin jos niitä on vähän ja suuria. Sillä tappioiden vaara jakautuu silloin myöskin. Ja vielä. Kokemus on osottanut, että lainanottajat eten-

kin silloin, kun osuuskassa alottaa liikkeensä, usein tahtovat mahdollisimman suuren lainan aina korkeimpaan antolainamäärään saakka ja tavallisesti suuremman kuin sillä kertaa ehkä edullisesti voivat käyttää. Kun korkein määrä, jonka jäsen yhtäikaa voi saada kassasta lainaksi, on rajoitettu ja hän heti pyrkii ottamaan kaikki ulos, niin on siitä seurauksena, että hän pitkään aikaan, eli siksi kuin hän on ehtinyt maksaa lainaansa takaisin, ei voi saada luottoa kassasta. Tämän estämiseksi on varovaisinta, että ensi aikoina myönnetään vaan verrattain pieniä lainoja ja vasta sitten, kun jonkun verran kokemusta on saavutettu, tarpeen mukaan suurempia lainoja. Pienemmistä lainoista on nimittäin se etu, että lainaa vastaava työ on helpommin suoritettu ja suoriutuu lainanottaja lainaa maksaessa siitä paremmin kuin jos suurempi laina on kysymyksessä. Kokemus etenkin kehittymättömissä oloissa toimivista kassoista osoittaaakin, että kuta pienemmät lainat ovat olleet, sitä helpommin ovat lainanottajat voineet noudattaa *täsmällisyyttä* lainojen maksussa, ja päinvastoin. Tämä onkin luonnollista, jos ottaa huomioon, että monin paikoin ei luoton käyttämisessä ole ollenkaan totuttu täsmällisyyteen eikä ajoissa varaamaan rahoja maksua varten. Jos lainanottajille heti alusta sen kautta, että maksettavat lainat ovat pienet, saadaan osotetuksi, että täsmällisyyden noudattaminen ei olekaan niin vaikea asia kuin miksi ehkä sitä luulevat ja että se helposti käy päinsä, on jo paljon voitettu.

Kuten esitetyistä näkökohdista käy selville, on osuuskassan rajoitettava yksityiset lainat sellaisiksi summiksi, jotka ovat oikeassa suhteessa kassan tarkoitusperään, suuruuteen ja koko vastuunalaisuuteen.

Laina-aika.

Laina-ajan ja lainan takaisinmaksun määrääminen on hyvin tärkeä asia. Siitä, miten nämä onnistutaan saamaan sopiviksi, riippuu, vastaako osuuskassan myöntämän luoton käyttäminen tarkotustaan vai ei. Kumpaakin määrättäessä on ehdottomasti otettava huomioon rahan hidas kiertokulku maataloudessa. Maanviljelijä saa nimittäin kiinni panemansa rahat harvoin takaisin lyhyen ajan kuluessa. Hänen täytyy, riippuen aina siitä, mihin rahat on käytetty, odottaa vuosi ja pari, jopa pitempikin aika, ennenkuin pääoma ja työ, jonka hän on sijoittanut maanparannuksiin, siemeniin, työaseihin ja koneihin, apulantoihin, siitospeläimiin ja talousrakennuksiin y. m. siitä tulee takaisin. Ja usein saa hän sitä paitsi näihin pannut rahat takaisin ainoastaan pienissä erissä pitemmän ajan kuluessa. Laina-aika ja takaisinmaksuehdot ovat siis määrättävät sen mukaan, mihin tarkotukseen laina käytetään ja arvioimalla, minkä ajan kuluessa se ehtii hyödyttää lainanottajaa. Sen lisäksi on luonnollisesti vielä otettava huomioon kunkin yksityisen lainanottajan takaisinmaksukyky, sillä, riippuen lainanottajan yleisestä taloudellisesta tilasta, voivat laina-aika ja takaisinmaksumäärät, jotka toiselle ovat sopivat, toiselle olla sopimattomat.

Yhtä vähän kuin laina-aikaa määrätessä saa menetellä siten, että kaikille lainoille, käytettiinpä ne mihin tarkotukseen tahansa, asetetaan yhtä pitkä laina-aika, yhtä vähän tarvitsee laina-ajan saamaan tarkotukseen myönnettyihin lainoihin nähden olla yhtä pitkän. Toisen lainanottajan asema voi näet olla sellainen, että hän, huolimatta siitä, että lainatarkotus vaatisi pitempää takaisinmaksuaikaa, voi maksaa lainan lyhyemmässä ajassa, kun sitä vas-

toin toisen taloudellinen asema vaatii pitemmän maksuajan. Kutakin yksityistä lainaa myöntäessä on laina-aika erikseen määrättävä lainanottajalle sopivaksi. Luonnollista on tietenkin, että lainaa ei pidä myöntää lyhyemmäksi, mutta ei myöskään pitemmäksi ajaksi kuin mitä lainan tarkoitus ja lainanottajan takaisinmaksukyky välttämättömästi vaativat. Jos laina-aika asetetaan liian lyhyeksi, käy lainan maksaminen lainanottajalle rasittavaksi ja pakottaa se häntä uudistamaan lainan, mikä on vältettävä. Jos laina-aika taas asetetaan liian pitkäksi, voi se laimentaa lainanottajan pyrkimystä maksaa laina pois; liian pitkän laina-ajan kautta sitoo lainanottaja sitaipaitsi luottonsa kassassa, niin ettei hän voi saada uusia lainoja ja joutuu myöskin tarpeettomasti maksamaan korkoja kassaan.

Niinkuin edelläsanotusta käy selville, on mahdotonta laina-aikaan nähden antaa siksi yksityiskohtiin meneviä neuvoja, että niitä kussakin eri tapauksessa ehdottomasti voisi seurata. Jonkunlaisiksi ohjeiksi voinee kuitenkin mainita, miten pitkiä ajoiksi osuuskassat ovat yleisimmin myöntäneet lainoja eri tarkoituksiin.

Pellon, suon ja niityn ajittamiseen sekä *uutisviljelykseen* on lainoja myönnetty 3—5 vuodeksi, joskus lyhemmäksikin aikaa, harvoin pitemmäksi.

Erilaisten *siementen hankkimiseen* myönnetyn lainan takaisinmaksuehdot on määrätty sen mukaan, mitä siementä on hankittu. Niinpä esim. lainat kauransiemenen ostoon on myönnetty 8—9 kuukaudeksi; heinänsiemenen ostoon aina 2 vuodeksi.

Työaseiden ja pienempien *koneiden* ostoon ovat lainat myönnettyt 2—3 vuodeksi.

Lehmän ostoon ei yleensä ole myönnetty lainoja kuin 1—1 1/2 vuodeksi. Poikkeustapauksessa, kun lainanottaja on ollut heikko ja tilaisuutta maidon muuttamiseen rahaksi ei ole ollut, on laina myönnetty pitemmäksikin ajaksi (2 v.).

Hevosen ja siitoseläinten ostoon on lainoja yleensä myönnetty aina 3 vuodeksi.

Apulantoihin ja tunkioiden tekoon — missä se on vaikeanpuoleinen, niin että talon omilla työvoimilla ei ole tultu toimeen, vaan on ollut pakko käyttää vierasta apua — on lainoja myönnetty aina 2 vuodeksi.

Väkirehun ostoon on lainoja² myönnetty 3—6 kuukaudeksi. Joskus on heinän ostoon syksyllä myönnetty lainoja aina 9 kuukaudeksi.

Palvelusvien ja kiireenä työaikana työväen *palkkoihin* on lainoja myönnetty ainoastaan niin pitkäksi ajaksi, että lainanottaja on ehtinyt muuttaa taloutensa kesä- tai muut tuotteet rahaksi. Laina-aika on tavallisesti ollut 3—4 kuukautta, harvoin pitempi. Ei missään tapauksessa voi tällaisia lainoja myöntää koko vuodeksi, sillä tämän kautta lykätään tuotantovuoteen kuuluvat menot seuraavalle vuodelle, jolla muutenkin on omat menonsa, eikä voine ajatella, että lainanottaja silloin olisi kykenevämpi suoriutumaan kahden vuoden menoista kuin yhden vuoden. Kun kassan hallituksen sitä paitsi on vaikea valvoa tällaisten lainojen käyttöä, tulee niitä myöntäessä olla erittäin varovainen.

Olemme tässä maininneet vain sellaiset lainatarkotukset, jotka ovat yleisimmät.

Talousrakennuksien korjaamiseen ja ajanmukaiseen kuntoonpanemiseen, sekä myöskin pienempien rakennuksien rakentamiseen, kuten riihen, ladon, ma-

kin, virtsakaivon, sikahuoneen y. m. s., ei ole yleensä myönnetty kuin korkeintaan 2 v. lainoja, vaikka tarkoitus itse asiassa vaatisi pitempiaikaisen lainan. Näin on menetelty syystä, että kun osuuskassoilla enimmäkseen on pienet rahavarat käytettävänä, niin rahoja ei riittäisi osuuskassasta varsinaiseen liikeluottoon, jos ne sijoitettaisiin pitemmäksi ajaksi rakennusyrityksiin. Jotta jäsenten tarpeet myöskin tässä suhteessa jossain määrin saataisiin tyydytetyiksi, on, kuten sanottu, niihin myönnetty lyhytaikaisia lainoja hankkiakseen jäsenille aikaa rahojen irtisaamiseen taloudestaan tai muualta.

Sitä vastoin on katsottu, ettei näiden kassojen ohjelmaan ainakaan toistaiseksi kuulu lainojen myöntäminen suuria, uusia talous- sekä asuinrakennuksia varten, ne kun vaativat suuria, pysyväisiä lainoja. Tilapäisesti voidaan kuitenkin myöntää „tasku“laina näihinkin tarkoituksiin muutamiksi kuukausiksi siinä mielessä, että lainanottaja sillä aikaa hankkii pitempiaikaisen lainan muualta, tai jollain muulla tavalla voipi maksaa lainansa osuuskassalle takaisin.

Mitä tulee lainoihin aikaisemmin ostetun talon hinnan suorittamista tai parhaillaan aikeissa olevaan osto varten, on selvää, ettei osuuskassa liikeluoton tyydyttämistä tarkottavana laitoksena voi myöntää lainoja nyt mainittuihin tarkoituksiin muuten kuin poikkeustapauksissa. Sellainen voi sattua, kun lainaa pyydetään tilanosan lunastamiseen kansaperillisiltä tai jonkun maapalstan hankkimiseen, jonka liittäminen lähiviljelyksiin tekee ne tuottavammiksi taikka jonkun jo kauemman aikaa sitten ostetun ja hyvin menestyneen tilan loppuhinnan suorittamiseen. Tällöin saattaa kassan hallitus kutakin

eri tapausta varovasti tutkittuaan myöntää lainan siellä, missä ei muita luottolaitoksia ole ja kun Hypoteekkiyhdistykseltä ei voida saada. *Pitkäaikainen laina ei kuitenkaan tässäkään tapauksessa voi tulla kysymykseen.*

Mitä taas tulee tilattomain maanoston helpottamiseen, ei ole paikallaan, että osuuskassat siinä kohden rupeavat kilpailemaan Tilattoman Väestön Lainarahaston kanssa, eikä se voikaan käydä päinsä siellä, missä kerran sellainen rahasto on olemassa, tai missä voidaan muodostaa maanosto-osuuskunta, joka siitä saapi lainan. Sillä rahat tulevat lainaajalle maksamaan osuuskassoista 6 ½%, mutta Tilattoman Väestön Lainarahastosta ainoastaan 3 ½%, jota paitsi edellisistä myönnetään lainoja lyhyeksi ajaksi, jälkimmäisistä aina 40:kin vuodeksi. Mutta jos osuuskassa jossakin poikkeustapauksessa voipi tässäkin olla todelliseksi avuksi, saattaa se edellisessä kappaleessa mainituilla edellytyksillä myöntää tällaisenkin lainan.

Muutamain paikoin on oltu halukkaita ottamaan lainoja myöskin *syömäviljan oston* tai muihin kulutustarkoituksiin. Sellaista tarkotusta ei yleensä voida hyväksyä, sillä syömisellä yksinään ei elinkeinoa edistetä. Mutta jos lainanottaja esim. ojittaa ja perkaa hyvänluontoista niittyä, niin hän tietysti voipi osuuskassasta saamansa rahat käyttää syömäviljan t. m. kulutustarpeiden oston. Niinikään ollaan muutamissa osissa maata halukkaita käyttämään osuuskassasta saamiaan lainoja *puotivelkojen maksamiseen*. Jos puotivelka on äskettäin tehty, esim. apulantojen tai koneitten oston, niin silloin siihen voi myöntää, mutta sehän ei ole muuta kuin laina apulantojen tai koneitten hinnan suorittamiseen. Jos puotivelka sitä vastoin on syntynyt elantotarpeitten ja vieläpä ehkä

kaikenlaisten tarpeettomien tavarain ostoista pitemmän ajan kuluessa, niin harvoin lainanottajaa hyödytettäisiin lainan myöntämisellä sellaiseen tarkotukseen, vaikkapa puotivelka juoksisikin korkeammalla korolla kuin kassalaina. Sillä sen kautta kauppias arvatenkin saisi rohkeutta houkutella lainanottajaa ottamaan uusia puotivelkoja ja siten tulisi laina olemaan askeleena alaspäin lainanottajalle. Ainoastaan erityisen hellittävässä tapauksissa ja jos kassan hallituksella on täysi varmuus siitä, että kauppiaille velkaantunut voi joko kassan itsensä avulla tai esim. osuuskauppaan liittymällä säilyä uusista puotiveloista, saattaa kassa myöntää lainan tällaiseenkin tarkotukseen.

Tärkeätä on, että lainaa ei oteta, ennenkuin se todella voidaan ilmoitettuun tarkotukseen käyttää ja että silloin nostetaan juuri niin paljon kuin työn suorittamiseen t. m. tarpeeseen on välttämätöntä. Tämän seikan merkitys selviää seuraavasta.

Lainojen nostaminen erissä.

Pantaessa toimeen tarkastuksia siitä, millä tavoin kassojen jäsenet ovat lainarahojansa ilmoittamiinsa tarkotuksiin käyttäneet, on tuloksiin yleensä voitu olla tyytyväisiä. Mutta ei kuitenkaan aina. Laiminlyöntiä on myöskin ollut havaittavissa. Vaikka tällaiset huomiot itsessään ovatkin olleet ikäviä, on niistä saatu oppiakin. Monet lainanottajat ovat siten huomanneet tehneensä erehdyksen lainaa hakiessaan ja käyttäessään ja kassojen hallitukset nähneet erehtyneensä lainoja myöntäessään. Muutamia esimerkkejä:

Niinpä havaittiin muutamista lainoista, että lainanottajat, huolimatta siitä, että laina oli myönnetty ja nostettiin jo keväällä, eivät olleet vielä lokakuussa

ryhtyneet sovitus maanparannustyön suorittamiseen. Rahat oli käytetty „muihin tarpeisiin“. Täydellä syyllä voi tällaisessa tapauksessa epäillä, onko lainan ollenkaan ollut jäsenelle hyödyksi, koska hän ei ole toimittanut lainaa vastaavaa parannusta maataloudessaan. Hänen velkataakkansa ei lainan kautta ole vähentynyt, eivätkä hänen tulolähteensä sen kautta parantuneet.

Toisissa tapauksissa taas, ja nämä olivat huomatuista erehdyksistä useimmat, oli tehty ainoastaan osa siitä työstä, joka lainan avulla olisi ollut suoritettava. Tiedustellessa syitä tähän, huomattiin, että jäsenillä kyllä oli ollut hyvä tarkoitus, mutta että työn jatkaminen oli käynyt mahdottomaksi vuodenaikaan nähden. Näin oli käynyt monen lainan kanssa, joka oli annettu johonkuhun viljelystä tarkottavaan yritykseen. Lainat olikin myönnetty niin myöhään syksyllä, ettei töitä parhaalla tahdollakaan ehditty suorittaa ennen talven tuloa. Työtä päästään jatkaamaan vasta talven kuluttua. Kun laina kuitenkin nostettiin sulan aikana kokonaisuudessaan, tuli lainanottajan siitä maksaa korkoa nostopäivästä saakka. Ja syyllä voi tällaisissakin tapauksissa epäillä, säilyvätkö lainaksi otetut rahat siihen saakka kuin niitä taas tarvitaan työn suorittamiseksi. Onko lainoja tällaisissa tapauksissa otettu ja myönnetty lainanottajan hyödyksi ja hänen etuaan valvomalla, kuten olisi pitänyt tapahtua? Kysymykseen täytyy vastata kieltävästi.

Mutta kenen on sitten syy siihen, että näin on voinut tapahtua?

Joskus on syy ollut suorastaan lainanottajan huolimattomuudessa eli siinä, ettei hän ole välittänyt

lainatarkotuksen täyttämistä, joskus hallituksessa, joka ei ole tehnyt osuuskassan ja siitä myönnetyn lainan merkitystä jäsenelle selväksi, vaan on jättänyt jäsenen siihen uskoon, että kassasta voidaan lainata rahaa samalla tapaa kuin mistä muusta rahalaitoksesta tahansa. Useimmassa tapauksessa on syy kuitenkin siinä, että jäsen, pyytäessään lainaa, ei ole tehnyt itselleen selväksi, voiko hän käyttää lainarahoja siihen tarkotukseen, mihin hän sen on pyytänyt. Huomaamattomuudessa hallituskaan ei ole ottanut tästä selkoa myöntäessään lainoja.

Tällaisten erehdysten välttämiseksi ovat tässä esitetyt kokemukset lainoja myönnettäessä huomioon otettavat. Ne osottavat, että lainat tulevat parhaiten käytetyiksi jäsenten hyödyksi, jos ne otetaan vasta silloin, kun niitä todellakin tarvitaan. Tällä ei kuitenkaan tarkoteta, että laina on haettava juuri sillä hetkellä, kun ryhdytään toimeen. Laina voidaan hakea ja se voidaan hyväksyä jo hyvissä ajoin, mutta samalla on määrättävä, *että laina on lainanottajan nostettavana vasta kun hän ryhtyy lainantarkotusta suorittamaan.* Jos tarkotuksen suorittamiseen menee pitempi aika ja jos koko lainasummaa ei tarvita siihen yhdellä kertaa, niin on lainanottajan hyödyksi asia järjestettävä siten, *että lainanottaja nostaa lainansa useammassa erässä aina sen mukaan kuin hän sitä voi käyttää.*

Näin järjestettynä tulevat lainarahat jäsenelle huokeammiksi, koska hänen ei tarvitse maksaa korkoa muuta kuin jo nostetusta määrästä ja nostopäivästä saakka. Ja vielä. Lainan tarkotus tulee varmemmin täytetyksi ja hallitus on tavallaan pakotettu

valvomaan sitä, että lainan varemmin nostettu erä on oikein käytetty, ennenkuin lisää annetaan.

Lainojen takaisinmaksaminen lyhennyksillä ja maksuerät.

Lainojen takaisinmaksutapaan nähden ei kassan säännöissä tai hallituksen johtosäännössä ole mitään erityisemmin rajoittavia määräyksiä, ei edes siihen suuntaan meneviä, että samaan tarkotukseen myönnetyt lainat olisivat annettavat samoilla takaisinmaksuehdoilla. Sillä koska toiselle lainanottajalle sopii paremmin maksaa laina suuremmissa ja harvemmissa erissä, toiselle taasen useammassa pienessä erässä, on tässä kassan hallitukselle ja asianomaisille lainanottajille jätetty vapaat kädet. Johtosäännössä määrätään ainoastaan, että vuotta pitemmäksi ajaksi annettut lainat ovat maksettavat vuosittain tapahtuvilla lyhennyksillä.

Monet lainat ovat kuitenkin siksi suuret, että lyhennys nousee 50—100:aan, väliin 200:kin markkaan ja tällainen raha on monessa tapauksessa näytettyynyt liian suureksi, jotta lainanottaja helposti voisi maksaa sen yhdellä kertaa.

Harvoin nim. tapahtuu, että lainanottajan onnistuisi vähitellen säästää koko lyhennykseen tarvittava summa. Sillä sitä mukaa kuin rahoja säästyy, ilmestyy aina menoja jos jonkinlaisia. Ja seurauksena onkin usein, että kun laina tai lyhennys on maksettava, ovat maksamiseen tarvittavat rahat suuremaksi tai pienemmäksi osaksi kiireellä hankittavat yhdellä kertaa, joko myymällä omaksi vahingokseen taloustuotteita, lehmiä tai muuta, tai pahimmassa tapauksessa lainaamalla puuttuvat rahat syrjästä. On sitten tapahtunut, että näin saadut rahat on lainattu kassasta heti uudelleen, vaikka erityistä tarvetta lainaamiseen muuten ei olisi ollut ja viety suoraa päätä

takaisin tuolle syrjäiselle auttajalle. Kun maksut tapahtuvat tällä tavoin, ei lainanottajalla ole sitä hyötyä lainastaan kuin pitäisi olla. Lainojen takaisinmaksu on sen vuoksi järjestettävä niin, että huolellinen jäsen helposti ja turvautumatta syrjäisen apuun kykenee suorittamaan lyhennysmaksunsa kassaan.

Saadakseen lainojen takaisinmaksun mahdollisimman helpoksi lainanottajille, on lainojen takaisinmaksu useassa osuuskassassa järjestetty siten, että lyhennyksiä tehdään 2, 3, 4, jopa 6, ja muutamiin lainoihin nähden eräissä kassoissa 12:kin kertaa *vuoden kuluessa* eli toisin sanoen, että vuosilyhennyksetkin maksetaan useammassa erässä. Tällainen tapa onkin kaikin puolin pidettävä tarkotuksenukaisena sekä kassan että lainanottajan kannalta katsoen ja käytetään sitä *sekä lyhempiäaikaisissa että pitempiäaikaisissa lainoissa*.

Osuuskassan kannalta katsoen on tällaisella järjestelmällä m. m. seuraavat hyvät puolet:

1:ksi että rahanvaihto kassassa vilkastuu, mikä taas aiheuttaa sen, että kassa paremmin voi tyydyttää jäsenten tarpeet lainojen saantiin nähden:

2:ksi että jäsenet tulevat enemmän tekemisiin kassan kanssa sen kautta, että heillä usein on asiata kassaan, ja oppivat paremmin käsittämään kassaa sekä käyttämään sitä hyödykseen.

Lainanottajiin nähden tällaisesta järjestelmästä taasen seuraa:

1:ksi että lainat ovat helpot maksaa, ne kun suoritetaan aivan pienissä 10—20—30 mk:n erissä. Tällainen raha on pieniviljelijälläkin monta kertaa vuodessa taskussa, jossa se ei kasva korkoa ja joutaa senvuoksi velan lyhentämiseen. Kun lyhennykset

vielä ovat asetetut sopiviin aikoihin, ei hän huomaa-
kaan, ennenkuin velka on maksettu:

2:ksi että lainoista menee vähemmän korkoa.
Kuta useammassa erässä laina näet maksetaan, sitä
vähemmän menee siitä rahaa korkoihin.

Niinpä esim. 1 vuodeksi otetusta, kerrallaan
maksettavasta 50 mk:an lainasta menisi korkoa Smk.
3: —.*) Maksamalla lainan kahdessa erässä, puolivuo-
sittain 25 mk., menisi siitä korkoa vain Smk. 2: 25
ja suorittamalla osan siitä joka toinen kuukausi vain
Smk. 1: 80.

100 mk:an lainasta menisi vuodessa korkoa Smk.
6: —, jos laina maksetaan yhdellä kertaa laina-ajan
lopussa. Maksamalla lainan

2 erässä, puolivuositain 50 mk., menisi korkoa Smk. 4: 50

4 „ neljännes „ 25 „ „ „ „ 3: 75

300 mk:an lainasta menisi kolmessa vuodessa
korkoina Smk 54: —, jos laina maksetaan yhdellä
kertaa. Maksamalla lainan

3 erässä, vuosittain 100 mk., menisi korkoa Smk. 36: —

5 „ puoli „ 50 „ „ „ „ 31: 50

12 „ neljännes „ 25 „ „ „ „ 29: 25

500 markan lainasta menisi kahdessa vuodessa
korkoina Smk. 60: —. Jos laina maksettaisiin 2 erässä,
nim. vuosittain 250 mk., menisi siitä korkoina Smk.
45: —. Maksamalla kuukausittain 20 mk., ei siitä
mene korkoina kuin Smk. 32: 40.

Selvyiden vuoksi on ylempänä olevissa esimer-
keissä otaksuttu, että lainat lyhennetään säännölli-
sesti joko vuosittain, puoli- tahi neljännesvuosittain
ja kuukausittain. Mikään ei kuitenkaan estä niitä

*) Korko on kaikissa alempana esitetyissä esimerkeissä
laskettu 6 0/0 mukaan.

muinakin aikoina suorittamasta. Lyhennyserien ei myöskään tarvitse olla yhtä suuret, mutta kirjanpitäjän työn helpottamiseksi on hyvä, jos ne suoritetaan tasa 5- tai 10-markeissa.

Määrätessä, milloin lyhennyksiä on tehtävä ja niiden suuruutta punnittaessa, tulee muistaa, että toisina vuodenaikoina maanviljelijäin sopii niitä tehdä helpommin kuin toisina.

Tämmöinen maksutapa on pidettävä erittäin sopivana maanviljelijälle siihen nähden, että hän saa tulot taloudestaan pienissä summissa pitkin vuotta, ja olisi se senvuoksi kaikissa osuuskassoissa käytäntöön otettava.

Kun lainoja myönnetään, tulee hallituksen pöytäkirjaan ottaa tarkasti ei ainoastaan jokaisen lainanottajan nimi ja lainamäärä, vaan myöskin lainan tarkoitus, laina-aika ja lyhennyserät ja muut lainaehdot sekä vihdoin kaikki takausmiehet tai se muunlainen vakuus, minkä hallitus hyväksyy. Ja kun hallitukselle sittemmin tulee velkakirja hyväksyttäväksi, on tutkittava, että velkakirjaan todella on otettu kaikki ne asiat ja ehdot, jotka hallituksen pöytäkirjassa löytyvät. Jos niihin muutoksia halutaan, tulee hallituksen erityisellä, pöytäkirjaan merkityllä päätöksellä ne hyväksyä. Tarkastusten helpottamiseksi on suotavaa, että velkakirjan kulmaan merkitään ne pöytäkirjan kohdat, joissa asiata on käsitelty.

Hallituksen on tarkoin pidettävä huolta korkojen ja lainojen lankeamispäivistä ja lujamielisyydellä vaadittava täsmällisyyttä lainojen takaisinmaksamisessa. Vaikkapa usein tuntuisikin siltä kuin mouen pikkuviljelijän olisi aivan mahdotonta hankkia rahoja määrättyyn aikaan, tulee hallituksen sittenkin tar-

Pöytäkirjan
laatiminen
lainojen
myöntämi-
sestä.

Lainojen ta-
kaisinmak-
sun valvo-
minen.

mokkaasti pitää kiinni tästä periaatteesta, joka epäilemättä on yksi osuuskassan menestymisen kulmakiviä. Siinä määrässä kuin hallitukset vakavasti vaativat sitä, siinä määrässä ne vaikuttavat taloudellisesti kasvattavasti kassan jäseniin. Ja vaikka useat jäsenet luultavasti siitä kiukustuisivat ja ehkä soimaisivatkin hallitusta, niin on kokemus muualla osoittanut, että soimaajista pian tulee kassan kiitollisimpia jäseniä, jotka tunnustavat mielellään, että heitä vastaan harjotettu pakko oli heille siunaukseksi. Kokemus on myöskin osoittanut, että kuta lujemmin näistä kassan periaatteista on pidetty kiinni, sitä helpommaksi on sen hoito myöhemmin tullut ja päinvastoin, että jos leväperäisyys on yhdellekin jäsenelle annettu anteeksi, niin se on jo seuraavana vuonna tarttunut useampiin.

Edelliseen sisältyy luonnollisesti myöskin se, ettei pidä sallia sitäkään, että lainanottajat tulevat suorittamaan velkansa uudella velkakirjalla joko samaa tai toista tarkotusta varten. Jos tällainen lainan uusiminen joskus katsotaan välttämättömäksi, niin tulee aina vaatia ei ainoastaan, että maksettavaksi joutunut korko suoritetaan rahassa, vaan myöskin että itse pääomasta joku osa lyhennetään.

Laina-ajan
pidentämi-
nen.

Ainoastaan poikkeustapauksessa s. o. kun joku odottamaton seikka, kuten sairaus t. m. s., estää velallista täyttämästä velvollisuuttaan, on hallitus oikeutettu malliohjesäännön 18 §:n mukaan pidentämään laina-aikaa. Mutta tällaiseen pidentämiseen tulee velallisen välttämättömästi hankkia myöskin takausmiesten suostumus s. o. kirjallinen sitoumus, että he laina-ajan pidentämisestä huolimatta vastaavat lainasta.

Sen lisäksi, mitä siv. 11—13 on puhuttu korko- Eri korko eri kannasta ja provisionista, mainittakoon vielä muuta- lainoille niiden ajan mu- mia sanoja eri pitkiksi ajoiksi ja erilaisiin tarkotuk- kaan. siin myönnettyjen lainojen korosta. Koska kirjan- pitäjällä on yhtä paljon työtä pienen, muutamaksi kuukaudeksi otetun lainan kirjoihin viemisestä kuin suuren, pitempiaikaisen lainan hoitamisesta, ja kun sitä paitsi lyhytaikaisten lainain tähden rahaa useam- min joutuu makaamaan kassaan korkoa tuotta- matta, on kohtuullista, että tällaisista lainoista ote- taan hiukan suurempi korko. Tässä on varsinkin paikallaan provisioni (kts. siv. 11), jota olisi otettava ainakin vuotta lyhemmäksi ajaksi annetuista lainoista.

Eri tarkotuksiin myönnetyille lainoille on yleensä määrättävä sama korkokanta, sillä vaikka lainanottaja voikin yhteen tarkotukseen käytetystä lainasta saada enemmän hyötyä kuin johonkin toiseen tarkotukseen panemistaan rahoista, niin silti ei ole sanottu, että sama lainatarkotus on kahdelle eri lainaajalle kum- mallekin yhtä edullinen.

4) Säästökassaliike.

Säästöjen korolle paneminen on jo säästöpank- Säästökassa- kien kautta yleisesti tunnettu. Hallituksen johtosään- liike. nön 33—40 *) §:ssä olevat määräykset säästökassati- listä eivät sentähden kaipaa lähempiä selityksiä. Huomattava kuitenkin on, että lain mukaan eivät muut kuin ainoastaan osuuskassan jäsenet sekä hei- dän alaikäiset lapsensa ja palvelijansa saa tehdä sääs- töjä osuuskassaan.

*) Johtosäännön vanhemmassa painoksessa §§ 28—35.

Säästökassatilille talletettujen varojen irtisanomiseen nähden määrätään johtosäännössä eripituisia irtisanomisaikoja. Tämä on välttämätöntä sen vuoksi, ettei kassan aina tarvitsisi pitää tililtä ottojen varalle suurta käteistä rahamäärää ja siten kärsiä korkotappiota. Säästöönpanoille maksettava korko on tietysti alhaisempi kuin se korko, mikä paikkakunnalla yleisesti otetaan lainoista ja minkä osuuskassa itse ottaa lainaksi antamistaan rahoista. Se vaihtelee tavallisesti $4\frac{1}{2}$ —5 %:iin.

Säästökassatilin hoidosta ja vastakirjasta tehdään selkoa Osuuskassan kirjanpidossa, siv. 47—51.

Vaikka osuuskassa ei säästöjä keräämällä voikaan hankkia itsellensä mainittavaa liikepääomaa — laki kun rajoittaa sen säästökassaliikkeen vain jäsenten keskuuteen, ja jäsenten säästöjen paras pankki taas on pelto — saattaa kassa kuitenkin huomattavasti kehittää säästäväisyyttä piirissänsä — varsinkin jäsentensä lapsissa. Niistä, jotka jo pienestä pitäen ovat oppineet tuntemaan kassan ja sen tuottaman hyödyn, saa kassa myöhemmin parhaat jäsenensä. Eikä ainoastaan lapsia vaan aikuisiakin voipi osuuskassa palvella, tarjoamalla heille tilaisuuden säästöjen tekemiseen. Erääseen osuuskassaan on liittynyt jäseniksi sellaisiakin pikkueläjiä, jotka eivät koskaan tarvitse lainoja kassasta, ainoastaan saadakseen panna vähät säästönsä osuuskassaan tallelle. Missä vain kassan hallituksella on hyvää tahtoa ja harrastusta säästäväisyyspyrinnöitä edistämään, siellä on osuuskassan vaikutus tässäkin kohden tuntuva — vaikkapa paikkakunnalla olisi säästöpankkikin. Mitä enemmän tilaisuutta säästämiseen, sitä enemmän säästäjiä.

IV.

Osuuskassan hallituksen tehtävät.

Osuuskassa on kaikkien jäsenten yhteinen rahanpankki ja on hoidettava kaikkien yhteistä etua silmällä pitäen. Tästä on luonnollisena seurauksena, että sitä mukaa kuin jäsenten osuustoimintasivistys ja osuustoimintahenki kasvavat, tuntevat he kaikki velvollisuutta kassaa ja sen edistämistä kohtaan.

Hallituksen jäsenten tustuminen tehtäväänsä.

Vieläkin suurenmassa määrässä ja ennen kaikkea tulee kassan hallituksen jäsenten tuntea tätä velvollisuutta. Jos mieli kassan todella menestyä, ei sen hallitus voi pitää luottamustointaan vaan nimelisenä ja muodollisena, niinkuin niin monta muuta samanlaista tointa pidetään. Ja jos hallituksen jäsenet eivät alussa tuntisikaan kyllin selvästi velvollisuuksiaan kassaa kohtaan, niin täytyy heidän oman turvallisuutensa muistuttaa heitä siitä, sillä, kuten johtosäännön 1 §:n viimeisessä kohdassa sanotaan sananmukaisesti osakeyhtiölain 41 §:n mukaan, joka myös koskee osuuskuntia, on hallituksen jäsen ensikädessä vastuunalainen niistä vahingoista, jotka ovat aiheutuneet laiminlyömisestä kassan hoidossa.

Koska osuuskassan koko toiminta perustuu Osuustoimintalakiin, on niiden henkilöiden, jotka muo-

dostavat kassan hallituksen, otettava tarkka selkötästä laista. Sen vuoksi on välttämätöntä, että jokaiselle hallituksen jäsenelle hankitaan se Pellervon kirjanen, jossa tämä laki ja selityksiä siihen on. Sitä paitsi on hallituksen pidettävä ohjeenaan osuuskassan omia sääntöjä sekä osuuskunnan laittamaa johtosääntöä hallitukselle ja kirjanpitäjälle, joita molempia on hankittava jokaiselle hallituksen jäsenelle erityinen kappaleensa. Välttämätöntä on, että he kukin tarkkaan lukevat kaikki nämä kirjat ja asiakirjat kotonaan ja suotavaa on, että kassan säännöt ja sen johtosääntö vähitellen läpikäydään yhteisesti hallituksen kokouksissa. Lopuksi on hallituksen tarkoin noudattaminen kaikkia niitä päätöksiä, jotka kassan kokouksissa lain mukaan tehdään, huolimatta siitä, että joku ehkä on asioita vastustanut kokouksessa ja joutunut vähemmistöön.

Hallituksen ei luonnollisesti tarvitse suorittaa kaikkia töitä kassan hoidossa, vaan edellyttävät säännöt ja johtosääntö päinvastoin, että tätä varten otetaan kirjanpitäjä. Hallituksen velvollisuutena on ainostaan valvoa, että kaikki se, mitä laki, säännöt, johtosääntö ja laillisessa järjestyksessä tehdyt osuuskunnan kokouksen päätökset vaativat, ajoissa toimitetaan ja myöskin tarkastaa sekä tutkia, että kaikki on oikein toimitettu.

Lainojen
myöntämi-
nen.

Niin pian kuin kassa on kaupparekisteriin merkitty ja saanut tarpeellista pääomaa taikka, jos kassa on hakenut luottoa Keskuslainarahastolta, niin pian kuin siltä on luottosopimus tullut allekirjoitettavaksi, voi hallitus pitää ensimmäisen lainojen myöntämiskokouksensa. Mitä tähän tehtävään tulee, niin on otettava huomioon, että hallituksen on koetettava jouduttaa

asioitten käsittelyä niin paljon kuin suinkin mahdollista. Jos jäsen, joka tarvitsee lainan, on pakotettu odottamaan kuukausimääriä, niin ei osuuskassa silloin voi häntä auttaa, vaan on hänen useinkin ehkä pakko kääntyä muualle. Ja näin käypi, jos hallitus käsittelee hänen lainahakemustaan yhdessä, hänen velkakirjaansa toisessa, ja hän ehkä saapi nostaa lainansa vasta kolmannessa kokouksessa, joitten jokaisen välillä on kulunut ainakin kuukausi aikaa. Jos siis kassaa näin virallisesti hoidetaan, menettää se pian tarkotuksensa ja jäsentensä luottamuksen.

Jotta tämä asia tulisi mukavaksi, voipi sen järjestää siten, että annetaan kaikille jäsenille tiedoksi, että hallitus pitää säännöllisesti kokouksensa vissinä kuukauden päivänä, esim. kunkin kuukauden ensimmäisen pyhäpäivän jälkeisenä arkena määrätunnilla määräraikassa. Silloin tietävät kaikki lainantarvitsijat tulla sinne ja siellä ehditään kyllä, jos molemmin puolin on hyvää tahtoa, yhdessä kokouksessa saattaa koko laina-asia ainakin osapuilleen, joskaan ei aina kokonaan, valmiiksi. Asioita voidaan myöskin jouduttaa sillä tavoin, että kassan kirjanpitäjän luokse ajoissa tullaan lainakysymyksestä neuvottelemaan, jolloin hän, tuntien kassan periaatteet, varat ja tavat, voipi laatia velkakirjan valmiiksi ja lainanottaja siten hankkia takuutkin valmiiksi, niin että kun asia tulee kokouksen käsiteltäväksi, hallituksen ei tarvitse muuta kuin hyväksyä tai hyljätä se. Myöskin täytyy hallituksen kiireellisten laina-asiain vuoksi silloin tällöin pitää ylimääräisiä kokouksia. Mitä on otettava huomioon lainoja myönnettäessä, esitetään luvussa: III. Lainausliike.

Lainarahojen
tilaaminen
Keskuslaina-
rahastolta.

Kun rahat, joita ajotaan jäsenille lainaksi myöntää, ovat Keskuslainarahastolta tilattavat, on tämä tilaus tehtävä erityistä kaavaa käyttämällä. Kaavan toisella puolella on tavallinen kirje, jossa rahoja pyydetään. Toisella puolella taas on kaava, jossa osuuskassan tulee luetella kaikki ne lainat, mitkä se on myöntänyt siitä summasta, jota se kirjeessä pyytää. Tämä kaava on täytettävä seuraavalla tavalla:

Lainanottajan nimi	Lainamäärä Smk.	Laina- aika	Maksuerät	Tarkotus, johon laina on myönnetty
Erkki Simola	120:—	1 v.	30:—	Lehmän ostoon
Matti Hölsä	75:—	3 v.	25:—	Pellon ojittamiseen
”	50:—	6 kk.	50:—	Palvelusväen palkkauks.
Antti Seppälä	80:—	3 v.	20:—	Niityn perkaamiseen, ojittamiseen ja savettamis.
”	40:—	2 v.	10:—	Apulantoihin
Antti Oravala	60:—	5 kk.	20:—	Leseiden ostoon
Pekka Koponen	150:—	2 v.	25:—	Navetan sisustamiseen ja korjaamiseen
Juho Paavola	175:—	3 kk.	175:—	Riihen rakentamiseen
Juhana Korpi	120:—	3 v.	20:—	Yhteisen niittokoneen ostoon
Matti Siekkeli	120:—	3 v.	30:—	
Antti Parta	50:—	8 kk.	25:—	Kauransiemenen ostoon
Mikko Koistinen	30:—	2 v.	15:—	Heinäsiemenen ”

Ilmoitukset
myönne-
tyistä
lainoista.

Mutta siinäkin tapauksessa, että rahoja ei tarvitse tilata Keskuslainarahastolta, vaan uudet lainat myönnetään takaisinmaksetuista vanhoista lainoista kertyneistä varoista, tahtoo Keskuslainarahasto saada toistaiseksi tiedon siitä, mihin tarkotuksiin ja millaisilla ehdoilla lainat ovat myönnettyt. Nämä ilmoi-

tukset tehdään melkein samanlaisille, Keskuslainarahastolta saataville kaavoille kuin edellisetkin, kuitenkin selvästi ilmoittamalla, ettei ole tarkoitus tilata rahoja. Tämä Keskuslainarahaston puolelta tehty vaatimus ei tarkoita yksin sitä, että Keskuslainarahasto sen kautta voipi seurata kassojen lainausliikettä, vaan myöskin sitä, että näistä ilmoituksista valmistetaan vuosittain tilastollinen kertomus Suomen osuuskassojen toiminnasta, joka kertomus painettuna tulee olemaan opetukseksi ja ohjeeksi ei ainoastaan Keskuslainarahaston ja nykyisten osuuskassojen hoidolle vaan myöskin niille maanviljelijöille, jotka vielä ovat ilman osuuskassaa. Sitä paitsi on tuosta julkisuuteen laitettavasta kertomuksesta se hyöty, että valtio, pankit ja muu yleisö, joiden luottamuksesta koko osuuskassaliike suuressa määrässä riippuu, saavat siitä oikean ja edullisen käsityksen, kun se ei julkisuutta pelkää.

Joka kuukausi on hallituksen puolesta tarkastettava kirjanpitäjän kassa ja tilikirjat. Tämä työ tietysti on perehtymättömille alussa outoa, mutta ei se silti ole mahdotonta oppia sille, jolla on tavallinen ymmärrys ja kykyä kirjoitustyöhön. Parasta on, että alussa pyydetään siihen apua joltakin kykenevältä; etenkin olisi opiksi, jos oltaisiin läsnä, kun Keskuslainarahaston puolesta käydään kassaa tarkastamassa. *Näistä tarkastuksista on ilmoitettava hallituksen kokouksissa ja ilmoitus pöytäkirjaan merkittävi.*

Kassan tarkastus.

Kuukausitarkastuksissa on tärkeintä saada selville todellinen rahasäästö. Sentähden alotetaan tarkastus laskemalla kirjanpitäjän hallussa olevat käteiset rahat ja merkitään summa muistiin. Kun rahat voidaan laskea ainoastaan, jos kirjanpitäjä on

pitänyt kassan rahat erillään muista rahoista, *tulee tarkastajain vaatia, että kassan rahat tarkoin säilytetään erityisessä lippaassa tui kukkarossa*. Siihen ei saa tyytyä, että kirjanpitäjä omasta lompakostaan ottaa 100-markkasen ja näyttää, että hänellä itsellään on rahaa. Kirjanpitäjän rahojen kanssa ei tarkastajilla ole mitään tekemistä, vaan tulee heidän laskemalla *kassan rahat saada selville*, paljonko niitä todellisuudessa „pennilleen“ on. — Sitten toimitetaan päiväkirjan rahatilin yhteenlasku tarkastuspäivään saakka, alkaen siitä, mihin edellinen tarkastus päättyi. Erotuksen tulojen ja menojen summien välillä tulee olla yhtä suuren kuin käteisen rahan summa. Ellei niin ole, on kirjanpitäjältä vaadittava selitys, mistä ero johtuu.

Tämän jälkeen jatketaan tarkastusta siten, että toinen tarkastaja päiväkirjasta lukee jokaisen merkinnön siinä järjestyksessä kuin ne ovat tehdyt ja toinen tarkastaja vertaa, että ne ovat yhtäpitävät vastaavien tililiitteiden, velkakirjojen, laskujen, kuittien y. m. s. kanssa.

Vielä toimitetaan päiväkirjassa edellisestä tarkastuksesta alkaen joka sivulla sellainen „tarkkailuyhteenlasku“, josta kirjanpitökäsikirjassa puhutaan.

Kun tarkastus on lopetettu, merkitsevät tarkastajat sarekkeeseen: „muistutuksia“ päiväkirjassa:

Tarkastettu — p. — — kuuta 19 —. Käteistä rahaa löytyi Smk. — — —.

N. N.

N. N.

Vakuuksien
tarkastus.

Silloin tällöin, tavallisesti kahdesti, mutta vähintään kerran vuodessa, tulee hallituksen tarkastaa kassan laina- ja vakuusasiakirjat, saadakseen selville, onko velallisten tai takausmiesten kuoleman tai vararikon tai vakuuksien arvon vähenemisen tähden

tahi muusta syystä lainoja irtisanottava taikka velalliselta vaadittava uusi sitoumus tai vakuus. Tämänkin tarkastuksen tulokset ovat hallituksen pöytäkirjaan merkittävät ja niiden johdosta ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Kun jäsen on laiminlyönyt osuusmaksuerän taikka lainalyhennyksensä tahti korkomaksunsa ajallaan suorittamisen, on siitäkin ilmoitettava hallituksen pöytäkirjaan, ja pöytäkirjasta tulee näkyä, mihin toimenpiteisiin hallitus on päättänyt sen johdosta ryhtyä.

Jäsenten laiminlyömisten valvominen.

Kokemus osuuskassoista osottaa, että kassan hallitus ei tällaisissa tapauksissa saa menetellä leväperäisesti. Jotta jäsenet heti tulisivat siihen käsitykseen, että osuuskassan määräykset eivät ole olemassa vaan leikin vuoksi, on paras, milloin laiminlyöminen selvään johtuu huolimattomuudesta, heti tai lyhyemmän odotusajan kuluttua ilman muuta hakea maksettava summa lain kautta velalliselta sekä irtisanoa koko laina ja erottaa huolimaton jäsen osuuskassasta. Tällaiseen toimenpiteeseen ryhtyminen voi tuntua vaikealta, mutta jos mieli vastaisuudessa päästä sellaisista ikävyyksistä, on välttämättömästi jo alussa toimittava niin, että jokainen tulee selville seurauksista ja siitä, että huolimattomuudesta johtuvia laiminlyöntejä ei sallita. Muistakoot kassojen hallitukset, että, jos he puheenaolevissa asioissa alussa ovat leväperäisiä, niin he ennen pitkää menettävät kaiken vaikutuksensa, ja laiminlyömiset lisääntyvät vuosi vuodelta.

Osuuskassan johtosäännössä sanotaan (19 §) m. m.:

Lainojen käyttämisen silmälläpito.

Mahdollisuuden mukaan valvokoon hallitus, että myönnetty laina käytetään ilmoitettuun tarkotukseen. Jos laina toisin käytetään, olkoon hallituksella, jollei se katso lainan sittenkin edistäneen velallisen elinkeinoa, valta irtisanoa laina maksettavaksi kolmen kuukauden päästä.

Koska on erittäin tärkeätä, että osuuskassaliike saadaan alusta alkaen käymään siihen suuntaan, että osuuskassat todella menestyvät ja täyttävät tarkotuksensa: jäsentensä elinkeinon kohottamisen, tulee osuuskassojen heti alusta ottaa tämä lainojen käyttämisen tarkastaminen vakavan huomionsa esineeksi. Keskuslainarahaston puolesta tullaan tosin ulottamaan puheenaolevaa tarkastusta kassoihin, mikäli aika sitä myöntää, mutta sellainen tarkastus luonnollisesti ei voi ulottua osuuskassojen jäseniin. Siitä syystä ja yhtäläisten tarkotusperien ja yhteisymmärryksen ylläpitämiseksi Keskuslainarahaston ja osuuskassojen hallitusten välillä, mikä luonnollisesti on niin tuiki välttämätön hyvien tuloksien aikaansaamiseksi, on suotavaa, että osuuskassan oma hallitus toimittaa tarkastuksia vähä väliä ja etenkin sulan aikana, jos on otettu lainoja maanviljelykseen.

Jotta tämä tarkastus ei tuottaisi liian paljon vaivaa, mutta kumminkin tulisi tarkotuksenmukaisesti, on muutamissa osuuskassoissa otettu käytäntöön seuraava menettelytapa:

Tarkastamista ei säilytetä yhden tai yksien niskoille, vaan jaetaan se hallituksen jäsenten ja ehkäpä vielä jonkun muun osuuskunnan jäsenen kesken.

Suotavaa kumminkin on, että kaksi jäsentä kulkee yhdessä.

Hallituksen kokouksessa käydään lainaluettelo läpi ja lainanottajat jaetaan tarkastusmiesten kesken, huomioon ottaen, että tarkastus on toimitettava sellaisiin lainoihin nähden, jotka mahdollisesti jo ovat maksetut, jotta jäsenen luottokuntoisuus tulee osuuskassan hallitukselle tunnetuksi.

Sitten kirjanpitäjä antaa kullekin tarkastusmiehelle luettelon niistä jäsenistä, joitten lainoja hänen tulee tarkastaa; luettelossa tulee tietysti olla merkittynä lainasumma ja lainan tarkoitus.

Kun tarkastus tehdään, otetaan huomioon ei ainoastaan:

1) onko laina todella käytetty hallituksen hyväksymään tarkoitukseen, vaan myöskin

2) onko työtä suoritettu lainasummaa ainakin osapuulleensa vastaava määrä.

Kun tarkastukset on suoritettu, kokoontuu hallitus kuulemaan tarkastuskertomuksia, ja nämä otetaan hallituksen pöytäkirjaan. Jos on käynyt selville, että lainanottaja ilmeisesti on laiminlyönyt velvollisuutensa, täytyy kassan hallituksen ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin, pitämällä silmällä kassan etua ja tarkotusta.

Hyvin luultavaa on, että tällaiset tarkastukset voivat käydä tulevaisuudessa harvemmiksi sitä mukaa kuin hallitus tulee tuntemaan, että jäsenet itsekin ymmärtävät oman ja kassan edun yhteiseksi ja ovat saaneet niin paljon taloudellista ja siveellistä selkärankaa, että he kykenevät toimimaan parhaan ymmärryksensä mukaan.

Osuuskassan sovulle ja toiminnalle voipi ehkä

olla terveellistä, että tehdään heti alusta alkaen kaikille jäsenille tunnetuksi, että puheenaoleva tarkastusvaatimus ei ole otettu miksikään koristukseksi osuuskassan omaan johtosäätöön, vaan että se on vaatimus, josta sekä osuuskassan että Keskuslainarahastonkin täytyy lujasti pitää kiinni, ei ainoastaan oman itsensä suojelemiseksi vaaroilta, vaan myöskin lainanottajien etujen valvomiseksi.

Näitten tarkastusten tulokset ovat vielä toistaiseksi koko osuuskassaliikkeelle hyvin suurenarvoiset. Niiden avulla voidaan näet paremmin kuin muutoin todistaa osuuskassojen etevämyys, verrattuna muihin luottolaitoksiin, maanviljelyksen kohottajina. Niiden avulla voidaan lisäksi osottaa vääräksi monella taholla ilmenevä epäluulo, että osuuskassojen hoidossa lainatarkotuksien täyttämiseen nähden muka ei noudatettaisi tarpeellista huolellisuutta, kun toimimiehet ovat lainanottajien itsensä valitsemat ja sitä paitsi itsekin lainaavat kassasta.

Ymmärrettävää on, että koko osuuskassaliikkeen rauhallinen kehittyminen riippuu siitä, että sivistynyt yleisö, kansaneduskunta ja hallitus voivat saada oikean käsityksen kassojen kyvystä itse hoitaa asioitaan jäsentensä kohottamiseksi. Tässä tarkotuksessa on suotavaa, että kassat vielä toistaiseksi toimittavat Keskuslainarahastolle lyhennysotteen siitä kertomuksesta, mikä tarkastuksesta on annettu hallituksen pöytäkirjaan. Lyhennysotteesta tulee käydä ilmi seuraavat tiedot:

- 1) onko pantu toimeen tarkastus tänä vuonna;
- 2) jos ei ole, niin syy, miksi se on jätetty toimittamatta;
- 3) jos on, niin

a) kuinka monen lainanottajan luona tarkastus on tapahtunut;

b) kuinka moni näistä oli suorittanut tehtävänsä tyydyttävästi;

c) kuinka moni oli hyväksyttävistä syistä vielä toistaiseksi jättänyt tehtävänsä täyttämättä;

d) kuinka moni oli huolimattomuudesta laiminlyönyt tehtävänsä.

Paitsi tässä luvussa mainittuja tiedonantoja sekä luvussa II puheenaolleita ilmoituksia, jotka tehdään luottoa haettaessa, tulee osuuskassan hallituksen välttämättömästi antaa Keskuslainarahastolle *heti* tieto, kun hallituksessa tai kirjanpitäjän virassa tapahtuu joku henkilömuutos.

Kassan päämääränä tulee tietysti olla saada vä-

Uusien jäsen-
ten otta-
minen.

hitellen jäsenikseen kaikki piirin sisässä olevat kansalaiset, jotka kassaa voivat hyväkseen käyttää. Sehän on kassalle itselleen, samaten kuin jokaiselle liikeyritykselle, suoranaiseksi hyödyksi, kuta useampi rupeaa sitä käyttämään, sillä sitä mukaahan sen liike kasvaa ja sitä mukaa taas kassa voipi kutakin jäsentään paremmin hyödyttää. Ja toiseksi tulee aina muistaa, että maanviljelys poikkeaa useimmista muista ammateista siinä, että tässä ei naapurien välillä ole olemassa sellaista kilpailua, jossa toisen turmio on toisen hyöty, vaan päinvastoin koituu naapurien hyöty välillisesti minunkin hyödykseni, samaten kuin naapurit tavallisesti tuottavat itselleenkin välillistä hyötyä, jos he ajoissa auttavat minua joutumasta häviöön — siinä tapauksessa nimittäin, että minussa on tarpeeksi kuntoa ja ryhtiä itsessänikin. On siis täysi syy koettaa lisätä kassaan jäseniä, niin pian kuin se voi tapahtua, ilman että kassa siitä saa

vahinkoa. Ja sitä se saa, jos kassaan otetaan jäseniksi siveellisesti kehoja ja oman kehnoutensa vuoksi rappiolle joutuneita ihmisiä. Sitä vastoin ei millään osuuskassalla ole koskaan ollut vahinkoa köyhistä jäsenistä, jotka ovat kunnollisia, rehellisiä ja ahkeria.

Mutta uusia jäseniä otettaessa tulee selvästi ja perinpohjin tehdä selkoa kassan periaatteista ja niistä vaatimuksista, joita se asettaa kuhunkin jäseneseen nähden, sillä muutoin voipi uusi jäsen myöhemmin mahdollisesti tuntea itsensä pettyneeksi, tulee tyytymättömäksi ja kassan hoidolle ja hyvälle sovulle haitalliseksi.

Missään tapauksessa ei sellaisia henkilöitä saa ottaa jäseniksi, joille heidän omaan luottokuntoisuuteensa nähden ei voida myöntää luottoa. Jos pyrkijä on sellainen, että kassan hallitus ei katso voivansa hänelle myöntää pienimpääkään luottoa ilman takuuta, niin on paras hylätä hänet ainakin toistaiseksi.

Niinikään osottaa kokemus parhaaksi, että vaaditaan, että sen, joka ilmoittautuu jäseneksi, tulee samalla suorittaa pääsymaksu ja että hänen hakemuksiaan ei oteta käsiteltäväksi, ellei maksua ole ennakolta suoritettu. Täten pyrkijä näet heti alusta tulee tajuamaan, että jäsenyydestä on myöskin velvollisuuksia, eikä vain etuja.

Mistä hallituksen on vuoden vaihteessa ja vuosikokousta varten pidettävä huolta, esitetään erikseen luvussa: VI. Tehtävät vuoden vaihteessa ja vuosikokouksessa.

Pääsymaksun suorittaminen etukäteen.

Jotta asiain käsittely hallituksen kokouksissa kävisi joutuin, ovat asiat niissä aina käsiteltävät samassa järjestyksessä, esim. niinkuin ne alempana olevassa pöytäkirjan mallissa ovat mainitut. Ennenkuin joku asia otetaan käsiteltäväksi, tulee puheenjohtajan huomauttaa siitä läsnäoleville, jotta he tietävät olla varuillaan, ja ennenkuin siirrytään seuraavaa asiata käsittelemään, tulee niinkään muistaa kysyä, ovatko kaikki jo suorittaneet asiansa.

Asiain käsittely hallituksen kokouksissa.

Pöytäkirja N. N. osuuskassan hallituksen kokouksesta — p. — — kuuta 19—. Läsnä olivat N. N., N. N., N. N. — — — — sekä allekirjoittanut kirjanpitäjä.

1 §.

Hallituksen jäsenet N. N. ja N. N. ilmoittivat — p. — — kuuta tarkastaneensa kassan kirjanpidon. Käteistä rahaa oli kassassa — — mk. — penniä.

2 §.

Talolliset N. N. — — — — kylästä ja N. N. — — — — kylästä sekä torppari N. N. — — kylästä, jotka olivat jättäneet jäseneksi pyrkimisilmoituksensa kahdessa kappalessa ja niihin kukin liittäneet säädetyn pääsymaksun 3 mk., hyväksyttiin osuuskassan jäseniksi.

Koska taloll. N. N. — — — kylästä ei ollut liittänyt pääsymaksua pyrkimisilmoitukseensa, ei hänen hakemustaan tällä kertaa otettu käsiteltäväksi.

Talollisen N. N. — — kylästä anomus päästä osuuskassan jäseneksi hylättiin.

3 §.

Osuusmaksuja suorittivat:

N. N. 5 mk.
 N. N. 5 ”
 N. N. 5 ”
 N. N. 10 ”

(kaikki maksajat luetellaan).

4 §.

Lainojaan ja korkoa maksoivat:

N. N. lainaa n:o —, pääomaa Smk. 00: 00, korkoa Smk. 00: 00
 N. N. ” ” ” Smk. 00: 00 ” Smk. 00: 00
 N. N. ” ” ” Smk. 00: 00 ” Smk. 00: 00
 J. n. e.

5 §.

Kirjanpitäjä ilmoitti, että tässä kokouksessa sitä paitsi olisi seuraavista lainoista ollut suoritettava:

N. N. lainaa n:o — Smk. 00: 00
 N. N. ” n:o — Smk. 00: 00

Tämän johdosta päätti hallitus:

6 §.

Uusia lainoja saivat:

N. N. lehmän ostoon Smk. 100: —. Takaajat N. N. ja
 N. N. Laina-aika 1 vuosi. Maksetaan 25 mk:n erissä
 $\frac{1}{5}$ 07, $\frac{1}{7}$ 07, $\frac{1}{9}$ 07, $\frac{1}{4}$ 08.

J. n. e.

7 §.

Kirjanpitäjä ilmoitti kassassa olevan rahaa jälellä
— mk. — penniä.

§.

§.

V.

Kirjanpitäjän tehtävät.

Asiain hoito on osuuskassassa jaettu hallituksen ja kirjanpitäjän kesken. Hallituksella on määräämisvalta, kirjanpitäjällä täytäntöönpanovalta.

Perehtymisen kassan yleiseen toimintaan.

Tämä ei kuitenkaan ole käsitettävä siten, että kirjanpitäjän sokeasti tulisi panna täytäntöön hallituksen päätökset. Jos hänelle täytäntöön pantavaksi jätetyt asiat ovat vastoin lakia, osuuskassan sääntöjä ja johtosääntöä sekä yleisen kokouksen määräyksiä, tai jos asiain käsittely on tapahtunut vastoin näitä, tulee hänen tästä osata huomauttaa hallitukselle, ja vasta kun oikaisu on tapahtunut, panna päätös täytäntöön. Voidakseen huomauttaa erehdyksistä, tulee kirjanpitäjän tarkoin perehtyä kassan sääntöihin, hallituksen ja kirjanpitäjän johtosääntöön sekä osuuskassan hoitoa koskeviin käsikirjoihin ja Osuustoimintalakiin. Tässä ei riitä, että hän kerran lukee ne läpi. Ne ovat luettavat siksi usein, että kaikki asiat painuvat mieleen ja että hän muistaa, missä kustakin asiasta puhutaan. Jos hän niissä huomaa epäselviä tai käsittämättömiä kohtia, ovat nämä pantavat merkille, ja kun Keskuslainarahaston puolesta saapuu neuvoja kassaan, kysyttävä selityksiä.

Käsikirjat ja säännöt ovat aina otettavat mukaan kokouksiin, jotta ne ovat käsillä, milloin tarvitaan.

Koska kirjanpito ja sen kanssa yhteydessä olevat asiat käsitellään: „Osuuskassan kirjanpito“-nimisessä käsikirjassa, emme tässä ota niitä puheeksi, vaan viittaamme mainittuun käsikirjaan. Kirjanpito.

Kaikki asiakirjat ja kirjeet, jotka koskevat raha-asioita ja sitoumuksia kassan puolesta, ovat puheenjohtajan tai esteen hänelle sattuessa varapuheenjohtajan ja kirjanpitäjän allekirjoitettavat. Aivan vähäpätöisiä seikkoja koskevat kirjeet voi kirjanpitäjä yksin allekirjoittaa, mutta mitä tärkeämpiä asioita, kuten selityksien antamisia Keskuslainarahastoon, tavaratilauksia y. m. s. sisältäviin kirjeisiin tulee, on paras, että kirjanpitäjä aina vaatii, että puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja toisena hänen kanssaan allekirjoittaa ne. Näin menetellen eivät asiat jää yhden henkilön päätettäväksi ja vastattavaksi. Siitä on vielä sekin hyvä puoli, että puheenjohtaja aina voi seurata asiain menoa. Asiakirjojen ja kirjeiden allekirjoittaminen.

Jäsenilmoitukset, eroamisilmoitukset ja velkakirjat jäävät, sittenkuin ne hallituksen kokouksessa ovat käsitellyt, kirjanpitäjän huostaan. Ennenkuin kirjanpitäjä ottaa ne vastaan, tulee hänen muistaa tarkastaa, että ne ovat asianomaisessa kunnossa. Jos hän niissä huomaa puutteellisuuksia, tulee hänen huomauttaa tästä ja vaatia, että ne korjataan. Jäsen- ja eroamisilmoitukset sekä velkakirjat.

Mitä jäsen- ja eroamisilmoituksiin tulee, on tarkastettava, että niitä varten käytettävät lanketit ovat täydellisesti ja oikein täytetyt ja asianomaisten allekirjoittamat sekä allekirjoitus todistettu, kuin myöskin,

että lanketin alaosa, jossa hallitus hyväksyy tehdyn ilmoituksen, on niinkään asianomaisesti täytetty ja hallituksen puolesta allekirjoitettu.

Velkakirjoihin nähden tulee kirjanpitäjän, ennenkuin hän ottaa ne vastaan ja antaa rahat lainanottajalle, tarkastaa, että velkakirja on asianomaisesti kirjoitettu ja että lainamäärä, lainan tarkoitus, takaisinmaksuerät ja maksupäivät sekä korkokanta on selvästi siihen merkitty; että velkakirja on allekirjoitettu ja allekirjoitus todistettu, että takaussitoumus, jos sellainen vaaditaan, on täydellinen ja takaus todistettu, että puheenjohtaja on merkinnyt velkakirjan hyväksytyksi sekä että lainamäärä jäsenen jo käyttämään luottoon nähden pysyy antolainamäärän rajan sisällä.

Pöytäkirjan kirjoittaminen.

Kirjanpitäjän tehtäviin kuuluu myös pöytäkirjan kirjoittaminen hallituksen kokouksissa. Useimmiten kirjoittaa hän sitä paitsi pöytäkirjat osuuskassan yleisissä kokouksissa. Mallit näitä pöytäkirjoja varten löytyvät siv. 2 ja 100—102. Aina, kun joku asia on käsitelty loppuun, kirjoitetaan päätös lyhyessä muodossa, mutta selvästi, ettei mitään väärinkäsitystä sen suhteen synny ja luetaan se julki. Jos johonkin päätökseen erityiset seikat ovat vaikuttaneet, tulee tämän, vaikkapa lyhyestikin mainittuna, pöytäkirjasta käydä ilmi. Kirjanpitäjän tulee huolehtia, että pöytäkirja joko heti tai seuraavassa kokouksessa tarkistetaan ja allekirjoitetaan.

Saapuneiden kirjeiden käsitteleminen.

Osuuskassalle saapuneet kirjeet vastaanottaa ja avaa kirjanpitäjä. Jotta osuuskassan hallitus voisi seurata kirjeenvaihtoa, ovat hallituksen kokouksien väliaikana saapuneet kirjeet otettavat mukaan seu-

raavaan kokoukseen ja siellä luettavat. Tästä merkitään sitten pöytäkirjaan:

§.

Keskuslainarahastolta — — — p:ltä, Hankkijalta — — — p:ltä saapuneet kirjeet luettiin. — —

Jos kirjeet antavat aiheita erityisiin toimenpiteisiin hallituksen puolelta, on tämäkin pöytäkirjaan merkittävä.

Kaikki saapuneet kirjeet ovat luonnollisesti tarkoin säilytettävät. Lähetetyistä kirjeistä on jäljennös säilytettävä kirjeenvaihtoon kuuluvana. Jäljennökset kirjeistä otetaan parhaiten käyttämällä kopiopuristinta ja kopiokirjaa, jotka saadaan Pellervon Toimistosta.

Kirjeenvaihto.

Hallituksen ja osuuskunnan kokouksissa esitettävät asiat ovat aina puheenjohtajan ja kirjanpitäjän valmistettavat. Tässä tarkoituksessa tulee heidän keskenään neuvotella, mitkä asiat kokouksessa ovat esitettävät, ja tämän jälkeen laatii kirjanpitäjä n. s. esitys- eli muistilistan, jossa lyhyesti mainitaan kokouksessa käsiteltäviksi otettavat kysymykset. Esityslistan voi kirjoittaa seuraavasti:

Asiain valmistelu hallituksen ja yleisiin kokouksiin.

Esityslista [hallituksen] [osuuskunnan] kokoukseen — p:nä — — kuuta 19—.

- 1) Ilmoitus kuukausitarkastuksesta.
- 2) Osuuskassalle saapuneet kirjeet.
- 3) Jäseneksi-ilmoittautumiset.
- 4) Osuusmaksun kanto.
- 5) Maksettavat lainat ja korot.

6) Lainahakemukset.

J. n. e.

Mikäli kirjanpitäjä voi jouduttaa asiain käsitte-lyä, valmistamalla ne ennen kokousta, tulee hänen se tehdä.

Erityisesti on hyödyksi, että hän maksettavista lainoista ja koroista lainaluettelon perusteella laatii erityisen luettelon, josta käy selville kukin maksuerä ja sille kokouspäivään juossut korko. Luettelossa on mainittava lainanottajan nimi, velkakirjan numero sekä maksettava pääoma ja korko.

Asiain val-
mistaminen
tilintarkas-
tusta varten.

Jotta tilit kaikin puolin olisivat valmiit tilintar-
kastajille ammentaviksi, tulee kirjanpitäjän lopullisesti
käydä läpi kaikki tililiitteet ja tarkastaa:

1) ovatko varsinaisten ja ylimääräisten osuus-
kunnan ja hallituksen kokousten pöytäkirjat tallella,
allekirjoitetut ja tarkastetut sekä siinä kunnossa, että
ne voidaan jättää tilintarkastajille;

2) löytyykö lähetetyistä kirjeistä jäljennökset, ja
ovatko kassalle saapuneet kirjeet kaikki tallella;

3) ovatko vuoden kuluessa tapahtuneet liikeasiat
merkityt tilikirjoihin, ovatko merkinnöt yhtäpitäviä
tapahtuneiden suoritusten kanssa ja ovatko ne halli-
tuksen päätöksien ja todisteiden mukaiset;

4) onko jäsenluettelo tarkoin pidetty, onko sii-
hen merkitty uudet jäsenet ja heidän jäseneksitulo-
päivänsä sekä eronneiden jäsenien eroamisilmoitus-
ja eroamispäivät;

5) onko kaikista eroamisilmoituksista toinen
kappale kassan hallussa ja toinen liitetty aikoinaan
kruununvoudille lähetettyyn jäsenluetteloon, ovatko
liittymisilmoitukset tallella ja onko niitä kutakin an-
nettu kaksi kappaletta.

Niinhyvin Keskuslainarahastolle kuin viranomaisille kassan puolesta annettavat ilmoitukset, joista luvussa VI sekä: „Osuuskunta ja kaupparekisteri“-nimisessä käsikirjassa puhutaan, ovat kirjanpitäjän laadittavat. Hänen tulee huolehtia, että ne ajoissa valmistetaan, allekirjoitetaan ja lähetetään asianomaiseen paikkaan.

Keskuslainarahastolle ja viranomaisille annettavat ilmoitukset.

VI.

Tehtävät vuoden vaihteessa ja vuosikokouksessa.

Kalenterivuoden vaihteessa on osuuskassan hallituksella tavallista enemmän tehtäviä. Kuluneen vuoden toiminta on silloin lopullisesti päätettävä ja alkavan vuoden työ suunniteltava. Seuraavassa annamme muutamia selityksiä, miten nämä tehtävät ovat suoritettavat.

Johtosäännön mukaan tulee osuuskassan hallituksen tilivuoden loputtua:

a) arvioida kassan arvopaperit ja saatavat, päättää, paljonko osuuskassan kaluston ja saatavien kirjaanpannusta arvosta tilinpäätöksessä on poistettava sekä tarkastaa tilinpäätös; ja

b) laatia vuosikokouksessa esitettävä kertomus kuluneen vuoden toiminnasta.

1) Tilinpäätöstä koskevat tehtävät.

Arvopapereiden ja saatavien arviointi.

Osuuskassan omistamat arvopaperit, kuten osakekirjat j. m. s., lainanottajain antamat velkakirjat sekä kaikki sellaiset asiakirjat, jotka näyttävät, että kassasta on annettu varoja, jotka se on oikeutettu

saamaan takaisin, ovat arvioimista varten huolellisesti läpikäytävät. Jos niiden joukossa löytyy sellaisia, joiden arvo on vähentynyt tai joiden sisällön takaisinmaksamisesta ollaan epävarmoja, on tämä tilinpäätöksessä otettava huomioon. Kun arvioiminen on toimitettu, tulee hallituksen antaa kirjantäijälle tieto tuloksesta, jotta hän tilinpäätöstä tehdessään osaa erottaa varmat saatavat epävarmoista ja tietää, miten suurina viimeksimainitut ovat otettavat tilinpäätökseen sekä poistaa tileistä arvottomat saatavat. Poistot ovat määrättävät mahdollisimman suuriksi sen mukaan kuin liikkeestä johtunut ylijäämä sallii. Jos epävarmojen saatavien arvo alennetaankin ehkä joskus alemmaksi kuin mitä tulevaisuudessa huomataan olleen tarpeellista, niin siitähän ei ole vahinkoa, sillä jonakin seuraavana vuonna tulevat ylimääräiset tulot ja sen johdosta vuosivoitto olemaan sitä suuremmat.

Jos osuuskassa on välittänyt yhteisostoja, ovat yhteisostosaatavat ja maksettavat sekä tilinpäätöksen aikana vielä varastossa oleva tavaramäärä niinkään arvioitavat ja tuloksesta annettava tieto kirjantäijälle.

Vielä tulee hallituksen päättää, miten paljon kaluston arvosta tilinpäätöksessä on poistettava kirjoista. Tähän nähden on huomattava, että arvioimisessa ei kalustona pidetä sellaista kuin kaavoja, kirjekuoria ja kirjoitustarpeita eikä myöskään sellaisia konttorivälineitä, jotka pian kuluvat ja joiden arvo ei nouse 10:een markkaan, vaan ovat ne luettavat vuoden kulunkeihin, huolimatta siitä, että niitä voidaan käyttää tulevinakin vuosina. Ja mitä arvokkaampaan omaisuuteen tulee, niin ovat kaikki esineet

Kaluston
kuoletus.

arvioitavat erikseen, eikä niiden arvoa sovi panna korkeammaksi kuin mitä niistä myytäessä todellisuudessa voi saada. Tämäkin on jo korkein määrä, minkä rehellinen liike oikeudenmukaisesti voipi kalustollensa arvoksi panna. Sillä huomattava on, että sellaiset liikkeet, jotka tahtovat saada asemansa lujaksi kestävänsä tulevaisuudessa ehkä sattuvia vahinkoja, pyrkivät niin pian kuin suinkin voivat, kuolettamaan kalustonsa koko arvon. Esimerkkinä mainittakoon, että Keskuslainarahasto on joka vuosi poistanut kalustonsa kunkin vuotisesta arvosta 50%.

Tilinpäätök-
sen tarkasta-
minen.

Kun kirjanpitäjä sitten on saanut tilinpäätöksen valmiiksi, tulee hallituksen tarkastaa, että se on oikein tehty. Tämä tarkastaminen käy verrattain helposti siinä tapauksessa, että kassan ja kirjanpidon kuukausittaiset tarkastukset ovat tehdyt tarkasti ja säännöllisesti. Tilikirjat ovat nyt lopullisesti tarkastettavat ja verrattavat toisiinsa ja tätä tarkastusta ei saa laiminlyödä sillä perusteella, että edelliset tarkastukset katsottaisiin riittäviksi. Osuuskassan asiain todellinen hoitaminen vaatii, että nyt, kun tarkastelu tapahtuu viimeisen kerran, se tehdään perinpohjaisesti. Varsinkin on seuraaviin seikkoihin kiinnitettävä huomiota:

1) Tarkastetaan, että rahatilin molemmat puoliskot vuoden alusta aina vuoden loppuun saakka ovat oikein yhteenlasketut sekä toimitetaan tilien loppusummiin nähden sellainen tarkkailu-yhteenlasku, josta „Osuuskassan kirjanpito“-nimisessä käsikirjassa, siv. 24 puhutaan.

2) Jäsenluettelosta lasketaan, miten paljon osuusmaksuja kaikkiaan on suoritettu sekä miten paljon eronneille on maksettu takaisin ja verrataan, ovatko

jäsenluettelosta saadut summat yhtäpitävät päiväkirjan osuusmaksutilin loppusummien kanssa.

3) Keskuslainarahastolta lähetetty jäljennös osuus-kassan konttokuranttilististä, josta nähdään, miten suuri kassan pääomavelka vuoden lopussa oli, verrataan päiväkirjan lainanantajain tiliin. Jos osuuskassalla on lainoja muilta, tarkastetaan, että ne ovat oikein päiväkirjaan merkityt.

4) Lainaluettelosta ja lainanottajain velkakirjoista lasketaan, paljonko vuoden lopussa oli jäsenillä pää-omaa kaikkiaan lainoina sekä verrataan, että pääoma-saatavat näiden mukaan ovat niin suuret kuin päiväkirjan lainanottajain tili osoittaa.

5) Tallettajain tilikirjasta lasketaan, paljonko vuoden kuluessa kaikkiaan on tehty talletuksia ja paljonko talletuksia on nostettu. Loppusummat verrataan päiväkirjaan.

6) Lainaluettelon ja velkakirjojen avulla tarkastetaan, että kaikista lainoista on maksettu korko sekä että niinhyvin kaikki korkomenot ja korkovelat kuin korkotulot ja korkosaatavat ovat oikein kirjoihin merkityt.

7) Vielä verrataan, että kassan omistamat osakekirjat ja muut sentapaiset arvopaperit ovat oikein merkityt omien varojen tiliin sekä tarkastetaan, että kaikki vuoden kuluessa osuuskassaan jäseniksi liittyneet henkilöt ovat suorittaneet pääsymaksunsa ja että tämä on merkitty päiväkirjaan.

8) Koska yhteisostoista pidetään eri kirjanpito, on tämä tarkastettava erikseen, jonka jälkeen verrataan, että yhteisostoja koskevat summat oikein on viety kassan päiväkirjaan.

Kun päiväkirjan loppusummat ovat tarkastetut, tutkitaan, onko tilinasema sekä voitto- ja tappiotili laadittu niiden mukaisesti, jonka jälkeen hallitus allekirjoittaa tilit.

2) Vuosikertomus.

Vuosikokousta varten tulee hallituksen laatia kertomus osuuskassan toiminnasta kuluneena vuotena. Vuosikertomuksen tulee sisältää:

Yleispiirteinen selonteko osuuskassan perustamisvaiheista. Tämä tulee luonnollisesti kysymykseen vaan ensimmäisessä vuosikertomuksessa.

Lyhyt katsaus kassan yleiseen tilaan tilivuoden alussa. Monesko toimintavuosi, jäsenmäärä, osuuskassan suuruus, osuuskassalle ulkoapäin lainattu liikepääoma, jäsenille yhteensä lainatun pääoman summa, talletukset, omat varat, vararahasto, voitto sekä miten se käytettiin (tahi tappio ja onko mihinkään eri toimiin ryhdytty sen korvaamiseksi).

Jäsenmäärä tilivuoden lopussa ja siinä vuoden kuluessa tapahtuneet muutokset.

Miten suuri sallittu korkein otto- ja antolainamäärä tilivuoden aikana on ollut.

Osuuskassan ulkoapäin lainatun liikepääoman suuruus, vuoden kuluessa hankittu lisäluotto sekä mistä ja millä ehdoilla se on saatu.

Esitys antolainausliikkeestä vuoden kuluessa, myönnettyjen lainojen luku ja määrä yhteensä, pienin ja suurin laina, lyhin ja pisin laina-aika, korkokanta, yleiset takaisinmaksuehdot ja mikä takaisinmaksu-

tapa paikkakunnalla on näyttäytynyt sopivimmaksi sekä mihin tarkotuksiin lainoja on myönnetty.

Selonteko lainojen käytön tarkastuksesta.

Yhteisostot: mitä tavaraa on ostettu ja mistä, yhteenlaskettu ostosumma, yhteisostojen tuottama voitto.

Yleispiirteinen selonteko osuuskunnan yleisissä ja hallituksen kokouksissa käsitellyistä tärkeimmistä asioista ja varsinkin siitä, mitä erityisempiä, kassan toimintaa koskevia päätöksiä niissä on tehty.

Hallituksen kokoonpano ja siinä vuoden kuluessa tapahtuneet muutokset.

Kassan voitto- ja tappiotili ynnä tilinasema eli luettelo kassan varoista ja veloista joulukuun 31 päivänä tilikirjoista tarkoin kopioituna.

Hallituksen ehdotus vuosivoiton käyttämisestä. (Huom. siv. 103).

Yleinen lausunto kassan asemasta ja liikkeen kehityksestä vuoden kuluessa sekä sen vastaisen toiminnan järjestämisestä, m. m. esitys korkeimmaksi otto- ja antolainamääräksi, jos osuuskunnalla on vaan yksi vuosikokous.

Vuosikertomuksen tekee hallituksen määräyksen mukaan joko puheenjohtaja tai kirjanpitäjä, jonka jälkeen se hallituksen kokouksessa läpiluetaan ja tehdään siihen tarpeellisia muutoksia. Koko hallitus allekirjoittaa sitten kertomuksen ja on vastuunalainen siitä, että sen sisältö on tosiseikkoihin perustuva.

Vuosikertomus on valmistettava siksi ajoissa, että se voidaan antaa tilintarkastajille tilintarkastustilaisuudessa.

Vuosikertomusta ei tarvitse tehdä pitkäksi.

Kertomus on kokonaan kirjoitettava vuosikokouksen pöytäkirjaan tai muuten liitettävä siihen sillä tavoin, ettei se häviä.

3) Arviolaskun tekeminen ja liikkeen suunnittelu tulevalle vuodelle sekä korkokannan määrääminen.

Nämä asiat ovat kaikki läheisesti toisistaan riippuvia ja ovat ne siis sopivimmin käsiteltävät samalla kertaa vuoden alussa pidettävässä hallituksen kokouksessa. Pohjana kysymyksien käsittelylle on pidettävä edellisen vuoden tilinpäätös ja sen osottama tulos.

Mitä näkökohtia puheenaolevissa kysymyksissä on kassan liikettä alottaessa otettava huomioon, on jo kerrottu luvussa I, siv. 6—13, jossa myös löytyy malli arviolaskua varten.

Laadittaessa arviolaskua tuloista ja menoista, on kunkin vuoden alussa harkittava, mitä muutoksia edellisen vuoden toiminnan perusteella ja alkavan vuoden toimintasuunnitelman nojalla voidaan ajatella tapahtuviksi vuoden tuloissa ja menoissa päättyneen vuoden tuloihin ja menoihin verraten.

Ensin käsitellään tulot. Semmoisina otetaan huomioon ainoastaan korkotulot ja provisioni yhteisostoista. Saadakseen selville, miten suuriksi nämä tulot voivat nousta, on ensin harkittava, tuleeko kassan liike lainanantoon ja yhteisostoihin nähden arviolaskuvuotena pysymään yhtä suurena kuin edellisenä vuotena, vai voidaanko jompaankumpaan tai molempiin nähden varmasti päättää, että lisäys tai vähene-

minen on odotettavissa sen kautta, että liikepääoma tai yhteisostomäärä tulee olemaan suurempi tai pienempi kuin ennen. Kun lainausliikkeessä käytettävä pääoma ja yhteisostot täten ovat arvioidut, lasketaan edellisen vuoden antolainauksen ja yhteisostoprovisionin mukaan, miten suuret korkotulot arvioituun liikepääomaan nähden tulevat olemaan sekä miten paljon ajatellusta yhteisostomäärästä saadaan provisionituloa. Lasketuista korkotuloista on, samoin kuin arviolaskussa liikettä alottaessa, vähennettävä korkotappion varalta jonkun verran (10 % ottolainauskoron määrästä).

Arviolaskuja tehtäessä ei tuloja koskaan saa laskea suuremmiksi kuin ne varmuudella tulevat olemaan.

Tämän jälkeen arvioidaan menot, jolloin tappio, jos sellaista edelliseltä vuodelta on, otetaan huomioon menona. Korkomenot lasketaan arvioidun ottolainauksen ja ottolainauskoron mukaan. Tässä siis on kiinnitettävä huomio siihen, tuleeko lainattu liikepääoma olemaan yhtä suuri tai suurempi, vaiko pienempi kuin edellisenä vuotena.

Posti- y. m. hoitokulut arvioidaan sen mukaan, miten suuret ne edellisenä vuotena ovat olleet, huomioon ottamalla, että, jos silloin ehkä on ollut sellaisia erityisiä menoja, jotka eivät tule kysymykseen arviolaskuvuotena, ne siis voidaan vähentää arviiosummasta, tai jos arviolaskuvuotena mahdollisesti on kassalle hankittava kirjanpitokirjoja, konttorivälineitä (kopiopuristin, kopiokirja y. m. s.), jotka suurentavat hoitokuluja, ovat ne lisäksi otettavat.

Kirjanpitäjän ja yhteisostotoimimiehen palkkiot otetaan arviolaskuun semmoisina kuin ne tiedetään olevan.

Kun osuuskassan tulot ja menot täten ovat arvioidut ja lasketut yhteen, nähdään erotuksesta, tuleeeko kassalla tehdyn tulo- ja menoarvion mukaan olemaan voittoa vaiko tappiota sekä miten paljon. Ellei tulos tyydytä s. o. tulot eivät ole riittävän suuret menoihin verraten, on arviolasku uudestaan käytävä läpi. Tarkastetaan ensin, voidaanko arvioiduista menoista joku määrä ehkä tarpeettomana poistaa. Tämä voi luonnollisesti tulla kysymykseen ainoastaan kirjanpitäjän palkkioon ja hoitokuluihin nähden. Jos näissä voidaan säästää, ilman että kassan hoito siitä tulee kärsimään, on tietysti niin tehtävä. Mutta ellei näitä menoja voi saada pienemmiksi, on huomio käännettävä siihen, miten tulot saataisiin suuremmiksi. Koska kassan tulot pääasiassa rajoittuvat korkotuloihin ja yhteisostoista otettuun välityspalkkioon, ei ole muuta keinoa kuin jommankumman avulla lisätä tuloja: joko ottamalla lainoista provisioita, josta jo siv. 11 on puhuttu, tai korottamalla yhteisostojen välityspalkkiota. Mihän summaan arviolasku on saatava päättymään, jotta tulokseen voitaisiin tyytyä, on vaikea sanoa. Pääasia on, että ylijäämä riittää edes jossakin määrin omien varojen, nim. vararahaston ja käyttörahaston kartuttamiseen, ja mitä pikemmin ne saadaan kasvamaan suuremman ylijäämän kautta, sitä parempi.

TehdYN liikesuunnitelman ja arviolaskun perusteella tulee hallituksen sitten päättää, miten suureksi lainojen korko ja provisio ynnä yhteisostojen välityspalkkio määrätään sekä mistä hinnasta velkakirja- y. m. lanketit annetaan jäsenille.

4) Ilmoitukset Keskuslainarahastolle.

Heti kun tilinpäätös on saatu valmiiksi ja kas- Ote tilinpää-
san hallituksen puolesta tarkastettu, on siitä lähetet- töksestä.
tävä ote Keskuslainarahastolle. Helpottaakseen tilin-
otteen laatimista, lähetetään Keskuslainarahastosta
vuoden vaihteessa jokaiselle osuuskassalle kaava,
jonka mukaan tilinote ja tilinpäätös tehdään ja joka
sitten täytettynä palautetaan.

Samalla kaavalla on annettava ilmoitus myös Ilmoitus jä-
jäsenmäärästä ja siinä vuoden kuluessa tapahtuneista senmäärästä
muutoksista sekä otto- ja antolainauksen korkokan- ja korko-
nasta ynnä provisionista kuluneen vuoden aikana. kannasta.

Paitsi vuoden kuluessa hallituksen kokoonpa- Ilmoitus
nossa ehkä tapahtuneista muutoksista, joista aika- hallituksen
naan heti niiden tapahduttua tehdään ilmoitus Kes- kokoonpa-
kuslainarahastoon, on vuoden vaihteessa, samalla kun nosta.
tilinote lähetetään, ilmoitettava, keitä hallitukseen
kuuluu sen jälkeen kuin edellisessä vuosikokouksessa
tai syyskokouksessa eroamisvuorossa olleiden sijalle
valitut uudet jäsenet tammikuun 1 päivänä ovat astu-
neet toimeensa.

Niinikään on ilmoitettava, onko vuoden vaih-
teessa tapahtunut kirjanpitäjän muutosta.

Ellei myönnettyistä lainoista vuoden kuluessa Ilmoitus
säännöllisesti ole tehty sellaisia ilmoituksia, joista myönnetyis-
siv. 70 puhutaan, on niistä nyt lähetettävä ilmoitus tä lainoista.
Keskuslainarahastoon. Ilmoitus tehdään sitä varten
Keskuslainarahastosta saaduille kaavoille.

Ylempänä mainittujen ilmoituksien tekemistä ei
pidä laiminlyödä.

5) Ilmoitukset viranomaisille.

Aakkos-
luettelo.

Vuoden vaihteessa tulee hallituksen johtosäätönsä 1 §:n mukaan tammikuun kuluessa kruununvoudille antaa (tai postissa lähettää) aakkosjärjestyksessä laadittu luettelo kaikista niistä jäsenistä, jotka osuuskuntaan kuuluivat 31 p:nä joulukuuta. Näitä ilmoituksia varten on paras käyttää valmiiksi painettuja kaavoja, jotta ne tulisivat lainmukaisiksi ja täydellisiksi. Kaavoja saadaan ostaa Pellervon Toimistosta. Luettelo on koko hallituksen allekirjoitettava ja siihen on liitettävä toiset kappaleet vuoden kuluessa annetuista jäsenilmoituksista.

Ilmoitus
hallituksen
muutoksista.

Tammikuun 1 päivänä eroamisvuorossa olevien hallituksen jäsenten poistumisesta hallituksesta ja uusien jäsenten astumisesta toimeensa on niinikään annettava ilmoitus kruununvoudille kaupparekisteriin merkittäväksi. Ilmoitus tehdään heti tammikuun alussa sitä varten painetuilla kaavoilla, joita ilmaiseksi saa kruununvoudilta tai Pellervon Toimistosta. Ilmoitusta laaditaan kaksi kappaletta, joista toinen kartoitetaan ja jätetään viranomaiselle asiamiehen kautta, jolle hallitus antaa valtakirjan.

Millä tavoin ilmoitukset viranomaisille tehdään ja mitä kaikkia siinä on huomioon otettava, siitä saa tarkemmat selitykset: „Osuuskunnat ja kaupparekisteri“-nimisestä kirjasesta.

6) Vuosikokous.

Osuuskassan varsinainen vuosikokous pidetään huhtikuun kuluessa. Sääntöjen 21 §:n mukaan kutsutaan kokous kokoon kuulutuksella, joka kahtena

lähinnä edellisenä sunnuntaina julkiluetaan seurakunnan kirkossa tai vähintään viikkoa ennen kokousta paikkakunnan sanomalehdessä ilmoittamalla tai kirjallisesti saatetaan jäsenten tiedoksi. Kuulutuksessa on mainittava, mitä asioita kokouksessa tulee käsiteltäviksi. Osuuskassan hallituksen tulee siis hyvissä ajoin valmistaa ohjelma kokousta varten, jotta kuuluttamiselle jää riittävästi aikaa. Tässä tarkoituksessa on päätettävä, mitä muita asioita kokouksessa otetaan käsiteltäviksi, paitsi säännöissä jo määrättyjä, määrättävä kokouksen aika ja paikka, kuulutustapa sekä muu ohjelma.

Kuulutus kirjoitetaan seuraavan mallin mukaan: Kuulutus.

N. N. osuuskassan

jäsenet kutsutaan täten varsinaiseen kokoukseen, joka pidetään N:n kylässä, N. N:n talossa (lauvantaina, tiistaina) — — — kuun — päivänä kello — — i.-p. (e. pp.), keskustelemaan ja päättämään osuuskunnan sääntöjen 23 §:ssä mainituista asioista sekä — — — (tässä luetellaan muut kokouksessa käsiteltäviksi tulevat kysymykset, jotka eivät sisälly säännöissä määrättyihin asioihin).

Osuuskunnan tilit, hallituksen vuosikertomus ja tilintarkastajain kertomus ovat nähtävinä osuuskassan kirjanpitäjän luona.

— — — — ssa — — — kuun — p:nä 19—.

Hallitus.

Kuulutuksen kirjoittaa puheenjohtaja tai kirjanpitäjä hallituksen nimessä ja toimittaa sen sitten julaistavaksi.

Siinä tapauksessa, että kuulutus kirjallisesti saa-

tetaan jäsenten tiedoksi, on se kirjoitettava yhdessä tai useammassa kappaleessa siksi suurelle paperille, että asianomaisten jäsenten nimikirjoitus, todistuksena kutsunuksen tiedoksi saamisesta, mahtuu siihen. Kuulutus pannaan sitten kiertämään jäsenten kesken, ja on se palautettava hallitukselle ennen kokousta, jotta siitä voidaan nähdä, ovatko kaikki jäsenet saaneet tiedon kokouksesta. Jos kuulutus on julaisu sanomalehti-ilmoituksena, on se tai ne sanomalehtinumerot, missä kuulutus oli, kokousta varten säilytettävät, jotta niinkään voitaisiin näyttää, että kokous ajoissa on kutsuttu kokoon. Kirkkokuulutuksesta saadaan todistus asianomaiselta kuuluttajalta.

Vuosikokouksien pöytäkirjan mallit.

Vuosikokouksien pöytäkirjat kirjoitetaan alempana olevan mallin mukaisesti, josta myös käy selville, missä järjestyksessä säännöissä määrätyt asiat ovat käsiteltävät.

Huhtikuun kokous.

Vuonna 19— — — — — kuun — p:nä
kokoontuivat — — — — — osuuskassan jäsenet
kutsunuksen nojalla, joka — — — — (j. n. e., kts. mallia siv. 2).

1 §.

Esitettiin hallituksen vuosikertomus sekä tilintarkastajain kertomus vuodelta 19—, jotka olivat näin kuuluvat: (Vuosikertomus ja tilintarkastajain kertomus jäljennetään pöytäkirjaan).

Tämän jälestä vahvistettiin tilinpäätös sellaisena kuin se esiintyy vuosikertomukseen otetussa voitto- ja tappio-tilissä sekä tilinasemassa (vahvistettiin tilinpäätös seuraavilla muutoksilla: — — — —).

2 §.

Osuuskassan hallitukselle päätettiin tilintarkastajien ehdotuksen mukaisesti myöntää täydellinen vastuuvapaus vuodelta 19—.

3 §.

Kokouksen määrättävänä oleva ylijäämä vuoden 19— voitosta, yhteensä Smk. — — —, päätettiin käyttää hallituksen kertomuksessa ehdotetulla tavalla eli siten, että — — — (tässä luetellaan, miten ylijäämä on päätetty käyttää).

Tämän jälkeen päätetään muista kysymyksistä, jotka ovat kuulutetut kokouksessa esille otettaviksi.

§.

Tätä pöytäkirjaa puheenjohtajan kanssa tarkistamaan, joka tapahtuu — — — — — ssa — — — — — na — — — — — kuun — p:nä, valittiin kassan jäsenet N. N. ja N. N.

N. N.

Pöytäkirjan tekijä.

Tarkistuksesta kirjoittavat tarkistusmiehet sellaisen todistuksen kuin siv. 4 on mainittu.

Pöytäkirjan alkulause kirjoitetaan samoin kuin huhti- Marraskuun kuun kokouksen pöytäkirjan mallissa. kokous.

1 §.

Korkein määrä, jonka yli kassan lainaksi ottamat ja säästökassavarat v. 19 — eivät saa nousta, päätettiin olemaan — — — — — (— — —) markkaa.

2 §.

Sen luoton ylimmäksi rajaksi, jota jäsen saa kassasta nauttia, määrättiin vuodeksi 19 — — — — —
(— — —) markkaa.

(Huomaa päätöksen muodostus siv. 6).

3 §.

Tilintarkastajain palkkio määrättiin — — — — mar-
kaksi.

4 §.

Vakinaiseksi jäseniksi hallitukseen valittiin eroamis-
vuorossa oleva N. N. uudelleen sekä N. N:n sijalle N. N.

Varajäseniksi valittiin — — — — —
— — — — —.

5 §.

Tilintarkastajiksi vuotta 19 — varten valittiin N. N.
ja N. N. sekä heidän varamiehiksensä N. N. ja N. N.

6 §.

Luettiin N. N:n ja N. N:n tekemä, näin kuuluva tar-
kastuskertomus lainojen käyttämisestä — — — — —
— — — — —.

Tämän jälkeen päätetään muista kysymyksistä,
jotka ovat kuulutetut kokouksessa esille otettaviksi.

§.

Tätä pöytäkirjaa puheenjohtajan kanssa — — — —
j. n. o. (Katso huhtikuun kokousta).

Jos osuuskassan sääntöjen mukaan ei pidetä
kahta varsinaista kokousta, vaan ainoastaan vuosi-

kokous keväällä, ovat marraskuun kokouksen pöytäkirjan mallissa mainitut asiat käsiteltävät huhtikuun kokouksessa.

7) Vuosivoiton käyttäminen.

Mitä voiton käyttämiseen tulee, niin määräävät osuuskassojen säännöt, että siitä on siirrettävä *vähintään* kymmenen (10) prosenttia vararahastoon, kunnes tämä nousee ainakin vissiin, säännöissä säädettyyn määrään. Tuota sanaa „vähintään“ eivät kaikkien kassojen johtomiehet näy huomanneen, vaan ovat he ehdottaneet siirrettäväksi ainoastaan nuo 10 0/0. Missä voitto ensi vuodelta on noussut ainoastaan 30—50—150 markkaan, tulisi siis vararahasto täten saamaan ainoastaan 3—5—15 markkaa. Tämä on ehdottomasti suuri erehdys, kun kassan liike on jo monissa tuhansissa, sillä jos vahinko sattuisi (sehän tulee viisaallekin ja ilman kelloa kaulassa), niin pitäisi se korvata osuusmaksuista sekä — jos ne eivät riittäisi — jäsenten ylimääräisistä maksuista. Sen vuoksi kehottaisimme mitä vakavimmin kaikkia kassoja siirtämään tavallisissa oloissa ensi vuosina koko voittonsa tai ainakin suurimman osan siitä vararahastoon.

Tätä vastaan on väitetty, että sitä muka ei voitaisi tehdä, koska säännöissä sanotaan, että siitä voiton osasta, mikä vararahastoon siirtämisen jälkeen on jälellä, „jaetaan jokaiselle jäsenelle se määrä, joka vastaa viiden prosentin korkoa hänen suorittamastaan osuusmaksusta“. Mutta tämä on sääntöjen väärinymmärrystä, sillä selvästihän niistä käypi ilmi, että osuus-

kassa voipi panna niin paljon kuin tahtoo vararahastoon, vaikka se on lain mukaan *velvollinen* panemaan ainoastaan 10 %. Mitä sitä paitsi tulee tuohon voiton jakamiseen jäsenille „heidän suorittamistaan osuusmaksuista“, niin sitä ei suinkaan tarvitse tulkita niin, että voittoon osalliseksi pääsee jokainen vuosi-erä, mikä on suoritettu, vaan voidaan se tulkita niin, että ainoastaan ne voivat saada voitto-osuutta, jotka ovat suorittaneet osuusmaksunsa kokonaan. Se oli tarkoitus, kun säännöt tehtiin, ja näin on sitä tulkittukin hyvin monessa osuuskunnassa maassamme.

Lopuksi määrätään säännöissä voiton käyttämisestä, että ylijäämä — sittenkuin vararahasto ja osuusmaksut ovat saaneet osansa — voidaan siirtää erityiseen rahastoon, jota on ruvettu nimittämään „käyttörahastoksi“. Tästä säädetään, että sitä voidaan kokouksen päätöksen mukaan käyttää yhteiseksi parhaaksi tai osuustoimintaliikkeen edistämiseksi. Oikeastaan ei tällaista voiton käyttämistä tule ajatella, ennenkuin vararahasto on kasvanut täyteen määräänsä, sillä sehän ei olisi muuta kuin kassan vakavaraisuuden kasvamisen ehkäisyä ja siten moitittavaa. Kumminkin voipi sattua poikkeuksia tästä säännöstä, sellaisia, jotka ovat omansa aivan erityisessä määrässä kohottamaan kassan jäsenten taloutta, samalla kuin ne voivat hyödyttää itse kassaakin, sillä onhan kassan jäsenten talouden kohoaminen myöskin omansa lisäämään kassan vakavaraisuutta. Sellaisena voipi ajatella jonkun yhteisen koneen (esim. kylvökoneen tai viljanlajittelijan) ostamista kassalle, jota konetta kassa vuokraa jäsenilleen, ja ehkäpä muillekin, sellaista maksua vastaan, että niistä saa-

daan takaisin kootuksi koneen hinta, ennenkuin kone on ehtinyt kelvottomaksi kulua.

Edellisessä on esitetty näkökohtia voiton käyttämiseen nähden, etupäässä silmällä pitäen kassan omien jäsenten vahingonvaaran vähentämistä. Vielä tahdomme tuoda esiin yhden näkökohdan, jota ei myöskään voida tässä yhteydessä syrjäyttää, sen nimittäin, että Keskuslainarahaston täytyy lisäluottoa osuuskassalle myöntäessä kiinnittää huomionsa myöskin siihen, miten paljon kassa jo on ehtinyt omia varoja koota, ja varsinkin siihen, onko kassalla vakava pyrkimys jouduttaa vararahastonsa kasvamista täyteen määräänsä, vai näyttääkö siinä olevan johtomääränä ymmärtämätön, ensi hetken pienten yksityisvoittojen tavoittelemisen yhteisedun ja tulevaisuuden turvaamisen kustannuksella.

VII.

Osuuskassan elämän vilkastuttaminen.

A. Taloudellinen puoli.

Osuuskassa, joka supistaa toimensa ainoastaan lainojen välittämiseen jäsenilleen, on jäsentensä hyväksi käyttänyt vain yhden niistä monista keinoista, joita sillä on piirinsä aineellisen ja henkisen tilan kohottamiseksi. Monet kassat meillä Suomesakin ja tuhannet ulkomailla toimivat näet mitä moninaisimmilla keinoin.

Yhteisostot.

I. Yksi niistä on *maanviljelystarvikkeitten yhteisostot*. Kaikissa maissa, missä maanviljelijäin ammattisivistus on päässyt vähänkään kohoamaan, toimittavat he ammattitarvikkeittensa oston tilapäisten yhteisostojen kautta. Sielläkin missä, kuten Tanskassa, on osuuskauppoja yltymäri maata, hankitaan väkirehut, apulannat, siemenet ja koneet yhteisostoilla. Sillä nämä tavarat ovat laadultaan sellaisia, että jos niiden ostoja välittää joku muu kuin maanviljelijäin oma järjestö, joka toimii yksinomaan maanviljelijäin omia etuja silmällä pitäen, niin hän voipi joko itse tulla petetyksi tahi tahallaan pettää maanviljelijöitä. Yhteisostojen välittäjiksi sopivat siis meillä parhaiten osuusmeijerit ja osuuskassat, joissa johto on maan-

viljelijäin omissa käsissä. Kokemus onkin osottanut, että osuuskassat erittäin hyvin soveltuvat toimittamaan maanviljelystarvikkeitten yhteisostoja jäsenilleen. Niissä on näet yhteishenki voimakkaampi kuin esim. maamiesseuroissa, niissä on piiri pieni, niin että tieto tavarain saapumisesta y. m. s. seikat ovat helpommat toimittaa, niillä on vihdoin parempi luotto kuin useimmilla muilla. Yhdistymällä naapurikassojen kanssa tekemään tilauksensa yhtäaikaan, voittaa kassa ne edut, mitkä suuret ostot yleensä tuottavat.

Tässä ei ole tarkoitus esittää, millä tavoin osuuskassojen yhteisostot yleensä olisivat järjestettävät, sillä siitä on julaistu ja julaistaan erityisiä käsikirjoja Pellervo-Seuran toimesta. Tahdomme tässä vain kääntää huomiota seuraavaan kahteen, kokemuksesta saatuun menettelytapaan.

Munan osuuskassa oli erään vuoden alkupuoliskolla Hankkijan kautta toimittanut jäsenilleen tavaroita lähes 8,000 markan arvosta. Tästä summasta se ei ole suorittanut kuin aivan vähäisen osan käteisellä rahalla, vaikka sillä oli luottoa Keskuslainarahastossa, vaan melkein kaikki 3:n kuukauden vekseleillä. Tämän johdosta on tehty seuraava laskelma:

Käteisellä
maksamisen
edullisuus.

	Smk.	p.
Jos osuuskassa olisi suorittanut maksunsa käteisellä, olisi se suuremman hinnanalennuksen kautta voittanut yhteensä:	120:	39
Voidakseen maksaa käteisellä, olisi sen pitänyt ottaa ulos luottoaan Keskuslainarahastosta ja maksaa sille korkoa 4 %:	53:	04
Osuuskassan puhdas voitto olisi ollut:	67:	35

Tämä ehkä monen mielestä tuntuu vähäiseltä, mutta kun ajattelee, että osuuskassan oma sisäänmaksettu pääoma teki ainoastaan 120 mk. ja liike käsitti ainoastaan ensimmäisen puolivuoden, niin saamme siitä yli 100 %:n vuosikoron tuolle pääomalle. Tahi toisin laskettuna, osuuskassa olisi sen kautta voinut suorittaa perustamis- ja ensi vuoden hoitokustannuksensa.

Muruja ei siis pidä halveksia!

Yllä esitettyä käteisellä maksamisen tärkeyttä on kuultu väheksittävän siitä syystä, että nykyoloissa käteisellä ostettaessa ei muka saada enempää kuin $1\frac{1}{2}$ —2 % ostosummasta ja että rahoja lainattaessa saapi maksaa 6 %, ehkä enemmänkin. Pintapuolisesti arvosteltuna tämä kyllä näyttää siltä kuin käteisellä ostamisesta ei voisi olla sanottavaa voittoa. Todellisuudessa voipi kuitenkin, kuten ylempänä olevasta esimerkistä nähtiin, etu olla varsin tuntuva.

Moni ostaja näet ei tule ajatelleeksi, että tuo vähäpätöisenä pidetty $1\frac{1}{2}$ tai 2 %:n kassa-alennus, joka myönnetään laskun määrästä, jos se maksetaan käteisellä ja jonka vastakohtaksi toiselta puolen, yleisen kauppataivan mukaan, ajatellaan 3:n kuukauden maksuaika, todellisuudessa on sangen korkea korko, joka koko vuodelle laskettuna vastaa 6—8 %. Mutta kun ottää huomioon, että käteismaksuaika nykyään lasketaan 30 päiväksi ja ostaja siis saa lukea sitä vastaavan kassa-alennuksen hyväkseen, kun vaan maksu tapahtuu tämän ajan sisällä, niin kassa-alennuksessa laskettu korko ($1\frac{1}{2}$ —2 %) itse asiassa myönnetäänkin 2 kuukaudelta ja tekee niinmuodoin koko vuodelle laskettuna 9—12 %. Kun osuuskassat Keskuslainarahastolta saavat rahoja 4 %:lla ja niitä

jäsenilleen lainaavat 6 %:lla, niin ei mikään tunnu luonnollisemmalta kuin että näitä rahoja lainataan maanviljelystarpeiden yhteisostoa varten sekä että tavarat maksetaan käteisellä s. o. 30 päivän kuluessa tavaran lähettämisestä.

Tulee vielä ottaa huomioon, että käteisellä ostosta on muitakin etuja kuin tuo kassa-alennus. Tavallisesti näet tavaran hinta on huokeampi ja välistä sen laatukin parempi sille, joka maksaa heti kuin sille, joka tarjoo vekseleitä. Ja usein voipi tapahtua niinkin, että tavarat joutuvat varemmin edelliselle ja että, jos tavarat ovat loppumaisillaan, mikä meillä useinkin kiireimmällä ajalla on sattunut, käteisellä maksajan tilaus suoritetaan ja se jätetään ilman, jolla on ollut tapana jättää maksunsa vekselien varaan. Näemme siis, että käteisellä maksaja voipi monella tavalla kohota vekselillä maksajan edelle kaupoissaan.

Jos siis osuuskassalla, joka harjottaa yhteisostoja, on luottoa Keskuslainarahastossa käyttämättä, on edullisinta järjestää asia siten, että niille jäsenille, jotka eivät omillaan voi kuukauden sisällä suorittaa yhteisoston kautta tilaamainsa tavarain hintaa, myönnetään kahden kuukauden laina siitä päivästä lukien, jona käteismaksun viimeistään pitää tapahtua.

Tämän yhteydessä on vielä huomautettava toises-
 takin seikasta, joka osuuskassojen yhteisostojen hoi-
 dossa on tullut ilmi. Eräs kassa tilasi Keskuslaina-
 rahastolta rahasumman, jonka se muutamia päiviä
 myöhemmin ihan samoissa seteleissä lähetti Hankki-
 jalle suoritukseksi osuuskassan ostamista tavaroista.
 Tämän toimen kautta osuuskassan hoitomies sai kir-
 joittaa kaksi kirjettä, toisen Keskuslainarahastolle,

Maksettavien
 suoritus
 Keskuslaina-
 rahaston
 kautta.

toisen Hankkijalle ja kassa sai suorittaa káhdet postimaksut ja rahaláhetyksestä vakuutusmaksut siihen lisäksi. Olisi päästy paljoa vähemmällä vaivalla ja rahalla, jos olisi pyydetty Keskuslainarahastoa suorastaan toimittamaan rahat viereiseen huoneeseen Hankkijalle.

Kun siis osuuskassoilla on käyttámätöntá luottoa Keskuslainarahastossa ja maksettavaa jäsentensä puolesta Hankkijalle tai jollekin muulle liikkeelle, niin on edullisinta, että Keskuslainarahastolle lähettävää tavanmukaista raha-tilausta seuraa määräys, kuinka suuri osa siitä on maksettava mainituille liikkeille kassan velan lyhentämiseksi, kuinka suuri osa lähetettävä rahassa osuuskassalle.

Lopuksi olkoon vielä huomautettu, että yhteisostot ovat vähemmän edullisia niin kauvan kuin ne ovat pieniä. Sen vuoksi ovatkin monet, toistensa läheisyydessä olevat osuuskunnat järjestäneet yhteisostonsa niin, että ne tekevät kaikki tilauksensa yhdessä ja muutamat ovat hankkineet itselleen oman makasiinin kaikille yhteiselle asemalle tai laivasillalle.

Osuusmeijerin perustaminen.

II. Hyvin monen osuuskassan alueella *ei vielä ole osuusmeijeriä*. Ja tämä vaikuttaa siellä, missä maidolla ei muutoin ole hyvää menekkiä ja hyviä hintoja, sen, että osuuskassasta ei ole puoltakaan sitä hyötyä, mikä siitä voisi olla, jos olisi hyvä meijeri sen tukena. Sillä juuri meijerin kautta saapi maanviljelijä parhaimman palkan siitä työstä, minkä hän osuuskassan avulla panee viljelystensä parantamiseksi. Sen vuoksi pitäisi osuuskassan kokouksissa ruveta meijeriasiaa valmistamaan. Pitäisi tilata Pel-

lervon Toimistosta lentolehtistä: „Mitä hyötyä on osuusmeijeristä?“ (1 kpl. 5 p., 25—99 kpl à 3 p., 100 kpl tai enemmän à 2 p.), levittää sitä, lukea se ääneen kassakokouksessa ja keskustella siitä. Jos siitä sovitaan, niin voipi tilata Pellervon Toimistosta osuusmeijerien uusimmat mallisäännöt ja käsikirjan (maksaa 2 markkaa) ja kun johtomiehet ovat näihin tutustuneet, Pellervon neuvojan pitämään kokousta ja avustamaan perustamispuuhissa.

III. Karjarodun parantamiseksi on välttämätöntä perustaa *sonniyhdistyksiä*, ja sellaisten piiriksi sopii kassapiiri erittäin hyvin, jota paitsi sonni voidaan ostaa kassan yhteisillä varoilla taikka Keskuslainarahastosta kassalle myönnetyllä lainalla. Siitä, miten sonniyhdistys perustetaan ja hoidetaan ja miten sille annetaan Maanviljelysseuran kautta apua sonnin ostamiseen, saadaan hyviä neuvoja etevän ammattimiehen, *Hannes Nylander'in* kirjoittamasta kirjasta: „*Yhteistoimintaa karjan jalostamisessa*“, toinen uudistettu ja lisätty painos (vanhaa ei pidä käyttää), joka saadaan Pellervon Toimistosta 1 markalla 25 pennillä. Avuksi voidaan pyytää Maanviljelysseuran karjanhoitokonsulenttia.

Sonniyhdistyksen perustaminen.

IV. Niillä seuduin, joissa harrastetaan hevosten kasvattamista, voidaan perustaa *oriyhdistyksiä*, jommoisia myös on tavattu osuuskassojen jäsenten keskuudessa. Senaatin päätöksessä 31 p. toukokuuta v. 1905 määrätään nimittäin, että ennen yksityisten huostaan uskotut kruununoriit vähitellen poistetaan ja sen sijaan tullaan valtion puolelta antamaan hyviä siitosoriita oriyhdistysten hoitoon. Tällaisia oriita tullaan

Oriyhdistyksen perustaminen.

sijoittamaan eri osiin maata ainakin 100. Eivätkö osuuskassat voisi tässäkin suhteessa käydä paikkakuntansa etupäässä? Avuksi on pyydettävä joko valtion hevoshoidon- tai Maanviljelysseuran karjanhoitokonsulenttia.

Kotieläinten
vakuutus.

V. *Kotieläinten vakuutus.* Tämä on tullut ulkomailla hyvin yleiseksi ja viime vuosina on meilläkin ryhdytty tälle alalle. Mitä erityisesti tulee pikkuviljelijöihin, joita osuuskassojemme jäsenet enimmäkseen ovat, niin on kokemus osottanut, että heille parhaimmin soveltuvat *kunnalliset karjanvakuutusyhdistykset*. Tällaisiin liittymällä voivat he näet verrattain pienillä vuosimaksuilla (useimmiten 85 pennistä 1 mk. 25 p:iin 100 markan arvosta nautaeläimeltä ja 1 mk.—1: 37 p:iin 100 markan arvosta hevoselta) pelastua niistä tuntuista vaurioista, joita suurempien kotieläinten tapaturmainen menettäminen heidän talouteensa vaikuttaa. Kotieläimen menettäminen voipi arveluttavasti järkyttää vähävaraisen kassanjäsenen maksukykyäkin ja siten myöskin vaikuttaa epäedullisesti osuuskassan liikkeeseen. Tästä syystä otettakoon siis joko kassan vuosikokouksessa, tai, jos se ei sovellu, erityisesti kutsutussa jäsenten kokouksessa keskustelun alaiseksi kysymys karjanvakuutusyhdistyksen perustamisesta kuntaan, ellei siinä sellaista entuudestaan ole. Pohjustuksen tähän kysymykseen saapi siitä pienestä kirjasesta, jonka Pellervo-Seura tässä tarkoituksessa on julaissut: (Pellervon kirjasto N:o 11. *August Ramsay, Karjanvakuutusyhdistyksistä.* Hinta 75 penniä). Jos ajatus saapi tarpeellista kannatusta kassan jäsenten keskuudessa, on parasta asettaa pieni toimikunta asiaa val-

mistamaan ja antaa sen toimeksi kutsua kokoon suurempi, koko kuntaa käsittävä kokous, jossa päätetään yhdistyksen perustamisesta.

Siirtykäämme nyt peltoviljelyksen alalle.

VI. Tällä alalla on *turvepehkon käytäntöön* ottamisella mitä suurin merkitys. Siellä, missä se on tarpeellista tai se voidaan tehdä, olisi parasta ryhtyä perustamaan *turvepehkuosuuskuntia*. Näistä asioista saadaan välttämättömiä neuvoja lentolehtisestä: „*Turvepehkuosuuskuntia perustamaan!*“, jonka on kirjoittanut tunnettu ammattimies, *E. A. Malm* ja joka saadaan Pellervon Toimistosta 5 pennillä kappaleelta.

Turvepehkuosuuskunnan perustaminen.

VII. Useat kassat ovat myöntäneet lainoja jäsenilleen suoviljelykseen. Näistä lainoista olisi ollut moninkertainen hyöty, jos kassa ensin olisi kutsunut *Suoviljelysyhdistyksen neuvon* Helsingistä (joka saadaan maksutta, ainoastaan asunto, ruoka ja kyyti lähimpään kestikievariin annettava) tutkimaan suot ja antamaan neuvoja, miten ojat parhaiten ovat kaivettavat, miten suo lannoitettava ja miten viljelys alotettava.

Neuvojen tilaaminen.

Samalla tavalla ovat muutamat kassat pyytäneet ja saaneet *Maanviljelysseuran neuvon* antamaan ohjeita kaikenlaisissa maatalouskysymyksissä. Ne saadaan samoilla ehdoilla kuin yllämainittukin.

VIII. Peltoviljelyksessä tarvitaan meidän aikamme, jos mieli saada se kannattavaksi, hyviä *koneita*, jotka tulisivat pikkuviljelijöille liian kalliiksi, jos he kukin hankkisivat ne itselleen. Mutta siinä on juuri yksi osuuskassojen siunauksia, että kone

Yhteisiä koneita.

voidaan hankkia kassan jäsenille yhteiseksi niillä varoilla, joita kassa saapi sitä varten lainaksi Keskuslainarahastolta.

Höyrypuima-
kone.

a) Monet kassat ovat jo voineet hankkia jäsenilleen *höyrypuimakoneita*, jotka säästävät uskomattoman paljon halkoja ja työtä. Asia voidaan järjestää parhaiten siten, että perustetaan erityinen osuuskunta, joka otetaan jäseneksi osuuskassaan, ja jolle myönnetään laina koneitten ostamista varten. Puimakone-osuuskuntia varten saadaan Pellervon Toimistosta mallisääntöjä ja ohjesäännöt. Piakkoin valmistuu myös erityinen käsikirja, jossa neuvotaan tällaisten osuuskuntain perustamista, hoitoa ja kirjanpitoa.

Viljanlajit-
telija.

b) Toinen kone, joka tuottaa viljanviljelijöille suuria etuja ja jonka jo monet kassat ovat itselleen hankkineet, on *viljanlajittelija*. Kuinka paljon maanviljelijä voipi voittaa tällaista käyttämällä, näkee kirjoituksesta: „Puhdasta siementä peltoon!“, joka on Pellervo-lehdessä v. 1907, sivuilla 94—95. Mukavinta on hankkia tällainen kone (ostakaa hyvä, kun keran ostatte!) osuuskassalle itselleen; sitä varten myöntää Keskuslainarahasto kassalle erityisen lainan. Kassa vuokraa koneen jäsenilleen sopivasta vuokramaksusta. Koneelle on hankittava luotettava säilytyspaikka ja se on pidettävä palovakuutettuna. Vuokramaksu on määrättävä sellaiseksi, että saadaan kerätyksi korkoihin, kuoletukseen ja palovakuutukseen tarvittavat varat ja että kassa itsekin siitä jonkun verran hyötyy. Koneen käyttämisestä on laadittava erityiset säännöt.

Kylvökone.

c) Kolmas kone, joka niinkään voipi hyödyttää osuuskassan jäseniä ja jommoisia muutamat kassat jo ovat hankkineet, on *kylvökone*. Sekin sopii varsin

hyvin olemaan kassan omaisuutena vuokrattavaksi jäsenille. Sitäkin varten myönnetään kassalle laina.

IX. Monet kassat Etelä-Pohjanmaalla ovat hank-
kineet jäsenilleen etuja *viljanmyynnin järjestämisellä* Viljanmyyn-
ti.
yhteiseksi kassan välityksellä. Tässä kohden on otet-
tava huomioon seuraavaa: viljanomistajat asettavat
osuuskassan hallituksen hyväksymän toimimiehen,
joka ottaa viljan vastaan ja säilyttää sen sopivassa
huoneessa, kunnes myynti voi tapahtua. Myynnin vä-
littää kassan hallitus ottamalla siinä kassalle kuiten-
kaan minkäänlaista vastuunalaisuutta. Ottaessaan
viljan tai siemenet vastaan antaa toimimies siitä tuo-
jalle todistuksen, jonka nojalla tämä voipi saada
osuuskassasta velkakirjaa vastaan lainan. Laina on
maksettava, kun viljat myydään. Välittäessään myyn-
nin pidättää osuuskassa sitten viljan hinnasta laina-
summan ja sille kasvaneen koron. Varovaisuuden
vuoksi olisi viljaa vastaan annettava laina, joka vaan
vastaa osaa, esim. $\frac{2}{3}$ tai $\frac{3}{4}$ viljan vastaanottoarvosta.
Kun vilja sitten myydään, maksetaan ylijäämä viljan-
omistajille.

Jos osuuskassa välittää viljan yhteismyyntiä,
olisi kassalle hankittava viljanlajittelijakone.

Mutta jos mieli saada viljanmyynti oikein tyy-
dyttävälle kannalle ja samalla viljanviljelys kehitty-
mään, niin että voidaan kasvattaa jalostettua tavaraa
ja siitä saada hyviä hintoja, on välttämätöntä perus-
taa erityisiä *viljanmyyntiosuuskuntia*. Siitä, miten täl-
laisia perustetaan ja hoidetaan, antaa ohjeita *L. Gri-
penbergin* kirjoittama kirjanen: „Viljanmyyntiosuus-
kunnat“, joka 1 markalla 25 pennillä saadaan Peller-
von Toimistosta. Sieltä saadaan sitä paitsi uusimmat,

parannetut mallisäännöt, ynnä maisteri V. Mäkelän kirjoittama lentolehtinen: „Viljanmyynti yhteistoinnaksi!“

Näemme siis, että osuuskassalla on monipuolinen ja suurenmoinen tehtävä jäsentensä talouden parantamiseksi. Tarmoa siis, uskallusta ja yhteishenkeä tarvitaan vaan, niin saadaan kassan avulla lyhyessä ajassa kassapiirin koko maatalous aivan uudelle ja entistä monin verroin tuottavammalle kannalle.

B. Henkinen puoli.

„Ihminen ei elä ainoastaan leivästä“. Niin on myöskin osuuskassan laita. Sillä osuuskassat eivät ole tavallisia pankkeja; jos niitä sellaisina pidetään ja sellaisina hoidetaan, niin on niiden merkitys vähäpätöinen, niiden vaikutusvoima aivan heikko. Osuuskassat, oikein ymmärrettyinä ja hoidettuina, ovat pieniä yhteiskuntia, joissa eletään toisiinsa luottaen, toisiaan tukien, joissa kukin yksityinen jäsen valvoo kaikkien parasta ja kaikki yhdessä kunkin yksityisen parasta. Osuuskassat voivat olla ihannevaltioita, joissa perustuslakina on: „Mitä te tahdotte toisten tekevän teille, tehkää se heille“.

Tällaiseksi tulee koettaa saada jokainen Suomen osuuskassa. Silloin siitä pienistä varoista huolimatta tulee suuri voima, joka vie paikkakuntaa eteenpäin.

Jotta se tällaiseksi saataisiin, on pidettävä useita, vaikkapa aivan epävirallisiakin, osuuskassan jäsenten kokouksia tai n. s. *osuuskassailtamia*, joissa keskustellaan kaikenlaisista edistysriennioista, niin taloudellisista kuin aatteellisistakin. Näissä kokouksissa voi-

daan lukea ääneen joku sopiva kirjoitus keskustelun pohjaksi, ja niihin on kutsuttava osaa ottamaan kassan jäsenten vaimotkin ja lisäksi kassan ulkopuolella olevia sellaisia henkilöitä, joita tahdottaisiin saatavan liittymään kassaan. Näissä tilaisuuksissa sopivat vallan hyvin luettaviksi m. m. Pellervon lentolehtiset: „Säästäväisyyttä, joka tulee kalliiksi“ ja „Osuuskassa“. Niinikään olisi näissä tilaisuuksissa sopiva ajaa raittiusasiaa sellaisilla seuduilla, joilla sitä tarvitaan, sillä juopottelu on osuuskassa-aatteitten pahin vihollinen. Samaten olisi niissä puhuttava luotettavaisuuden tärkeydestä, lupauksensa pitämisen välttämättömyydestä, sitoumustensa täsmällisestä täyttämisestä. Vielä olisi näissä kokouksissa selvitettävä osuustoimintahengen vaatimuksia ja miten tärkeätä on taloudellisenkin elämän onnistumiselle, että niitä noudatetaan. Siinä tarkoituksessa olisi sopiva lukea esim. Pellervon lentolehtistä: „Me osuustoimintaväki — toistemme palvelijoita“. Samassa tarkoituksessa olisi selvitettävä osuuskunnan omien varojen lisäämisen tärkeyttä, jäsenten uskollisuuden välttämättömyyttä osuustoiminnalle, osuuskuntien yhteenliittymisen merkitystä. Aina olisi koetettava selvittää koko osuustoimintaliikkeen tarkotusta, kysymystä, *mihin me pyrimme*. Tätä varten luettakoon Pellervon Vuosikirjoja, Pellervo-lehdessä olleita kirjoituksia ja muuta kirjallisuutta. Yleensä pitäisi osuuskassojen johtomiesten ruveta *itse lukemaan* enemmän, sitä varten on kyllä joutohetkiä, jollei muulloin, niin öitä vähän lyhentämällä. Lukemisen kautta he eivät ainoastaan kykene entistä paremmin johtamaan omaa pientä piiriään, vaan myöskin kehittyvät kykeneviksi ottamaan osaa laajempien alueitten asiain hoitoon. Esim.

Saksassa sanotaan, ettei siellä enään kukaan tule kunnan luottamustoimiin eikä valtiopäiville, ellei tiedetä, millä tavalla hän on ottanut osaa oman osuuskassansa hoitoon.

Tämä yleisesti.

Mutta erityisesti meillä on tärkeätä, että kassat koettavat *lisätä jäsentensä maanviljelysammattitietoja*. Maanviljelijä ei näet voi enään meidän aikanamme edistyä taloudessaan ilman että hän koettaa *kartuttaa ammattitietojaan*, koettaa päästä selville siitä, mitä muualla on koitettu maanviljelyksen, puutarhanhoidon, meijeritalouden ja metsänhoidon alalla, mitkä tavat ovat huomattavat edullisiksi, mitkä vahingollisiksi. Tällaisia tietoja tarvitsee varsinkin se, joka lainaa rahoja maataloustöihin. Nämä lainarahat voivat näet olla vahingoksikin, jos lainaaja ei ymmärrä niitä järkevästi käyttäen; ne voivat olla vähäiseksi hyödyksi, jos hänellä on jonkun verran ymmärrystä niiden käyttämisessä, mutta ne voivat tuottaa odottamattomia korkoja, jos hän on täysin perillä nykyajan viljelys- ja karjanhoitotavoista. Sen vuoksi on siis tärkeätä, että osuuskassoissa tämä jäsenten ammattitietävyyden kohottaminen otetaan vakavasti ja pysyväisesti ohjelmaan, kuten osuuskassat muuallakin ovat tehneet. Sillä meidän kassojen tarkastuksista on käynyt ilmi, että useimmissa kassoissamme on tässä kohden paljon edistymisen varaa. Tämän päämäärän saavuttamiseksi voidaan käyttää m. m. seuraavia apukeinoja:

Pellervo-lehden tilaamien.

1). Erittäin tärkeänä apukeinona maanviljelysammattitietojen levittämisessä esitämme *Pellervo-lehden hankkimisen jokaiselle kassan jäsenelle*. Siellä, missä se jo tapahtuu joko maamiessseuran tai osuus-

meijerin kautta, on asia selvä, emmekä suinkaan soisi, että kassa tässä tapauksessa rupeaisi erottamaan tai hajottamaan paikkakunnalla jo entuudestaan olevaa joukkotilaushommaa. Mutta tarkastuksista on käynyt ilmi se hämmästyttävä tosiasia, että tämä lehti vielä on vieras hyvin monelle osuuskassan jäsenelle, ja siellä on kassan hallituksen ehdottomasti ryhdyttävä toimiin lehden tilaamiseksi. Tämä jo, kuten sanottu, jäsenten maanviljelysammattitietojen kohottamiseksi. Mutta myöskin osuuskassan oman hoidon kannalta on välttämätöntä, että „Pellervoa“ lukee jokainen osuuskunnan jäsen. Sillä siinä kirjoittavat Keskuslainarahaston palveluksessa olevat henkilöt kokemuksiaan ja tietojaan ohjeeksi kassojen hoidossa. Kassojen hoito näitten ohjeitten mukaan käypi hankalaksi, elleivät kaikki kassan hallituksen jäsenet niitä tunne, jota paitsi hallituksen on vaikea saada kassan muita jäseniä ymmärtämään ja halusta noudattamaan hallituksen määräyksiä, elleivät he kaikki lue „Pellervosta“ kassaliikettä koskevia kirjoituksia. On luonnollista, että kassojen omilla varoilla ei vielä voida tilata lehteä ilmaiseksi jäsenten kesken jaettavaksi, kuten useat meijerit tekevät. Mutta kun lehden tilaushinta on vain 1 markka 50 penniä ja siitäkin voidaan saada alennusta, kun tilataan yhdessä, niin emme voi katsoa muuksi kuin saamattomuudeksi ja ymmärtämättömyydeksi sitä, ettei lehteä tilata.

2). *Oman lainakirjaston hankkiminen osuuskassalle.* Tällaiseen on ryhdytty ulkomailla hyvin monessa kassassa ja meilläkin on joku kymmenkunta kassaa perustanut oman kirjaston, joista yhdellä jo on kolmattasataa kirjaa. Tämä esimerkki toivotta-

Lainakirjasto.

vasti saa monta seuraajaa. Kirjaston ensimmäisenä numerona pitäisi olla Pellervo-lehden kaikki edelliset vuosikerrat vuodesta 1900 alkaen, sillä niissä on runsas tietoaarre jokaiselle, joka kykenee sitä käyttämään. Ja sitä on helppo käyttää, kun jokaisessa nidoksessa on hyvin seikkaperäinen, aineenmukaisesti järjestetty sisällysluettelo. Se maksaa valmiiksi sidottuna koviin kansiin ainoastaan 1 markan kappale ja saadaan Pellervon Toimistosta. Sieltä annetaan myös neuvoja kirjojen valinnassa. Sitä paitsi voitaneet pyydettyäessä saada ilmaiseksi kirjoja Suoviljelysyhdistykseltä, Maanviljelysseuralta y. m. s. Mutta lisäksi pitäisi koettaa tavalla tai toisella koota varoja kirjojen ostamiseen joka vuosi kassan omaan kirjastoon. Ohjeita siitä, miten kirjastoa on hoidettava, saadaan Kansanvalistusseuralta.

Neuvojen
tilaaminen.

3). Myöskin voidaan lisätä maanviljelysammattitietoja *tilaamalla* kaikenlaisia *neuvoja* pitämään luennoita maatalousalalta ja opastamaan maataloustöissä. Tässä voidaan kääntyä etupäässä Maanviljelysseuran puoleen, mutta myöskin ammattiyhdistysten, kuten Suoviljelysyhdistyksen, Siemenviljelysyhdistyksen y. m. s. tahi myös kaikenlaisten virkailijain, kuten hevoshoidonneuvojen, lääninagronoomien, karjanhoitokonsulenttien y. m. s. puoleen.

Osuuskassa-
iltamia.

4). Tämä ammattitietojen lisääminen tapahtuu myös sängen suuressa määrässä sellaisilla osuuskassapäivillä tai osuuskassailtamissa, joista edellä puhuttiin. Otettakoon niissä jokaisessa aatteellisten keskustelujen rinnalla puheeksi myös joku piirin maataloutta koskeva kysymys, luettakoon joku sopiva kirjoitus, kerrottakoon omia kokemuksia tai näkemiä

muualla, ohjattakoon rakkaudella tietämättömiä ja taitamattomia. Ja tehtäköön tämä ymmärtäen, että yhden heikon kohottaminen tukee kaikkia ja varsinkin yhteistä kassaa.

Lopetettakoon tämä opas seuraavilla sanoilla, **Loppusanoja.** joilla Keskuslainarahaston hallitus kerran lopetti erään kiertokirjeensä osuuskassoille:

„Suomen ensimmäiset osuuskassat! Teillä on se kunnia, että Te kuljette eturivissä tienraivaajina sille liikkeelle, josta muissa maissa on tullut maataviljelyn väestön kohottaja kaikilla aloilla ja joksi sitä meilläkin on aijottu. Mutta *kohota* ei kukaan ihminen, eikä mikään laitos, eikä mikään sääty tai kansanluokka voi ainoastaan sen avun kautta, mikä sille tarjotaan ulkoapäin, vaan *etupäässä oman työn kautta*, ei ainoastaan oman ruumiillisen työn, vaan myös oman ajatuskyvyn ja tahdonvoiman ponnistamisen kautta. Toivomme sen vuoksi, että Te panette kaikki voimanne liikkeelle kassanne ja sen avulla kassan jäsenten kohottamiseksi, niin että maanviljelijäin osuuskassaliike Teidän, tienraivaajien, työn kautta meidänkin maassamme saa pitää sen hyvän maineen, mikä sillä muualla on. Ja muistakaa aina, että, missä me voimme, tahdomme me olla Teille avullisina tässä työssänne!“
